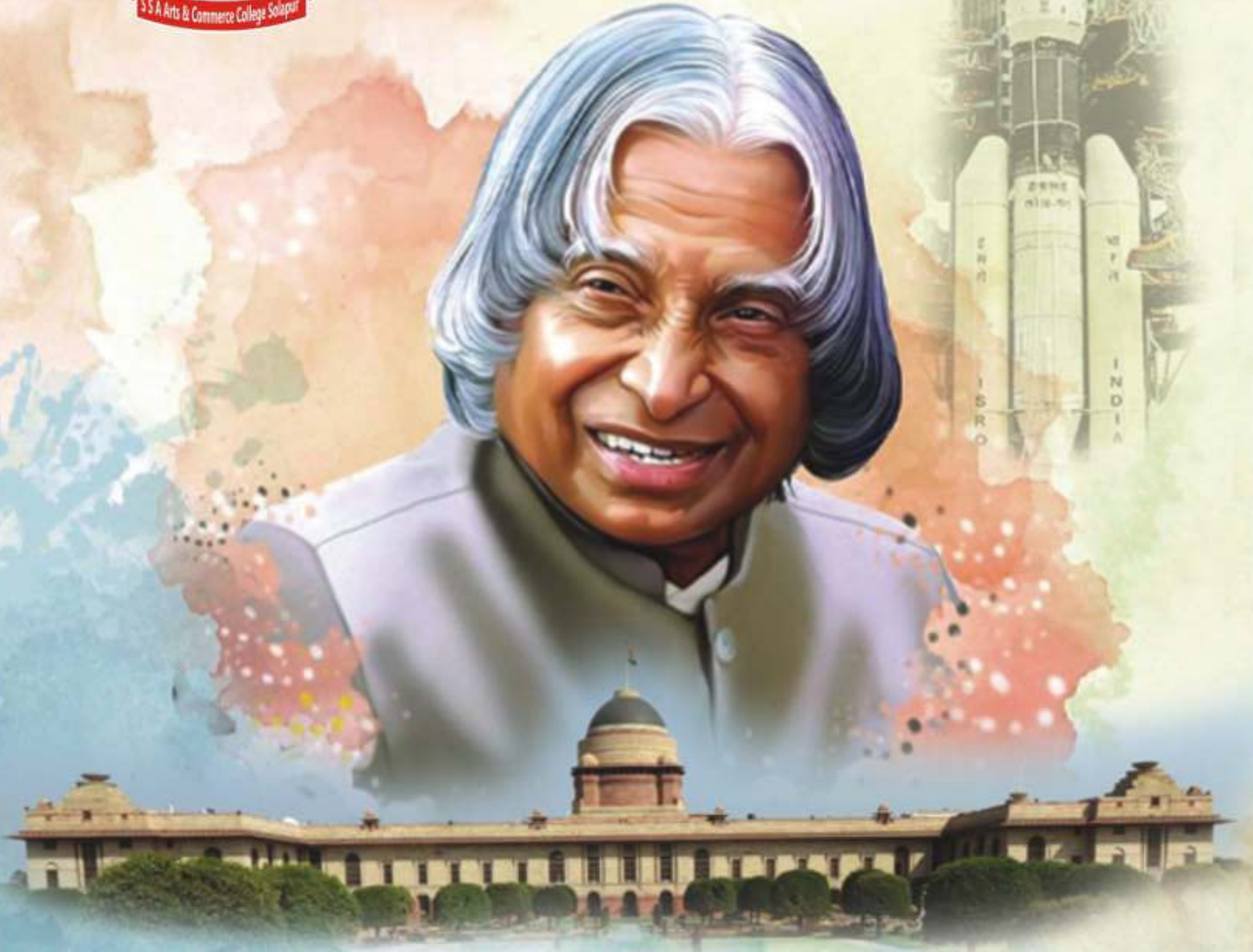

MeSSAge
2022-23

**SOLAPUR SOCIAL
ASSOCIATIONS'S**
Arts & Commerce College, Solapaur

एकता रॅलीचे उद्घाटन करताना
प्राचार्य डॉ. आय.जे.तांबोळी व प्राध्यापक वर्ग

वार्षिक बक्षिस वितरण समारंभा प्रसंगी
विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रांजळ सोनवणे मॅडम
(ए.एस.पी.सोलापूर)

रक्तादान शिबिराचे उद्घाटन करताना
डॉ. राजेंद्र गादेवार, प्राचार्य डॉ. आय.जे. तांबोळी
व प्राध्यापक वर्ग

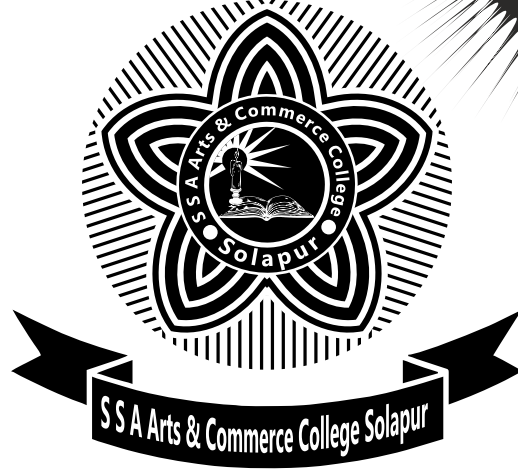
डॉ.जे.के. मुल्ला यांचे (पु.अ.हो च्या) अधिसभा सदस्य पदी
निवड झाल्याबद्दल सत्कार करताना प्रांजळ सोनवणे (ए.सी.पी)

पु.अ.हो. विद्यापीठ युवा महोत्सवात घवघवीत यश
प्राप्त केली. विद्यार्थी व प्राध्यापक

राष्ट्रीय राज्यस्तरीय युवा महोत्सव स्पर्धेत
निवड झाल्याबद्दल सत्कार करताना प्रांजळ सोनवणे (ए.सी.पी)

मेसेज २०२२-२३

सोलापूर सोशल असोसिएशन्स आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर

NAAC Re-Accreditation 'B' Grade (CGPA 2.76)

Permanently affiliated to Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur.

न्यू बिल्डिंग- सैफी दवाखान्या समोर, सिद्धेश्वर पेठ, सोलापूर-४१३ ००५.

फोन : फॅक्स-०२१७-२७२३२७९

प्राचार्य : ०२१७-२३१२१११, मो.: ९८९०९१९११८

ई-मेल : socialcollege@gmail.com

Website: www.socialcollegesolapur.in

वर्ष ४५ वे (अंक तेरावा)

सोलापूर सोशल असोसिएशन्स आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर

NAAC Re-Accreditation 'B' Grade (CGPA 2.76)

Permanently affiliated to Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur.

संपादन समिती

अध्यक्ष
प्र.प्राचार्य डॉ.आय.जे.तांबोळी

प्रमुख संपादक
प्रा.डॉ.सचिन राजगुरु

* विभागीय संपादक *

संपादन समिती

मराठी - प्रा.डॉ. आय.जे.तांबोळी
हिंदी - प्रा.सौ. रईसा मिर्झा
इंग्रजी - प्रा.डॉ.ए. एस. खान
उर्दू - प्रा.डॉ.गौस शेख
भूगोल - प्रा.डॉ.डी. एस. नारायणकर
वाणिज्य - प्रा.डॉ.जे. के. मुल्ला
समाजशास्त्र - प्रा.डॉ.ए.ए. गढवाल

मुद्रक

प्रसाद बायडिंग & प्रिंटिंग वर्क्स,
सोलापूर.

संपादन समिती

प्रा. ए. ए. पटेल
प्रा. आय. एम. शेख
छायाचित्र संकलन
प्रा.डॉ.सचिन राजगुरु
प्रा.डॉ. एम. के. शेख
अहवाल संकलन
प्रा.डॉ. ए. ए. गढवाल

प्रकाशक

प्र.प्राचार्य डॉ.आय.जे.तांबोळी
सोशल कॉलेज, सोलापूर

अंकातील मताशी प्राचार्य व संपादक मंडळ सहमत असतीलच असे नाही.
सर्व हक्क प्रकाशकाच्या स्वाधीन हा अंक केवळ खाजगी वितरणा करिताच आहे.

प्राचार्यांचे मनोगत

सोलापूर सोशल असोसिएशन्स आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर या महाविद्यालयाचे सन २०२२- २०२३ या वर्षाचे बाराव्या नियतकालिक आपणापुढे सादर करताना मला अतिशय आनंद होत आहे. सन १९७८ साली सुरु करण्यात आलेल्या या महाविद्यालयात मुस्लीम व इतर समाजातील एकूण १७१३ विद्यार्थी आज उच्चशिक्षण घेत आहेत. विद्यार्थीवर्गात विविध संकल्पना, दूरदृष्टी, विविध कौशल्ये निर्माण व्हावीत या दृष्टीने या महाविद्यालयात वेगवेगळे उपक्रम राबविले जातात. या वर्षातील क्रीडा विभागाची कामगिरी

भव्य-दिव्य अशीच आहे. राष्ट्रीय सेवा योजना, राष्ट्रीय छात्र सेना, विविध मंडळांच्या माध्यमातून रक्तदान शिबीर, महिला सक्षमीकरण, जागतिक लोकसंख्या दिन रॅली, एडस् रॅली, चर्चासत्रे, कार्यशाळा या विविधांगी उपक्रमांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिगत विकास केला जात आहे. महाविद्यालयातील गुणवंत विद्यार्थी व प्राध्यापक यांचा यथोचित गौरव बक्षीस वितरण समारंभात करण्यात आला. महाविद्यालयातील गुणवंत खेळाडूंनी हॉकी, व्हॉलीबॉल, शूटिंग बॉल व इतर क्रीडास्पर्धेत अजिंक्यपद पटकावले. महाविद्यालयात कॉमर्स, मराठी, राज्यशास्त्र, समाजशास्त्र भूगोल, वाणिज्य या विषयात पीएच. डी. चे संशोधन ठिकाण तसेच उर्दू संशोधन केंद्र सुरु करण्यासाठी पु.अ.हो.सोलापूर विद्यापीठाने परवानगी दिली आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना संशोधनासाठी आवश्यक त्या सुविधा उपलब्ध होणार आहेत.

कोरोनाचा जागतिक महामारी मुळे लॉकडाऊन सुरु असल्याने विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन शिक्षण सुरु आहे. तसेच विद्यापीठाच्या ही ऑनलाईन परीक्षा सुरु आहेत या काळात सरकारने दिलेले सर्व नियमांचे पालन करून 'मेसेज' नियतकालिकांचे काम चांगल्या पध्दतीने सुरु आहे.

महाविद्यालयाचे नॅक पुर्नमुल्यांकन बेंगलोर येथील नॅक समिती कडून झाले. त्यामध्ये महाविद्यालयाला 'B' ग्रेड मिळाला व 2.67 CGPA गुण प्राप्त झाले आहे तसेच आमच्या महाविद्यालयातील उर्दू विभागातील एक विद्यार्थी व भूगोल विभागातील एक विद्यार्थीनीला पु.अ.हो सोलापूर विद्यापीठाच्या परीक्षेमध्ये सुवर्णपदक प्राप्त झाले आहे.

यु. जी. सी. कडून महाविद्यालयास महाविद्यालय विकास अनुदान व IQAC साठी अनुदान प्राप्त झाले आहे. त्यामुळे महाविद्यालयाच्या विकासामध्ये निश्चितच भर पडणार आहे.

यामुळे पुढील काळात विविध विषयातील संशोधनास गती मिळेल अशी आशा आहे. युजीसीच्या विविध योजना राबविण्याची संधी या निमित्ताने प्राप्त झाली आहे. गुणवत्तापूर्ण शिक्षणाच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी विविध योजना राबविण्याचा महाविद्यालयाचा मानस आहे. विद्यार्थ्यांना रोजगार उपलब्ध व्हावा, त्यांच्या विचारशक्तीस चालना मिळावी व त्यांच्याकडून विधायक कार्ये होऊन देशाचा विकास साधावा याकरीता महाविद्यालय प्रयत्नशील आहे.

महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या सहकार्याबद्दल मी कृतज्ञता व्यक्त करतो. तसेच या नियतकालिकाच्या प्रकाशनासाठी परिश्रम घेणाऱ्या संपादक मंडळाचे मनःपूर्वक आभार व्यक्त करतो.

प्र. प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी

संपादकीय....

सोशल कॉलेजच्या विद्यार्थ्यांच्या अस्मितेचे आणि प्रतिभेचे दर्शन घडविणारा 'मेसेज-२०२३' हा वार्षिकांचे प्रकाशन करताना अतिशय आनंद होत आहे. महाविद्यालयातील कृतीशील विद्यार्थ्यांचे 'मेसेज' हे एक व्यासपीठ आहे. तरुणाईला स्फुरणारी स्पंदने प्रकट करण्यासाठी ही एक संधी आहे. विद्यार्थी गुणी असतात. तसेच ते क्रियाशील असतात. देश, समाज, शिक्षण, राजकारण, अशा विविध क्षेत्राबद्दल त्यांच्या मनात ओढ असते. अशा विविध जाणिवांचा मिलाफ या वार्षिकांकात दिसून येईल.

कोरोना या भयंकर संकट काळात संसर्ग टाळण्यासाठी स्वसुरक्षा व देशहित लक्षात घेवून आमच्या विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन लेख व साहित्य, घरातूनच पाठविले यावरून असे दिसून येते कि विद्यार्थ्यांना महाविद्यालय मॅगझीन मेसेज साठीची आपुलकी व प्रेम दिसून येते.

साहित्य, ज्ञान, संस्कृती, क्रीडा, वाणिज्य कला विचार आणि सौंदर्य अशा विविधांगी अंगाने हा अंक सजला आहे. आजचा विद्यार्थी सक्षम आहे. तो विविधांगाने विचार करणारा आहे. त्याला उद्याची चिंता आहे. याची प्रचिती या अंकातील लेखातून दिसून येते. कोराना महामारी या विषयावर काही लेख, उर्दूतील विचारधारा, भूगोलातील विविध संकल्पना, वाणिज्यातील विविध नव-नवीन प्रेरणा देणारे लेख. हे देखील या अंकाचे वैशिष्ट्य आहे.

मराठी, हिंदी, उर्दू, इंग्रजी, क्रीडा, सामाजिक शास्त्रे चित्रकला, फोटोग्राफी पेन्सील स्केच अशा विविध विभागाने हा मेसेज फुललेला आहे. विविध विभागांनी केलेल्या कामगिरांचे दर्शन छायाचित्रातून घडविले आहे. हा वार्षिकांक संपन्न होणेसाठी वार्षिकांक समिती सदस्य व विविध विभागाचे प्रमुख तसेच अनेकांचे सहकार्य लाभले आहे. प्राचार्य डॉ. आय.जे. तांबोळी यांचे मौलिक मार्गदर्शन लाभले आहे.

अक्षरजुळणी, छपाई, बांधणी करणाऱ्या हातांचा मी आभारी आहे. रसिक वाचक विद्यार्थी व सर्व शिक्षणप्रेमी या मेसेजचे स्वागत करतील अशी मला आशा आहे.

प्रा.डॉ. सचिन राजगुरु
प्रमुख संपादक

सोलापूर सोशल असोसिएशन्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर.

meSSAge
2022-23

प्र. प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी

श्री. जे. ए. पटेल (पर्यवेक्षक कनिष्ठ महाविद्यालय)

शिक्षक वृंद (वरिष्ठ विभाग)

प्रा. डॉ. ए.ए. गढवाल
प्राध्यापक समाजशास्त्र

प्रा. डॉ. एम. ए. चोबदार
प्राध्यापक उर्दू

प्रा. डॉ. सौ. एन. ए. काकडे
निवृत्त प्राध्यापक इतिहास

कॅप्टन प्रा. डॉ. गौस शेख
सहाय्यक प्राध्यापक उर्दू

प्रा. डॉ. एस. ए. सजगुरु
सहयोगी प्राध्यापक भूगोल

प्रा. डॉ. एम. के. शेख
शारीरिक शिक्षण व क्रिडा संचालक

प्रा. डॉ. जे. के. मुल्ला
सहयोगी प्राध्यापक कॉमर्स

प्रा. डॉ. डी. एस. नारसयणकर
सहाय्यक प्राध्यापक भूगोल

प्रा. डॉ. प्रा. टी. वी. तडाक
सहाय्यक प्राध्यापक अर्थशास्त्र

शिक्षक वृंद (कनिष्ठ विभाग)

MeSSAge
2022-23

श्री. आय. एम. शेख
व्याख्याता, इंग्रजी

सौ. एस. डब्ल्यू. शेख
व्याख्याता, वाणिज्य

श्री. ए. ए. पटेल
व्याख्याता, मराठी

शिक्षकेतर कर्मचारी वृंद

श्री. ए. एम. होटगी
मुख्य लिपिक

श्री. एस. एम. हिरोली
कनिष्ठ लिपिक

श्री. ए. एच. मनियार
शिपाई

श्री. एस. एस. क्षीरसागर
शिपाई

श्री. एम. एम. लालकोट
शिपाई

श्री. एम. ए. वांगी
शिपाई

पेन्टींग

Kasab Afrin - B.A. III

Almas Karim - B.A.- I

Shaikh Muskan - B.A. III

Somjul Gousiya - B.A.- III

Munshi Saniya - B.A.- III

Neha Tupsundar B.A.- I

Photography.....

Shaikh Mijba - B.A.- I

Saniya Kampali - B.A.- II

Kazi Arshad - B.A.- II

Bhavsar Nikhil - B.A.- II

Jahagiradar Alfajj - B.A.- II

Mulla Jasmin - B.A.- I

प्राचार्य अहवाल

सोलापूर सोशल असोसिएशन्स आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर

शैक्षणिक व क्रिडा अहवाल २०२२- २३

आमच्या महाविद्यालयाच्या ४५ व्या वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख अतिथी, पालक, विद्यार्थी व सर्व आमंत्रितांचे मी महाविद्यालयाच्या वतीनं हार्दिक स्वागत करतो .

महाविद्यालयाने सन २०२२- २३ या शैक्षणिक वर्षात शैक्षणिक, क्रिडा व इतर क्षेत्रात केलेल्या प्रगतीचा अहवाल आपल्या पुढे सादर करताना मला अत्यनंद होत आहे .

सन १९७८ साली स्थापन झालेल्या आमच्या महाविद्यालयाने अल्प कालावधीत उल्लेखनीय प्रगती केलेली आहे . महाविद्यालयात कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागात कला व वाणिज्य शाखा चालविल्या जातात पदवी वर्गासाठी उर्दु, भूगोल व इंग्रजी विषयाचे अध्यापन केले जाते . पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठात एम.ए. साठी उर्दु विषयाच्या अध्यापनाची सोय उपलब्ध करून देण्यात आली आहे . तसेच महाविद्यालयात विशेषतः उर्दु या विषयाचे संशोधन केंद्र म्हणून पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठाची मान्यता मिळाली आहे .

U.G.C. ने दिनांक ३१.०३.२०१४ रोजी महाविद्यालयास १२व दर्जा बहाल केला आहे त्यामुळे महाविद्यालयास U.G.C. कडून विद्यार्थ्यांना विविध सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी अनुदान मिळत आहे .

महाविद्यालयात कनिष्ठ व वरिष्ठ असे विभाग असून एकूण १७१० विद्यार्थी प्रवेशित आहेत . वरिष्ठ विभागात बी.ए.क बी.कॉम व एम.ए. उर्दु, Ph.D. (उर्दु, मराठी, राज्यशास्त्र, समाजशास्त्र, भूगोल व वाणिज्य या शिक्षणाची सोय उपलब्ध आहे . वरिष्ठ महाविद्यालयात एकूण ९०९ विद्यार्थी असून कला शाखेसाठी ४५९ व वाणिज्य शाखेसाठी ४३० व एम.ए. उर्दु साठी १९ विद्यार्थी असून Ph.D. पदवीकेसाठी २७ संशोधक विद्यार्थी प्रवेशित आहेत .

महाविद्यालयाचा बोर्डाचा व विद्यापीठाच्या परिक्षांचे निकाल सातत्याने चांगले लागत आहेत . महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांच्या गुणात्मक आणि संख्यात्मक विकासाठी आवर्जून लक्ष दिले जाते . महाविद्यालयातील भूगोल विभागाचा ९३.१० टक्के लागला असून यात ०७ विद्यार्थी First Class with Distinction व १६ विद्यार्थी First Class मिळवून उत्तीर्ण झाले आहेत . इंग्रजी विभागाचा निकाल

६८.९५ टक्के लागला. तसेच उर्दु विभागाचा निकाल ७६.९२ टक्के लागला असून यात ०६ विद्यार्थी विद्यार्थी First Class मिळवून उत्तीर्ण झाले आहेत.

भूगोल विभाग

सोलापूर सोशल अ‍ॅन्ड आर्ट्स ग्रॅण्ड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर भूगोल विभाग तर्फे दरवर्षी विविध उपक्रम राखिले जातात यात कार्यशाळा, चर्चासत्र, स्पर्धापरीक्षा, उत्कृष्टता यांचा समावेश होतो.

या विभागात दोन बुझज्ज प्रयोगशाळा असून या प्रयोग शाळेत नकाशे, भूस्थलदर्शन नकाशे, तक्ते, मॉडेल्स, अर्पेक्षण साहित्य, हवाई छायाचित्रे, ब्लाइड्स, कॉन्सेप्ट्स या साख्खे साहित्य विद्यार्थ्यांच्या खूद्दीमतेला चालना देणारे आहेत.

या विभागात विद्यार्थ्यांचा अर्वागिण विकास व भौगोलिक ज्ञान जादविण्यासाठी घटक चाचणी, परिसंवाक, गृहपाठ, गटचर्चा व प्रश्नमंजूशा या साख्खे उपक्रम राखिले जातात.

या वर्षी भूगोल अभ्यास मंडळाचे उद्घाटन दिनांक २४.१२.२०२२ रोजी डॉ. दिपक देके यांच्या हस्ते करण्यात आले व त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

ग्रामच्या विभागाने या वर्षी 'New Challenges & Opportunity in Geo- Environmental Issues' या विषयावर एक दिवसीय विद्यापीठ स्तरिय कार्यशाळेचे आयोजन दि. २७.०२.२०२३ रोजी करण्यात आले होते या कार्यशाळेचे उद्घाटन माजी प्राचार्य के. एम. जमादार व प्राचार्य एन. सी. अडवितोट यांच्या हस्ते करण्यात आले प्रारंभी सदर एकदिवसीय कार्यशाळेचे उद्घाटन सोशल कॉलेजचे माजी प्राचार्य के. एम. जमादार, यांच्या हस्ते करण्यात आले या प्रसंगी वसपीठावर प्रभारी प्राचार्य डॉ. एस. सी. एस. सी. अडवितोट, माउली महाविद्यालय, वडाळाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. हरवाळकर तसेच सोशल कॉलेजचे प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी, डॉ. जे. के. मुल्ला, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. ए. ए. गढवाल, भूगोल विभाग प्रमुख सोशल कॉलेज डॉ. सचिन राजगुरू, डॉ. डी. एस. नारायणकर, डॉ. एम. डी. शेख उपस्थित होते.

या चर्चासत्राच्या दुसऱ्या सत्रात प्राचार्य डॉ. एस. सी. अडवितोट याने विद्यार्थ्यांनी संशोधन कसे करावे याविषयी मार्गदर्शन केले व डॉ. बी. बी. राऊत यांनी New Challenges and Opportunities in Geo- Environmental Issues या विषयावर मुलांना मार्गदर्शन केले. सदर चर्चासत्रात विविध महाविद्यालयातून ६० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला त्या पैकी १६ विद्यार्थ्यांनी चर्चासत्राच्या तिसऱ्या सत्रात विविध विषयावर शोधनिबंध सादर केला या शोधनिबंधातून प्रथम तीन क्रमांक काढण्यात आले

- 1) प्रथम क्रमांक : राहुल गोसावी, संगमेश्वर महाविद्यालय, सोलापूर पेपर (भौगोलिक माहिती प्रणालीच्या साह्याने सोलापूर शहरातील भाजी मंडईचे स्थान निश्चिती व सून नियोजनाचा अभ्यास)
- 2) द्वितीय क्रमांक: इंद्रा मधुमखाने, वालचंद महाविद्यालय, सोलापूर (कृषी कचऱ्यापासून बायोगॅसची निर्मिती)
- 3) तृतीय क्रमांक: अरबाज शेख, सोशल महाविद्यालय सोलापूर (सोलापूर जिल्ह्यातील साक्षरतेच्या प्रमाणातील बदल)

उत्तेजनार्थ बक्षीस

- 1) नंदिनी शिंदे सी. बी. खेडगी कॉलेज अक्कलकोट (जॉग्रफिकल स्टडी ऑफ सेक्स रेशीओ, अक्कलकोट तहसील)
- 2) सचिन राठोड, वसुंधरा कॉलेज, सोलापूर (सोलापूर शहरातील हवा प्रदूषण)
- 3) समाधान कोळेकर, संत दामाजी महाविद्यालय, मंगळवेढा (सोलापूर जिल्ह्यातील कोविड 19 चा झालेल्या परिणाम)

शोधनिबंधाचे सादरीकरण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांची परीक्षण करण्यासाठी परीक्षक म्हणून वालचंद कॉलेजचे प्राध्यापक भूगोल विभाग प्रमुख डॉ. नागनाथ धायगुडे सर, संगमेश्वर कॉलेजचे डॉ. शिवाजी मस्के, सी.बी. खेडगी कॉलेज अक्कलकोटचे डॉ. अंकुशशिंदे यांनी परीक्षक म्हणून काम पाहिले

या एकदिवशीय चर्चासत्राचे समारोप व बक्षीस वितरण कार्यक्रम दयानंद कॉलेजचे भूगोल विभाग प्रमुख डॉ. एन जी शिंदे यांच्या हस्ते पार पडले.

भूगोल विभागातील प्राध्यापक डेबिबल अंशोधनाच्या कार्यात अतंत सहभागी होत आहेत त्यांनी विविध भौगोलिक अंशोधन व अंशोधनपत्र पेपर अंतराष्ट्रीय व राष्ट्रीय स्तरावरील वर्षा अत्रात सहभाग नोंदवून अंशोधन पेपरचे छान कसत आहेत.

भूगोल विभागप्रमुख डॉ. ए.अ.ए. राजगुरू यांना २१.०४.२०२३ रोजी अंतराष्ट्रीय अमेरिका मध्ये झालेल्या अमेरिका मध्ये ग्लोबल फॅडेशनच्या वतीने National Level Best Academician Award देऊन सन्मानित करण्यात आले

इंग्रजी विभाग

इंग्रजी विभागा अंतर्गत विद्यार्थ्यांचे वाचन, लिखन व संभाषण कौशल्या वाढविण्यासाठी वेगवेगळे उपक्रम राबविले जातात. या वर्षी विभागा मार्फत विविध उपक्रम राबविण्यात आले होते. याची माहिती विभाग प्रमुख डॉ. ए.एस. खान मॅडम यांनी दिली.

उर्दू विभाग

गतवर्षीप्रमाणे याही वर्षी उर्दू विभागामार्फत विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले, यात उर्दू विभागाचे उद्घाटन प्राचार्य डॉ आय. जे तांबोळी यांच्या हस्ते करण्यात आले, या कार्यक्रमास 50 विद्यार्थी उपस्थित होते तसेच उर्दू विभाग मार्फत बक्षीस पात्र विद्यार्थ्यांचा सत्कार करण्यात आला या सत्कारास डॉ. हनुमंत अवताडे उपस्थित होते, उर्दू विभागामार्फत उर्दू डे नॅशनल क्वीज कॉम्पिटिशनचे आयोजन करण्यात आले होते यात 875 विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला तसेच उर्दू विभागामार्फत लायब्ररी व्हिजिट करण्यात आली मिर्झा गालिब उर्दू लायब्ररी सोलापूर येथे 26

विद्यार्थ्यांनी लायब्ररी व्हिजिट केले डॉ चोपदार लिखित तीन पुस्तकाचे प्रकाशन महाविद्यालयात करण्यात आले

वाणिज्य विभाग

**DEPARTMENT OF COMMERCE AND MANAGEMENT
REPORT**

Department of commerce and management has achieved success in educational as well as in research fields. Dr. Jainoddin K. Mulla has been elected with huge majority as a senate member of PAH Solapur University Solapur and also elected as a Board of Study member in commerce of PAH Solapur University Solapur. Dr. T. B. Ladaf has been elected as a BOS member in Business Economics of PAH Solapur University Solapur. Mr. Nadaf Asim has been awarded SARATHI scholarship, Govt. of Maharashtra, for his doctoral research pursuing PhD under the guidance of Dr. Jainoddin K Mulla, HoD of Commerce and Management Department of our college.

Department of commerce has organized various programmes for academic development of students for academic year 2022-23.

1. Commerce club inauguration ceremony was held on 11 December 2022. The chief guest of the programme Dr. Panchappa Waghmare, A. R. Burla College, Solapur, inaugurated programme and gave valuable lecture on Communication Skill Development.

2. Commerce department also held One Day Campus Selection Drive of HCC Pvt. Ltd. on. 20 January, 2023. Mr. Azim Dhale., Chief Guest and Human Resource Manager HCC Company, gave informative speech regarding employment opportunities available for commerce graduates. He also revealed various sources and techniques of application of knowledge in detail. Total 7 students got job under this placement drive with 2.5 lakh package per annum.

3. Sholapur Social Associations Arts & Commerce College Solapur collaborating with P A H Solapur University, organized research workshop on 'Entrepreneurship, Globalization & Modern Management' dated 25 March, 2023. This unique activity has continuously been organized by our college for Eleven years. Entrepreneurship is the compulsory subject for B.Com -II and Modern management practices is also a compulsory subject for B. Com-III in P

A H Solapur University. B. Com II and III years students were invited to present their research papers in two sessions. Total 143 students were participated in this workshop from different commerce colleges of Solapur University. The beginning of session was done by valuable and enlightening lecture of Prof. S. V. Shinde, Principal DAV Velenkar College, Sholapur on research methodology including all major aspects of social research. Valedictory function and prize distribution was done with the hands of Ex. Principal Prof. M A Dalal and College I/C Principal Prof. Dr. I. J. Tamboli.

4. While studying Fundamentals of Management it is imperative to have the theories and approaches developed by various management thinkers. Hence, Commerce department has taken indicative to have study and presentation on management thinkers. B Com-I year students encouraged to study and present thoughts of Management thinkers. A competition on 'Introduction to Management Thinkers' was taken on 3rd March 2023 where 28 students presented their thoughts. And best presenter group awarded with trophy and certificate. Prof. A A Gadwal, Ex- Dean Mental Moral and Social Science PAH Solapur University, and Mr. I. M. Shaikh were present as a referee.

5. Bank visit for B com II year students has been organized to Punjab National Bank on 10th April 2023 to enhance the practical knowledge of the students with real banking transactions.

6. To enhance the practical knowledge of the students with industrial visit is one of the important motive of the commerce department keeping this view Industrial visit has been organized to the Gujja textile Mills and Robotic Park, Akkalkot Road MIDC has been organized on 30 May 2023 for B.com-III students

7. Every year a competition for B Com II year students on 'An Introduction to Entrepreneurship' arranged as an unique activity of Commerce Department. This year the competition was arranged for both Classes B Com – II and B Com-III where 4 teams, 2 from each class, of 31 students were participated. Students were nicely presented their presentations on famous entrepreneurs like J R D Tata, Jack Ma etc. The programme was held on 8 May, 2023 in the Function Hall. Prof. A A Gadwal, Ex- Dean Mental Moral and Social Science PAH Solapur University, was present as a referee.

8. College always provides a platform to various scholars and experts to communicate and provide knowledge to students and students also get benefits from reality of business world. On 27 April 2023, lectures were arranged on the topic 'How to be a Wise Consumer and Smart Investor?' 60 students were actively participated in this event Mr. Manoj M. Pawar- Trainer Consumer Guidance Society of India and Dr. I. S. Cholle has given the valuable guidance on consumer awareness and how to be smart investor.

**One Day Workshop on
‘Entrepreneurship, Globalization & Modern Management’
Date : 25th March, 2023**

Report of One Day University Level Commerce Research Workshop

Having knowledge of Entrepreneurship and modern management provides an edge to commerce student while in seeking jobs or in personal business decision making. Research knowledge and skills development among students while taking regular theoretical knowledge becomes necessary now days. Considering this, a workshop was specially organized for commerce undergraduate students of P. A. H. Solapur University jurisdiction. The workshop was organized by Sholapur Social Associations Arts & Commerce College Solapur collaborating with P A H Solapur University, on 'Entrepreneurship, Globalization & Modern Management' dated 25 March, 2023.

This workshop has provided the platform to Commerce undergraduate students to present their research papers. This unique activity has continuously been organized by our college for Eleven years. Fundamentals of Entrepreneurship is the compulsory subject for B.Com -II and Modern management practices is also a compulsory subject for B. Com-III in P A H Solapur University. B. Com II and III year's students from PAH Solapur university affiliated colleges were invited to present their research papers in two sessions. In this research workshop total 143 students were participated from different commerce colleges of Solapur University.

The beginning of session was done by valuable and enlightening Key Note Address of Prof. Dr. S. V. Shinde, Principal DAV Velenkar College ,

Solapur on research methodology including all major aspects of social research. Valedictory function and prize distribution was done with the hands of Ex. Principal Prof. M A Dalal and College I/C Principal Prof. Dr. I J Tamboli was the president of the program. Dr. Jainoddin K. Mulla was the Co-ordinator of this workshop.

Dr. S. S. Jagtap, Assit. Prof. in Commerce, H N College and Dr. A V Sakhare, Asso Prof. in Commerce, Sangmeshwar College were worked as referees for both session and evaluated and provided valuable suggestions to presenters.

Session 1st:

The first session was for B Com II year students where 10 students presented their research papers. Three best research papers got prizes. The winners are as follows:

First Prize: Mahek Sajid Shaikh and Shifa Naeem Mahajan

(S.S.A's Arts and Commerce College, Solapur)

Second Prize: Shilvanti Bimshab Rampure and Mahadevi Nagnath Bandichode

(C.B.Khedgiz College, Akkalkot)

Third Prize: Birajdar Suhasini Kalappa and Aarkel Tejaswi Ambadas

(D.V.V. Velankar College of Commerce College, Solapur)

Session 2nd :

The first session was for B Com III year students where *students presented their research papers. In this session also three best research papers got prizes. The winners are as follows:

First Prize: Ameya Patwardhan and Parth Kulkarni

(Sangmeshwar College, Solapur)

Second Prize: Lomate Harshada Dattatray and Jakapure Pratibha Sidharam

(D.V.V. Velankar College of Commerce College, Solapur)

Third Prize: Nusrat Naushad Shaikh and Rehana Ab.Latif Phaniband

(S.S.A's Arts and Commerce College, Solapur)

राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS)

आमच्या महाविद्यालयात एन.एस.एस.चे २०० मुलांचे युनिट आहे.
योग दिवस पूर्व तयारी शिबीर

२८ मे २०२२ रोजी महाविद्यालयात योग दिवस पूर्व तयारी शिबीर आयोजित करण्यात आले होते. या शिबिरात शारीरिक शिक्षण व क्रीडा संचालक डॉ. एम. के. शेख यांनी महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना योगाचे प्रात्यक्षिक दाखवून उपस्थितांना विविध योगासने व प्राणायाम यांचे प्रशिक्षण दिले. या वेळी २० प्राध्यापक व १५० विद्यार्थी उपस्थित होते. या वेळी ताडासन, वृक्षासन, पद्मासन इ. योगासने तसेच भ्रामरी, अनुलोम विलोम, कपालभाती इ. प्राणायाम घेण्यात आले. कार्यक्रमाची प्रस्तावना रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ. दीपक नारायणकर यांनी केली तर आभार डॉ. नभा काकडे यांनी मानले.

जागतिक पर्यावरण दिवस

५ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात पर्यावरण दिवस साजरा करण्यात आला. या वेळी महाविद्यालयातील आयक्यूएसी प्रमुख डॉ. जे. के. मुल्ला यांनी पर्यावरण व जागतिक तापमान वाढ या विषयावर मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी कार्यामच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी उपस्थित होते. व्यासपीठावर ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. ए. ए. गढवाल, डॉ. नभा काकडे उपस्थित होते. कार्यक्रमाची प्रस्तावना डॉ. दीपक नारायणकर यांनी केली तर आभार डॉ. एस. ए. राजगुरु यांनी मांडले.

शिवराज्याभिषेक दिन सोहळा

दि. ६ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात शिवराज्याभिषेक दिन साजरा करण्यात आला. या वेळी छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. या वेळी महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. ए. ए. गढवाल व कार्यक्रम अधिकारी डॉ. दीपक नारायणकर उपस्थित होते.

आंतरराष्ट्रीय योग दिवस

दि. २१ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात योग दिवस साजरा करण्यात आला. शारीरिक शिक्षण व क्रीडा संचालक डॉ. एम. के. शेख यांनी महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना योगाचे प्रात्यक्षिक दाखवून उपस्थितांना विविध योगासने व प्राणायाम यांचे प्रशिक्षण दिले. या वेळी २० प्राध्यापक व ६० विद्यार्थी उपस्थित होते. या वेळी ताडासन, वृक्षासन, पद्मासन इ. योगासने तसेच भ्रामरी, अनुलोम विलोम, कपालभाती इ. प्राणायाम घेण्यात आले.

बीज गोळे कार्यशाळा

पर्यावरण दिनाचे औचित्य साधून ५ जून २०२२ रोजी संगमेश्वर महाविद्यालयाच्या वतीने सिद्धेश्वर वन विहार येथे बीज गोळे बनवण्याची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आलेली होती. सदर कार्यशाळेत डॉ. दीपक नारायणकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयातील १५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला व १५०० बीज गोळे तयार करून वनविभागास सुपूर्द केले.

छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज जयंती

२६ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज जयंती साजरी करण्यात आली. या वेळी छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज जयंती प्रतिमेस प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून

अभिवादन करण्यात आले या वेळी कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते

जागतिक लोकसंख्यादिवस रॅली

११ जुलै २०२२ रोजी फॅमिली प्लानिंग असोसिएशन ऑफ इंडिया सोलापूर शाखा व संगमेश्वर कॉलेज यांच्या संयुक्तविद्यमाने जागतिक लोकसंख्यादिवसनिमित्त रॅली आयोजित करण्यात आली होती सदर रॅली मध्ये कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर यांच्या मार्गदर्शना खाली महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे ६० स्वयंसेवकांनीसहभाग नोंदवला होता

विद्यापीठ वर्धापन दिन

१ ऑगस्ट २०२१ रोजी महाविद्यालयात १८ वा विद्यापीठ वर्धापन दिन साजरा करण्यात आला. या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.आय.जे.तांबोळी यांच्या हस्ते ध्वजारोहण करण्यात आले या वेळी महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते.

सामूहिक राष्ट्रगीत गायन

०९ ऑगस्ट २०२२ रोजी भारताचा अमृत महोत्सव अभियाना अंतर्गत सामूहिक राष्ट्रगीत गायन घेण्यात आले या मध्ये महाविद्यालयातील १५० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला

स्वराज अभियान सप्ताह

९ ते १७ ऑगस्ट २०२२ दरम्यान भारताचा अमृत महोत्सव अभियाना अंतर्गत स्वराज अभियान घेण्यात आले या अभियान अंतर्गत वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा रांगोळी स्पर्धा व मेहंदी स्पर्धा या सारखे विविध उपक्रम घेण्यात आले. सदर अभियानाच्या बक्षीस वितरण महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते करण्यात आले या वेळी व्यासपीठावर डॉ दीपक नारायणकर डॉ जे के मुल्ला प्रा जैनोद्दीन पटेल उपस्थित होते.

स्वच्छ भारत अभियान रॅली

१३ ऑगस्ट २०२२ रोजी सोशल महाविद्यालयाच्या वतीने स्वच्छ भारत मिशन अंतर्गत सोलापूर साठी जनजागृती रॅली चे आयोजन करण्यात आले होते रॅलीचे उदघाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हास्ते करण्यात आले रॅलीची सुरुवात सोशल महाविद्यालय -राहुल गांधी झोपडपट्टी -सिव्हील -चौक घिसाड गल्ली -दाजी पेठ -तेलंगी पाच्छा पेठ- जेल रोड आशा मार्गाने स्वच्छ सोलापूर साठी घोषणा व संदेश देत रॅलीचे विसर्जन सोशल महाविद्यालयात करण्यात आले| जनजागृती रॅली मध्ये १५० विद्यार्थी सहभाग घेतला.

आधार व मतदान जोडणी अभियान

२६ ऑगस्ट २०२२ रोजी महाविद्यालयांत राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने आधार व मतदान जोडणी अभियान आयोजित करण्यात आले होते सदर कार्यक्रमास सोलापूर उत्तर तहसील चे मतदान नोंदणी अधिकारी श्री श्रीकांत भोसले यांनी ऑनलाईन आधार व मतदान जोडणी या विषयी मार्गदर्शन केले. या वेळी व्यासपीठावर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते

आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवसानिमित्त परिसंवाद

दि.०८ सप्टेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयात आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस साजरा करण्यात आला. या वेळी ज्येष्ठ विचारवंत डॉ. श्रीकांत येळेगावकर प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना म्हणाले कि साक्षरता ही बहुआयामी संकल्पना असून ज्ञानसंपन्नता ही समाजाच्याविकासाची महत्वाची पायरी आहे. शिक्षण केवळ लिहिण्या वाचण्या पुरते मर्यादित नसून ज्ञानाधिष्ठित समाज निर्माण होणे ही काळाची गरज आहे. श्रुती व स्मृती संस्कृतीपासून डिजिटल संस्कृतीपर्यंत मानवाचा इतिहास थक्क करणारा आहे. म्हणूनच शिक्षण हे समाजपरिवर्तनाचे अत्यंत प्रभावी साधन ठरलेले आहे. व साक्षरता ही सर्वांगीण विकासाची गुरुकिल्ली आहे असा सूर सोशल महाविद्यालयत आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिना निमित्त संभ्र झालेल्या परिसंवादात उमटला. परिसंवादात साधनव्यक्ती म्हणून माजी प्राचार्य के.एम. जमादार आणि डॉ. श्रीकांत येळेगावकर होते. व्यासपीठावर प्र. प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी होते.

राष्ट्रीय सेवा योजना उद्घाटन

दि. १६ सप्टेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग सन २०२२-२३ चे उद्घाटन रासेयो सोलापूर विद्यापीठाचे माजी संचालक डॉ. तुकाराम शिंदे यांच्या या हस्ते करण्यात आले. वेळी राष्ट्रीय सेवा योजना म्हणजे आत्मसन्मान निर्माण करून देशाला प्रगती प्रथांवर घेऊन जाणारे व्यासपीठ आहे असे त्यांनी सांगितले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी होते. कार्यक्रमाची प्रस्तावना कार्यक्रम अधिकारी डॉ. दीपक नारायणकर यांनी केले, सूत्रसंचालन डॉ. नभा काकडे यांनी केले तर आभार डॉ. ताजोद्दीन लडाफ यांनी मांडले. सदर कार्यक्रमास १२० स्वयंसेवक उपस्थित होते.

सायबर क्राईम जनजागृती कार्यशाळा

२० सप्टेंबर २०२२ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग सोशल महाविद्यालय व सोलापूर पोलीस आयुक्तालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने १ दिवसीय सायबर क्राईम जनजागृती कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. सादर कार्यशाळेत सोलापूर पोलीस आयुक्तालय प्रमुख शौकत सय्यद यांनी विद्यार्थ्यांना मोबाइल द्वारे होणारी फसवणूक या विषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी होते, कार्यक्रमाची प्रस्तावना ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. ए. ए. गडवाल यांनी केले. पाहुण्यांचा परिचय प्रा. राहिसा मिर्झा यांनी केला तर आभार डॉ. दीपक नारायणकर यांनी मानले. या कार्यशाळेत १५५ विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग नोंदवला.

वाचन प्रेरणा दिवस

१५ ऑक्टोबर २०२२ रोजी डॉ. ए.पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्म दिवस 'वाचन प्रेरणा दिन' म्हणून साजरा करण्यात आला. दरवर्षी १५ ऑक्टोबर हा दिवस महाविद्यालयांमध्ये वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो. यावेळी डॉ. ए.पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. या वेळी महाविद्यालयातील वरिष्ठ प्राध्यापक डॉ. ए. ए. गडवाल यांनी आपले विचार व्यक्त करताना म्हणाले कि डॉ. कलाम यांचे लेखन विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक विचार करण्याची दृष्टी, शक्तिशाली कृती करण्याची प्रेरणा आणि चेतना देण्याचे काम करते, या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य आय. जे. तांबोळी तसेच कार्यकारी अधिकारी डॉ. डी. एस. नारायणकर डॉ. टी. बी. लडाफ व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते.

राष्ट्रीय एकता दिवस व सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती

दि. ३१ ऑक्टोबर २०२२ हा दिवस भारताचे पहिले गृहमंत्री सरदार वल्लभभाई पटेल यांचा जन्म दिवस महाविद्यालय राष्ट्रीय एकता दिवस म्हणून साजरा करण्यात आला. या वेळी सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करण्यात आले. सरदार पटेल यांनी स्वातंत्र्य चळवळीत आणि त्यानंतर देशाची

राष्ट्रीय एकात्मता साधण्यासाठी दिलेल्या योगदानाविषयी जनजागृती निर्माण होणे महत्वाचे आहे उद्गार प्राचार्य तांबोळी यांनी काढले. या वेळी कार्यकारी अधिकारी डॉ डी एस नारायणकर डॉ टी बी लडाफ व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते.

राष्ट्रीय शिक्षण दिवस

दि ११ नोव्हेंबर २०२२ रोजी स्वतंत्र भारताचे पहिले शिक्षा मंत्री मौलाना अबुल आझाद याची जयंती महाविद्यालयात राष्ट्रीय शिक्षण दिवस म्हणून साजरी करण्यात आली या वेळी महाविद्यालयातील बरिष्ठ प्राध्यापक डॉ ए.ए. गढवाल यांच्या हस्ते प्रतिमेस पुष्पहार घालून अभिवादन करण्यात आले पुढे ते म्हणाले कि मौलाना आझाद हे कवी पत्रकार आणि स्वातंत्र्यसैनिक होते. देशातील अनेक मोठ्या शैक्षणिक संस्थांचा पाया रचण्यात त्यांचा मोठा वाटा होता ११ नोव्हेंबर रोजी राष्ट्रीय शिक्षण दिनानिमित्त शाळा, महाविद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांमध्ये चर्चासत्र, परिसंवाद, निबंध लेखन आदी स्पर्धांचे आयोजन करण्यात यावे. शिक्षणाच्या सर्व पैलूवर विद्यार्थी आणि शिक्षक यांच्यात चर्चाही होईल या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य आय जे तांबोळी तसेच कार्यकारी अधिकारी डॉ डी एस नारायणकर डॉ टी बी लडाफ व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते.

सोशल मध्ये रक्तदान शिबीर संपन्न

दि २२ नोव्हेंबर २०२२ महाराष्ट्र शासनाच्या रक्तदानाच्या आवाहनाला प्रतिसाद देऊन विद्यार्थ्यांनी रक्तदान करावे. रक्तदान हे राष्ट्रीय कर्तव्य असून कोविडमधील या बिकट प्रसंगामध्ये सर्वांनी सहकार्य करण्याची गरज आहे. असे प्रतिपादन त्रयंबक ठेगळे पाटील, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, स्मार्ट सिटी सोलापूर यांनी केले सोशलमहाविद्यालय आयोजित अतहर ब्लड बँक यांच्या सहाकार्याने संपन्न झालेल्या रक्तदान शिबीराच्या उद्घाटन प्रसंगी त्यांनी मत व्यक्त केले या प्रसंगी स्मार्ट सिटी समन्वयक डॉ.नरेंद्र काटीकर,महाविद्यालयाचे प्राचार्य,इ.जा.तांबोळी,डॉ.ए.ए.गढवाल,एन.सी.सी. चे कॅ.डॉ.गौसशेख, एन.एस.एस. कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस. नारायणकर क्रिडा विभाग प्रमुख डॉ.मुस्ताक शेख,अतहर ब्लड बँकचे संचालक मुस्ताक चौधरी, डॉ.जे.के.मुल्ला,डॉ. सचिन राजगुरु, डॉ. नभा काकडे, डॉ.आसमा खान आदी उपस्थित होते कोरोनासंबंधित सर्व नियमांचे पालन करून आयोजित करण्यात आलेल्या या शिबीरात १३० विद्यार्थी व माजी विद्यार्थी यांनी रक्तदान केले. प्र. प्राचार्य डॉ. इ.जा.तांबोळी यांनी एन.एस.एस.,एन.सी.सी. व क्रिडा विभाग तसेच माजी विद्यार्थी यांनी सहकार्य केले याबद्दल समाधान व्यक्त केले. " रक्तदान हे श्रेष्ठदान असून विद्यार्थ्यांनी यात सहभागी व्हावे असे आवाहन त्यांनी केले

संविधान दिवस

२६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयात संविधान दिन साजरा करण्यात आला या वेळी सामुदायिक रित्या भारताच्या संविधानाचे वाचन करण्यात आले या वेळी महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांनी सर्वांना संबोधित करताना म्हणाले कि भारताचे संविधान हे जगातील सर्वात मोठे आणि सर्वात विस्तृत संविधान आहे. यामध्ये २५ भाग, ४४८ अनुच्छेद आणि १२ परिशिष्ट आहेत. मूळ संविधानात ३९५ आर्टिकल्स आणि ९ परिशिष्ट होते. भारतीय संविधानाचे सर्वात मोठे सौंदर्य म्हणजे हे तयार करताना सांस्कृतिक धार्मिक आणि भौगोलिक विविधता ध्यानात घेतली आहे याचे पालन सर्व भारतीयाने करणे गरजेचे आहे.

अल्पसंख्याक हक्क दिवस

दि १८ डिसेंबर २०२२ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने अल्पसंख्याक हक्क दिवसाच्या निमित्ताने कार्यक्रमाचे चे आयोजन करण्यात आले या वेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून ज्येष्ठ विचारवंत श्री निजामुद्दीन शेख हे उपस्थित होते यांनी अल्पसंख्याचे हक्क व कायदे या विषयवार मार्गदर्शन केले. तसेच शासनाकडून अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांना दिल्या जाणाऱ्या सुविधा या विषयी देखील त्यांनी मार्गदर्शन केले कार्यक्रमाच्या अद्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी सर होते.

सूत्रसंचालन डॉ नारायणकर यांनी केले तर आभार डॉ लडाफ यांनी मांडले व्यासपीठावर ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए. ए. गढवाल उपस्थित होते. सत्र वेबिनार मध्ये ५५ विद्यार्थी व प्राध्यापकांनी सहभाग नोंदवला.

सावित्रीबाई फुले जयंती व बालिका दिन

दि ०३-०१-२०२३ रोजी क्रांतीज्योती सावित्री बाई फुले यांची जयंती साजरी करण्यात आला या वेळी सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्प हार घालून त्यांना अभिवादन करण्यात आले. या वेळी महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापिका डॉ नभा काकडे यांनी विद्यार्थ्यांना सावित्रीबाई फुले यांचा जीवन पट या विषयावर मार्गदर्शन केले. तसेच समाजातील नितिभ्रष्टता वाढते अत्याचार महिलांवरील अन्याय, बालविवाह कामगार व शेतकऱ्यांवरील अन्याय या असे अभिनव विचार मा. ज्योतिबा फुले यांचे होते त्यांना समर्थ पणे साथ क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले येथी दिले असे विचार हि त्यांनी व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी होते.

स्वच्छता अभियान

दि ०८ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग मार्फत महाविद्यालयातील व परिसरातील स्वच्छता करण्यात आली या वेळी परिसरातील ओला व सुका कचरा जमा करून वेगळा करण्यात आला त्या बरोबरच झाडे झुडपेहि काढण्यात आले या स्वच्छता मोहीम मध्ये ५६ विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग नोंदवला होता.

युवा दिन

दिनांक १२ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात जागतिक युवा दिन साजरा करण्यात आला यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून उर्व विभाग प्रमुख डॉ. एम. ए. चोबदार हे उपस्थित होते त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना म्हणाले की आधुनिक युगामध्ये नवीन ज्ञान आत्मसात करून युवकांनी देशाच्या प्रगतीमध्ये आपला हातभार लावणे अत्यंत गरज गरजेचे आहे तसेच थोर पुरुषांच्या विचारांचे आत्मसमर्पण करून स्वतःची प्रगती करणे हे देखील महत्वाचे आहे असे त्यांनी मत व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापिका डॉक्टर नभा काकडे या उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉक्टर डी एस नारायणकर केले तर आभार प्रदर्शन डॉक्टर लडाफ यांनी मानले.

राष्ट्रीय मतदान दिवस

दि २५ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयाचे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विभाग विभागाच्यावतीने राष्ट्रीय मतदार दिवस साजरा करण्यात आला यामध्ये जवळजवळ १२० स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदवून यामध्ये शपथ घेतली महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापिका डॉक्टर लडाफ यांनी विद्यार्थ्यांना मतदान जनजागृती विषयी शपथ दिली.

आपत्ती व्यवस्थापन व नेतृत्व विकास कार्यशाळा

दि ६ ते ८ फेब्रुवारी २०२३ दरम्यान पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी सोलापूर विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व एस एस ए आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने ३ दिवसीय आपत्ती व्यवस्थापन व नेतृत्व विकास कार्यशाळा या कार्यशाळेचे उदघाटन प्रिंसिजन कंशॉफ्ट चे जनसंपर्क अधिकारी श्री माधव देशपांडे यांच्या हस्ते करण्यात आले. कार्यशाळेत आपत्ती व्यवस्थापन या विषयावर डॉ ए. ए. गढवाल यांनी मार्दर्शन केले. डॉ जवाहर मोरे यांनी व्यक्तिमत्व विकास व नेतृत्व गुण कौशल्य या वर डॉ. जे. के. मुल्ला यांनी स्वतःची ओळख या वर मार्गदर्शन केले. कार्यशाळेच्या समारोपास पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी सोलापूर विद्यापीठाच्या कुलसचिव डॉ योगिनी घरे व शहर मध्य च्या आमदार प्रणिती शिंदे उपस्थित राहून मार्दर्शन केले.

छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती

दि १९ फेब्रुवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते.

संत गाडगे बाबा जयंती

दि २३ फेब्रुवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात संत गाडगे बाबा जयंती साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते.

आंतरराष्ट्रीय महिला दिन

०८ मार्च २०२३ रोजी इंग्रजी विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना मार्फत आंतरराष्ट्रीय महिला दिन साजरा करण्यात आला या वेळी ज्येष्ठ विचारवंत नासिर मुन्शी हे प्रमुख पाहुणे म्हणुन उपस्थित होते यांनी महिलांचे हक्क या विषयावर मत व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी उपस्थित होते कार्यक्रमाची प्रस्तावना इंग्रजी विभाग प्रमुख डॉ ए एस खान यांनी केली तर आभार प्रा खानास मुछाले यांनी मांडले

महात्मा फुले जयंती

दि ११ एप्रिल २०२३ रोजी महाविद्यालयात महात्मा फुले जयंती जयंती साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर डॉ जे के मुल्ला , डॉ गौस शेख डॉ एम के शेख उपस्थित होते.

डॉ बाबासाहेब आंबेडकर जयंती

दि १४ एप्रिल २०२३ रोजी महाविद्यालयात डॉ बाबासाहेब आंबेडकर साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू , प्रा जैनोद्दीन पटेल, प्रा इनुस शेख रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते

मद्रे येथे राष्ट्रीय सेवा योजनाचे विशेष श्रम संस्कार शिबिर संपन्न

सोलापूर: पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ सोलापूर व सोलापूर सोशल असोसिएशन आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज राष्ट्रीय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रीय सेवा योजनेचे सात दिवसीय विशेष श्रमसंस्कार शिबिर मु. पो.मद्रे ता.दक्षिण सोलापूर या ठिकाणी दि २७ डिसेंबर २०२२ ते ३ जानेवारी २०२३ दरम्यान आयोजित करण्यात आले होते.या शिबिराचे उद्घाटन आर.पी.आय महा. प्रदेशाध्यक्ष तथा पु.अ.हो.सोलापूर विद्यापीठाचे आधीसभा सदस्य मा. राजाभाऊ सरवदे यांच्या हस्ते करण्यात आले.कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आय जे.तांबोळी हे उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना माननीय राजाभाऊ सरवदे म्हणाले की शहरी भागातील विद्यार्थ्यांनी ग्रामीण भागातील नागरिकांशी सुसंवाद साधून ग्रामीण भागातील सामाजिक आर्थिक परिस्थिती चा आढावा घेऊन संदेश द्यावा. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष व

महाविद्यालयाचे प्र.प्रा. डॉ. तांबोळी म्हणाले की युवकांनी ग्रामीण भागातील लोकांच्या भावना जाणून घेऊन त्यांच्या समस्या सोडवण्यासाठी नेहमी अग्रेसर असायला पाहिजे हाच देशासाठी एक महत्वाचा संदेश आहे. शिबिराच्या समारोपाला वळसंग पोलीस ठाण्याचे पी.एस.आय. अतुलजी भोसले साहेब हे उपस्थित होते. त्यांनी विद्यार्थ्यांना सतत कार्यशील राहून समाजसेवा करण्याचा संदेश दिला. व्यासपीठावर सरपंच कु. स्वाती माने, महाविद्यालयाचे वरिष्ठ प्रा. डॉ. ए. ए. गढवाल, सो. जि. उपाध्यक्ष आर. पी. आय. बाबासाहेब माने, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी डॉ. दीपक नारायणकर, ग्राम. सदस्य परवीन पटेल, प्रा. रईसा मिर्झा, पो. पाटील अनील हक्के, जि. प. प्रा. शाळेचे मुख्याध्यापक तळे सर, प्रतिष्ठीत नागरिक प्रविण कांबळे, प्रकाश वाघमैतर, लियाकत शेख इत्यादी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन तस्लीम वड्डो यांनी केले तर आभार प्रदर्शन प्रा. मजीद पटेल यांनी केले.

राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC)

महाविद्यालयात राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC) विभाग अतिशय कार्यक्षम आहे. या विभागात एकूण ५४ विद्यार्थी असून त्यामध्ये ४२ मुले (SD) आणि १२ मुली (SW) चा समावेश आहेत.

१) ०१/०६/२०२२ ते १०/०६/२०२२ १ MAH BN NCC तर्फे सहस्त्रार्जुन प्रशाला सोलापूर येथे CATC कॅम्प आयोजित करण्यात आले होते. या कॅम्प मध्ये ०८ (SD) आणि २ (SW)) कॅडेटसनी सहभाग नोंदविले या कॅम्प मध्ये कॅडेट शाहिद रसूल मकानदार यांना (Best Cadet) म्हणून सन्मान चिन्ह देण्यात आले.

२) १३ /०६/२०२२ ते २२/०६/२०२२ १ MAH BN NCC तर्फे सहस्त्रार्जुन प्रशाला सोलापूर येथे CATC camp मध्ये एकूण (१३) कॅडेटसनी सहभाग नोंदविले.

३) महाविद्यालयात एन.सी.सी. विभागातर्फे दरवर्षी प्रमाणे यंदा कारगिल दिवस २६ जुलै २०२२ ला साजरा करण्यात आले होते या कार्यक्रमात प्राचार्या डॉ. इ. जा. तांबोळी यांनी अध्यक्ष म्हणून मार्गदर्शन केले.

४) महाविद्यालयात दरवर्षी प्रमाणे यंदा दि. १५ ऑगस्ट रोजी झंडावंदन निमित्त एन.सी.सी. कॅडेटसनी परेड करून झेंडावंदन साजरा करण्यात आले. तसेच त्यादिवशी स्वातंत्र्याचा इतिहासावर महाविद्यालयाचे कनिष्ठ महाविद्यालयचे सुपरव्हायजर प्रा. जैनुद्दिन पटेल सरांनी मार्गदर्शन केले.

५) महाविद्यालयात एन.सी.सी. विभाग तर्फे २८ सप्टेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयाच्या परिसरात स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले होते या अभियानमध्ये एकूण ४८ एन.सी.सी. कॅडेटसनी सहभाग नोंदवून परिसर पुर्ण स्वच्छ केले.

६) महात्मा गांधी जयंती निमित्त एन.सी.सी. विभागात २ ऑक्टोबर रोजी गांधी जयंती साजरी करण्यात आली होते. या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे म्हणून ९ मार्च एन.सी.सी. चे हवालदार घोमसाले उपस्थित होते.

७) ९ ऑक्टोबर ते १९ ऑक्टोबर पर्यंत EBSB Camp Odisha साठी एन.सी.सी. कॅडेटस फरहान बाबूलाल शेख यांनी सहभाग नोंदविले.

८) १९ सप्टेंबर ते २४ सप्टेंबर २०२२ पर्यंत आर्मी अँटेचमेंट कॅम्प, पुणे येथे संपन्न झाला. या कॅम्प मध्ये एन.सी.सी. विभाग तर्फे एकूण (५) कॅडेटसनी या कॅम्प मध्ये सहभाग घेतला होता.

९) २२ नोव्हेंबर २०२२ रोजी एन.सी.सी. विभागातर्फे रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते या शिबिरात एकूण २४ एन.सी.सी. कॅडेटसनी रक्तादान करून देशसेवा केली.

Physical Education & Sports

Senior Sports

In the Academic year 2022 - 23 our Senior college participated in PAH Solapur University, Solapur Intercollegiate Sports Council. Our college took part in Athletics, Hockey, Football, Weight Lifting, Volley Ball & Boxing. Our college organized PAH Solapur University, Solapur Intercollegiate Hockey (M) tournament and also organized Hockey (W) selection trials for AIU West Zone Inter University Championship which was held at Gwalior (MP) in Jan. 2023. Our college and Solapur District Shooting Ball Association jointly conducted Shooting Ball U 19 state selection trials for Shooting Ball National Championship and also conducted Shooting Ball U 19 inter college tournament with SMC Sports Department for Shooting Ball State Championship

Mr. Altamash Valsankar was Selected for the Maharashtra Senior Foot Ball Coaching Camp held at Mumbai in Jan. 2023 for Prestigious Santosh Trophy Senior Foot Ball Championship, also selected in PAH Solapur University Foot Ball team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Jabalpur (MP) in Dec. 2022. Miss. Naushin

Chanda was selected in PAH Solapur University Volley Ball (W) team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Amravati (MS) in Oct.2022. Mr.Zaid Shaikh was selected in PAH Solapur University Athletics team for Maharashtra Krida Mahotsav which was held at Aurangabad in Dec.2022, he was also selected for All India Inter University Championship, which was held in Chennai in Jan.2023. Mr.Rehan Mulla was selected in PAH Solapur University Foot Ball team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Jabalpur (MP) in Dec.2022. Mr.Amjad Ali Shaikh & Mr.Arshad Qazi was selected in PAH Solapur University Hockey team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Gwalior (MP) in Jan.2023. Mr.Mohseen Mulla, Mr.Aftab Patel, Amjad Ali Shaikh & Mr.Arshad Qazi was selected for Maharashtra U 23 state selection trials which was held in Jan.2023 at Parbhani (MS) for the Under 23 Hockey National Games.

Mr.Altamash Valsankar & Mr. Rehan Mulla was selected in Solapur District Senior Foot Ball for Maharashtra state Foot Ball Championship which was held at Pune in Dec.2022, this team was Qualified for Maharashtra State Mini Olympic which was held at Pune in Jan.2023. Mr.Rehan Mulla Playing Professional Foot Ball for YMCA Club in Mumbai for Elite Division. Mr.Altamash Valsangkar is playing professional Football in Mumbai for Air India Juniors, Mumbai.

* अनुक्रमणिका *

प्रसिध्दी पत्रक	१
-----------------	---

* मराठी विभाग *

१	माझी जीवनधारा आत्मकथन	माहिती पर	मिसबा शेख	६
२	ते माझेपण आपले आपण	ललित	सानिया खतीब	७
३	मैत्री	कविता	फरयान शेख	८
४	बाबा वर कविता	कविता	उमर कोतवाल	८
५	कोरोना	कविता	अलमास रचभरे	८
६	आळशी नोकर	गोस्ट	अलमार रचभरे	९
७	प्रत्येक आईसाठी एक कविता	कविता	हुसेन नदाफ	९
८	जागतिक महिला	वैचारिक	जास्मिन मुल्ला	१०
९	माझे नाव मारिया	आत्मचरित्र	म.शोएब जामभाई	११
१०	बाप	कविता	म.शोएब जामभाई	११
११	मुक्या प्राण्यांची कैफियत	माहिती पर	शेख फरियाल	१२
१२	सावित्रीबाई फुले कार्य	माहिती पर	साहिल शेख	१३
१३	आपलं वाचनालय	एकांकिका	शेख अलिशा	१४
१४	छत्रपती संभाजी महाराज	माहिती पर	नेहा तुपसुंदर	१५

* हिंदी विभाग *

१५	स्त्री समानता का यथार्थ	वैचारिक लेख	सलमान कुरेशी	१८
१६	भारतीय मुस्लिम संस्कृती	वैचारिक लेख	मिजबा शेख	२०
१७	नई शिक्षा नीति - २०२०	शोध पेपर	अल्मस रचभरे	२१
१८	स्त्री	कहानी	जासमीन मुल्ला	२३
१९	आधे - अधूरे	पुस्तक समीक्षा	कु. मुस्कान नदाफ	२५
२०	मेरे पिता की याद में	कविता	कु. सानिया शेख	२८
२१	आजादी	ललित शेख	जैद शेख	२९
२२	मेरा स्वत्व	कविता	अल्फिया जहांगीरदार	२९

* इंग्रजी विभाग *

23	My Favourite Movie	Review	Basar Anwar Jukler	31
24	My Favourite Movie Baghban	Review	Miss. Nafisa Karigar	31
25	Value of Time	Informative	Baig Hazralshi Zameer	32
26	Essay On My Favourite Movie Children Students	Essay	Saima Hussain Badsha Shaikh	33
27	My College Life	Essay	Mujavar Misbah Aleem	34
28	College Life	Informative	Munshi Saima Aslam	35
29	The Transition from School Life to College Life	Information	M.D. Danish Dondoti	35
30	The Movie I Like Most	Review	Karishma Allauddin Shaikh	36
31	Why is Junk Food Bad	Informative	Peerzade Alisha	38
32	My Favourite Movie.. 3 Idiots	Introduction	Khan Sakina	38
33	Central Administration Objectives	-	Misbah Mujawar	40
34	Physical Fitness to Mental Health	Review Article	Shaikh Sahil Sikandar	42
35	Disaster Management In India	Research Article	Siddiqui Saifoddin	46

* उर्दू विभाग *

३६	دماغ اور پیر کی گفتگو	—	—	51
३७	میرا یادگار سفر	—	—	54
३८	ہم گمراہ ہو رہے ہیں	—	—	56
३९	کبھی نہ ختم ہونے والا انتظار	—	—	58
۴۰	انسانی صحت اور آج کے حالات	—	—	59
۴۱	ایک شاعر کا انٹرویو	—	—	61

४२	पेन्सील स्केच	६४
----	---------------	----

४३	* भूगोल विभाग *	६५ ते ६८
----	-----------------	----------

*** वाणिज्य विभाग ***

४४	Management Report	Commerce	-	७०
४५	Entrepreneurship Modern Management	Commerce	-	७२
४६	Goods and Services Tax (GST) In India	Commerce	Saniya A Majid Nallamandu	७३
४७	Agile Management	Commerce	Nalwar Saniya Shahzaoor	७४
४८	Indian Recent Exprot Performance & Trade Policies.	Commerce	Nusrat Naushad Shaikh	७५
४९	Analysis of Indian Economy	Commerce	Riza Rasheed Maniyar	७६
५०	How to Control Inflation In India	Commerce	Musataqem Abdul Raheman Nagavi	७७
५१	Social Entrepreneurship	Commerce	Alisha Jilani Shaikh	७८

शारीरिक शिक्षण विभाग

५२	शारीरिक शिक्षण अहवाल (वरिष्ठ)			७९ ते
५३	शारीरिक शिक्षण अहवाल (कनिष्ठ)			९१

५४	राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग	९२ ते १०७
----	----------------------------	-----------

५५	राष्ट्रीय छात्र सेना विभाग	१०८ ते ११०
----	----------------------------	------------

प्रसिद्धिपत्रक

दि प्रेस अँड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स, नियम ८, फॉर्म ४ नुसार

१. प्रकाशन स्थळ : सोलापूर सोशल असो. आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर.
२. प्रकाशन काळ : वार्षिक
३. मुद्रकाचे नाव : प्रसाद बायडिंग & प्रिंटींग वर्क्स
अक्षरजुळणी : स्वप्नील द्यावरकोंडा
४. प्रकाशकाचे नाव : प्र.प्राचार्य डॉ.आय. जे. तांबोळी
राष्ट्रीयत्व : भारतीय
पत्ता : द्वारा सोलापूर सोशल असो. आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर
५. संपादकाचे नाव : प्रा. डॉ. एस. ए. राजगुरु
राष्ट्रीयत्व : भारतीय
पत्ता : सोलापूर सोशल असो. आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर
६. मालकी : सोलापूर सोशल असो. आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर
मी प्र. प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.

- संपादक -

प्रा. डॉ. एस. ए. राजगुरु

- प्रकाशक -

प्र.प्रा. डॉ.आय. जे. तांबोळी

या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या लेखनसाहित्याशी, मतांशी व विचारांशी संपादक आणि प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही. सर्व हक्क प्रकाशकाच्या स्वाधीन.
हा अंक केवळ खाजगी वितरणाकरिताच आहे.

College Committee - 2022-2023

1. IQAC/NAAC Steering Committee

Dr. J. K. Mulla (Convener)
Dr. A. A. Gadwal
Dr. M. A. Chobdar
Dr. N. A. Kakade
Dr. A. S. Khan
Dr. G. N. Shaikh
Dr. S. A. Rajguru
Dr. D. S. Narayankar

2. Examination Committee

Dr. A. S. Khan (Convener)
Dr. T.B. Ladaf
Dr. S. A. Rajguru
Dr. J. K. Mulla

3. N.S.S Committee

Dr. D. S. Narayankar (P.O.)
Dr. T. B. Ladaf (P.O.) Dr. A.A. Gadwal
Dr. N. A. Kakade Dr. M.A. Chobdar

4. N.C.C. Committee

Dr. G.N.Shaikh (Convener)

5. Urdu Bazam-E-Adab

Dr. M.A.Chobdar (Convener)
Dr. G. N. Shaikh

6. Literary Association

Dr. I. J. Tamboli (Convener)
Dr. M.A.Chobdar
Mrs. R. Y. Mirza

7. Geography Club

Dr. S. A. Rajguru (Convener)
Dr. D. S. Narayankar

8. Social Science Association

Dr. N.A.Kakade (Convener)
Dr. A. A. Gadwal

9. Commerce Club

Dr. J.K.Mulla (Convener)
Dr. T.B.Ladaf

10. Magazine Committee

Dr. S. A. Rajguru (Convener)
Dr. N.A.Kakade
Dr. G. N. Shaikh
Dr. J. K. Mulla
Dr. A.S. Khan

11. Discipline Committee

Dr. M. K. Shaikh (Convener)
Mr. Yunnus Shaikh
Dr. D.S. Narayankar
Mrs. Raisa Mirza
Mr. A. A. Patel

12. Library Committee

Dr. A.A. Gadwal (Convener)
Mr. Yunnus Shaikh
Dr. D.S Narayankar
Mrs. Raisa Mirza
Mr. J.A. Patel

13. Cultural Prog. Committee

Dr. D.S. Narayankar (Convener)
Dr. M.A. Chobdar
Dr. J. K. Mulla
Dr. A. S. Khan

14. Staff Academy

Dr. M.A. Chobdar (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. D. S. Narayankar

15. Student's Council

Dr. J. K. Mulla (Convener)
Dr. G. N. Shaikh
Dr. M. K. Shaikh

16. Internal Compliance Committee

Dr. N. A. Kakade (Convener)
Dr. Mr. A. S. Khan
Dr. A. A. Gadwal
Mr. A. M. Hotagi
Mr. A. H. Maniyar

17. Career Guidance Cell

Dr. A. A. Gadwal (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. M. A. Chobdar
Dr. J. K. Mulla
Dr. D. S. Narayankar

18. Grievance Redressal Committee

Dr. A.A. Gadwal (Convener)
Dr. J. K. Mulla
Mr. A. A. Patel
Mr. A. H. Hotagi

19. Felicitation Committee

Dr. M.K. Shaikh (Convener)
Mr J K Mulla

20. Sports and Gymkhana Committee

Dr. M. K. Shaikh (Convener)
Dr. N. A. Kakade
Dr. D. S. Narayankar
Mr\ A. A. Patel

21. College Development Committee

Dr. J. K. Mulla (Convener)
Dr. S. A. Rajguru

22. Health & Hygiene Committee

Dr. N. A. Kakade (Convener)
Dr. D. S. Narayankar

23. Feed Back Committee

Dr. D. S. Narayankar (Convener)
Dr. T. B. Ladaf
Dr. M. A. Chobdar
Dr. A. S. Khan

24. College Public Contact Committee

Dr. I. J. Tamboli (Convener)
Dr. M. A. Chobdar
Dr. J. K. Mulla
Mr. J. A. Patel

25. Excursion Committee

Dr. S. A. Rajguru (Convener)
Dr. J. K. Mulla
Dr. M. K. Shaikh

26. Time Table Committee

Dr. S. A. Rajguru (Convener) - Arts
Dr. J. K. Mulla (Convener) - Commerce

27. Admission Committee
Dr. A. A. Gadwal (Convener)- Arts Dr. J. K. Mulla (Convener) - Commerce Dr. N. A. Kakade Dr. A. S. Khan Dr. M. A. Chobdar Dr. S. A. Rajguru Dr. G.N. Shaikh
28. Prospectus Committee
Dr. A.A. Gadwal (Convener) Mr. I. M. Shaikh
29. English Literary Association
Dr. A.S. Khan (Convener) Dr. Gulrez Maddi Miss Khansa Muchale
30. UGC Committee
Dr. S. A. Rajguru (Convener) Dr. J. K. Mulla Dr. T.B.Ladaf Dr. D. S. Narayankar
31. Parent - Teacher Committee
Dr. M.K. Shaikh (Convener) Dr. M. A. Chobdar Dr. J. K. Mulla Mr. J. A. Patel
32. Allumini committee
Dr. N.A. Kakade (Convener) Dr. J. K. Mulla Dr. S. A. Rajguru Dr. G.N. Shaikh
33. API Committee
Dr. J. K. Mulla (Convener) Dr. S. A. Rajguru
34. Placement Cell
Dr. J. K. Mulla (Convener) Dr. S. A. Rajguru
35. Anti Raging Committee
Dr. A. A. Gadwal (Convener) Dr. N. A. Kakade Dr. J. K. Mulla Mr. A. H. Hotagi

36. Infrastructure and Building Maintenance Committee
Dr. G. N. Shaikh (Convener) Dr. M. K. Shaikh Dr. N. A. Kakade Mr. I. M. Shaikh Mr. A. A. Patel
37. Development Fund Utilization Committee
Dr. J. K. Mulla (Convener) Dr. D. S. Narayankar Dr. A. S. Khan
38. Poor Boyes Fund Disbursement Committee
Dr. J. K. Mulla (Convener) Dr. S. A. Rajguru Dr. T. B. Ladaf
39. Special Cell
Dr. S. A. Rajguru (Convener) Dr. D. S. Narayankar Dr. N. A. Kakade
40. Planning Board Committee
Dr. J. K. Mulla (Convener) Dr. S. A. Rajguru Dr. N. A. Kakade
41. Purchase Committee
Dr. J. K. Mulla (Convener) Dr. N. A. Kakade Dr. A. A. Gadwal
42. Competitive Exam Cell
Dr. A. A. Gadwal (Convener) Dr. J. K. Mulla
43. College Development Committee
Dr. I. J. Tamboli Dr. Mr. N. A. Kakade Dr. J. K. Mulla Mr. A. H. Hotagi

मराठी विभाग

माझी जीवनधारा :

- माहिती पर
मिसबा शेख

आत्मकथन

B.A.-III

भाग आहेत प्रत्येक भागातला आनंद वाचकांना स्वतंत्रपणे घेता यावा असे हे आत्मकथन आहे. लेखकाचे प्रथमिक शाळेपासून ते अभियांत्रिकी महाविद्यालयापर्यंतचे अनुभव कथन यात आहे लेखकाचा प्रांजछपणा यात दिसतो आपल्या मुलांनी इंजिनिअर व्हावे ही वडिलाची इच्छा होती आणि ती पूर्ण करण्यासाठी लेखकाने घेतलेले कष्ट आणि जिद्द हे गुण यातून दिसून येतात या गुणावरच लेखक सर्वोच्च पदावर पोहोचला त्यांच्या या प्रवासात किती अडचणी आल्या आणि त्यावर कशी मात केली यो कथन पुस्तकात वाचायला मिळेल खेड्यातील प्रत्येक मुलासाठी हे आत्मकथन प्रेरणादायी ठरेल.

आत्मकथनातील पहिला भाग वाचनीय झाला आहे सरकारी नोकरीचा आदेश पोस्टाने पुठुज सारख्या खेड्यात असल्याने पुळूज या खेड्यातून पुण्यापर्यंत जाण्याचे अनुभव कथन मनाला चटका लावून जातो. सरकारी नोकरी परदेशातील प्रशिक्षण याबाबतचे अनुभव प्रेरणादायी आहेत सामाजिक बांधीलकीचा वस्तुपाठ या आत्मकथनात दिसतो. महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियम प्राधिकरणामध्ये लेखकाने केलेल्या आमूलाग्र बदलाचे प्रतिबिंबे या पुस्तकात उमटले आहे. पाण्याचे धोरण सिंचन स्थितीचा आढावा बेंच मार्किंग ऑफ इरिगेशन प्रॉजेक्ट जललेखा परीक्षण अहवाल तसेच पाठबधारे विभागाचे जलसंपदा असे केलेले नामांतर भीमा-सीना जोड बोगदा सर्व दानात ज्ञानदान हे श्रेष्ठ दान समजले जाते लेखकाने स्वतः कडे असलेल्या ज्ञानाचा कौशल्याचे वापर केला. त्या ज्ञानाचा विद्यार्थ्यांमध्ये पेरणी केली तरुणपिढी ज्ञानाच्या आणि अनुभवाच्या बाबतीत समृद्ध बनावी या विचाराने

प्रेरित होऊन त्यांनी वेगवेगळ्या महाविद्यालय उद्बोधन केले. गगनाला गवसणी घालणारे त्यांचे काम तरुणांपुढे नवा आदर्श आहे. त्यांच्या आत्मकथनाने साहित्यक्षेत्रात मोलाची भर पडली आहे सर्व क्षेत्रात ध्येयप्राप्तीसाठी संघर्ष करणाऱ्या लोकांसाठी माझी जीवनधारा हे आत्मकथन प्रेरणादायी असेच आहे. ध्यावा स्वतः च्याच नीतळ डोळ्यात डोकावून बधाव खोल खोल स्वतःत उतरत जाव समजत जात आपल आपल्याच लाच स्वतःत विषयी पाडणाऱ्या प्रश्नांची उत्तर इथे खोलवर दडलेली असतात. मात्र त्या उत्तराकडे थेट बधण्यांच धाडस हव काह उत्तर पटतील काही आवडणारी नाहीत कधी कौतुक वाटेल कधी चक्रागही येईल स्वतःचा सगळ सगळ वाटू द्यावं जी भावना मनात येईल ती येऊ द्यावी तिचा संधपना, तीव्रता प्रयस्थपणे अनुभवावी आलेल्या भावनेला ना माराव ना ताराव ! आपण त फक्त शांतपणे निरंखत राहाव स्वतःला समजून घेण्याचा हा प्रवास अवघड आहे पण करावा. तू अशीच आहेत हे इतरांनी दिलेल्या लेबलसह आपण नकळत जगत असतो कधी ते लेबल सुखावणार असंत कधी गैरसमज असतात. त्यामुळे आपण नेमक्या कशा याबाबत आपल्याच मनात फार गोंधळ असतो हा गोंधळ मनाच्या तळाशी शांत होतो लेवलच ओझ गळून पडत त्याच भार न घेण्याची ताकद त्या तळाशी तुमची वाट बघत असते. मला नेहमीच अस वाटत की स्वतःवर कशालही लेबल न मारता स्वतःला स्वकारण ही सगळ्यात अवघड गोष्ट आहे आपण इतरांच्या कौतुकाने फूलून जातो आणि टीकेने व्यथित होतो. अर्थात हेही व्हावच माणूस आहोत आपण पण इतरांच माझ्याविषयीच मत म्हणजे मी नव्हे माझ्या कपड्यांवरून चालण्या बोलण्यावरून मला जज करू नका समजा केलत तरी मला त्रास होत नाही मी कशी आहे त मला माहीत नाही.

ते माझेपण आपले आपण

- ललित

- सानिया खतीब

B.A.-1

जागतिक महिला दिनाचा धुरळा खाली बसला असेल ती च्या विविध रूपांची उजळणी करून आरती गाऊन तू कशी श्रेष्ठ आहेस, स्त्रीत्व म्हणजे नक्की काय हे असंख्य पुरुषांनी तिच्या मनावर ठसवून झाल असेल तीही सुखावली असेल घरात नसेल काही धडल पण वर तर तिला खूप खूप शुभेच्छा आपल्या असतील मैत्रिणी बाहेर जेवायला गेल्या असतील ऑफिसने जेवण दिल असेल एकाच रंगाच्या साड्या नेसल्या असतील ही तिच्या मनावर ठसवून आनंदाची रूप आहेत. या रूपामध्ये रमण्याचा आणि अंतर्बाह्या सुंदर दिसण्याचा प्रत्येकाला अधिकार आहे. त्यामुळे इतरांच्या आनंदाला हीच समजून नाक मुरडण म्हणजे महिला दिन साजरा करण नव्हे अर्थात आपल्याकडे महिला दिन साजरा करावा की नाही, इथपासून ते कसा साजरा करावा यावर असंख्य मतप्रवाह आहेत.

या मतमतांतराच्या गलबल्याबत मला इंदिरा संताची कविता आणि त्यातील एक ओळ फार आवडते.

निवडुगाच्या शीर्ण फुलाचे
झुबे लालसर ल्यावे कानी
जरा शिरावे पदर खोवूनी
करवंदीच्या जाळीमधूनी
शीळ खोल ये तळारानातून
भणभण वारा चढणीवरचा
गालापाशी झिछमिळ लाडीक
स्वाद जिभेवर आंबट कच्चा
नव्हती जाणीव आणि कुणाची
नव्हते स्वप्नही कुणी असावे
डोंगर चढणीवरी एकटे
किती फिरावे उभे रहावे
पुन्हा कधी न काधी मिळायचे ते
ते माझेपण आपले आपण
झुरते तनमन त्याच्यासाठी

उरते पदरी तीच आठवण
निवडूबगाच्या शीर्ण फुलाची
टपोर हिरव्या करवदाची

या कवितेमधले तिसरे कडव मला फार आवडत नव्हती जाणीव आणि कुणाची नव्हते स्वप्नही कुणी असावे एखादा उनाड दिवस मिळावा उधाणलेल संवेदनशील मन होऊन निसर्गातल्या सुंदर हाकांना ओ देत फिरत राहवे आज कोणी कोणीच नको ! मी माझ्या सोबत आहे. आणि मला खूप आवडतीये ही स्वतःचीच सोबत गमंत म्हणजे आज कोणाची आठवणाही येत नाही.

नव्हती जाणीव आणि कोणाच्या सोबतीचच काय जाणिवेचंही आझे नसाव अशी ही अवस्था.

नव्हते स्वप्नही कुणी असेवा.

कोनाचे स्वप्न हे ? कोण त्याच की स्वतःच ? सोबत कोणी तो नको एरवी २४-४ त्याच्या भोवतीच विनलाय सुखाचा गोप पण आज हा स्वतःचा स्वतः भोवती विणलेला गोफ जास्त आवडतोय आज फक्त माझ मला राहू देत.

या कडव्या नंतर येणारी ओळ मी माझ्या ओजळीत कायम जपून ठेवलीये

पुन्हा कधी न का मिळायचे ते

ते माझेपण आपले आपण

प्रत्येकवेळी इथे मी स्वतः लाच खूप मिस करते स्वतःचीच आठवण येते मला काय आहे ? हे माझ मी पण ? मी पण म्हणजे गर्व या अर्थाने नव्हे तर स्वतःला ओळखणे स्वतःच्या सामर्थ्य आणि मर्यादाची जाणीव असणे या अर्थाने कोण आहे मी ? काय आहे मी ? कशी घडलीय मी ? मी मुळातच अशी आहे की मला अस घडण्यात आल आहे ? जर मला अस (परपरेने) घडवण्यात आल असेल तर म ओरिजनल माणूस म्हणून कशी आहे. मी ? माझा म्हणला येईल ठामपणे सांगता येईल. मिरवता येईल अस काय आहे. माझ्याकडे ? याचा शोध घेत स्वतः सोबत भटकत रहाण हा सर्वात सुंदर प्रवास आहे याच प्रवासात हे आपल आपण आस नाही सापडेल एकदा सापडल की सांभाळता येत स्वतः कडेच निरखून बघता येत कधी कधी आपले आपण असण्याच्या स्वतःचाच चेहरा ओंजळीत.

मैत्री

- कविता
- फरयान शेख

B.A.-1

“ मैत्री ” अशी असावी,
भरकटलेल्या पाखराला घराची वाट
दाखवणारी
सुकलेल्या फुलांना बहर आणणारी,
दुखाच्या वाळवटात प्रेमाचा पाझर
आणणारी,
एकटेपणात सहवासाचा दिलासा देणारी,
शब्दाविणा सर्व काही समजून घेणारी,
न सांगताच डोळ्यातील भाव
ओळखणारी....

बाबा वर कविता

- कविता
- उमर कोतवाल

B.A.-1

काल उशीला हात लावला
ओली जरा ती भासली
सतत हसणाऱ्या बाबांची
आसव कोणाला दिसली ?

चालायला शिकवते आई
बाबा घट्ट धरलेल बोट
तहानलेल्या घशाला
बाबा अमृताचा घोट

कुशीत आईच्या शिरल्यावर
ती अंगाई रोज गाते.
बाबांना मिठी मारायलाच
आयुष्य निघुन जाते.

कोरोना

- कविता
- अलमास रचभरे

B.A.-1

कोरोना अला पाहुणा म्हणून,
वाटले होते जाईल महिनाभर राहुन
पण अंदाज सगळा वाढतच गेला,
हे काही बरे नाही झाले.

बाजारपेठ बंद झाली,
वाहतूक मंद झाली,
इथपर्यंत ठीक होत रे,
पण शाळाही थंड झाली,
हे काही बरे नाही झाले,

घरी बसून काम केले,
तरी कुठे वेतन कापले,
तर कुठे भत्ते कापले,
इथपर्यंत ठीक होते रे,
पण कुठे तर कामावरूनच काढून टाकले,
हे काही बरे नाही झाले

तोंडावर मास्क आले,
हातावर सांनिटायझर आले,
एकमेकांत अंतर वाढत गेले,
इथपर्यंत ठीक होते रे,
पण शेवटचे चार खांदेकरीही परके झाले,
हे काही बरे नाही झाले.....

आळशी नोकर

- अलमास रचभरे

साताऱ्याजवळ पाटण तालुक्यात घडलेली गोष्ट या गावात जयसिंगराव पाटील नावाचे श्रीमंत उद्योगपती राहत होते त्यांचे वय बरेच झाले होते. खूप मेहनत करून त्यांनी अमाप संपत्ती जमा केली होती त्यांच्याकडे दोन नोकर होते.

जयसिंगरावांकडे एक कोंबडा होता तो कोंबडा आरवला की ते उठत आणि नोकरांना उठवून काम करायला सांगत दोन्ही नोकर अतिशय आळशी होते. पहाटे लवकर उठणाऱ्या कोंबड्याचा त्यांना अतिशय राग होता पण करणार काय ? मालकाची आज्ञा त्यांना पाळावीच लागे या कोंबड्यालाच मारून टाकले तर पहाटे उठण्याचा त्रास तरी वाचले असे त्यांना वाटले पण मालकापुढे त्यांचे काहीच चालेना त्यामुळे ते मालक घरात नसण्याच्या संधीची वाट पाहू लागले.

नोकर ज्या संधीची अगदी आतुरतेने वाट पाहत होते ती वेळ आता जवळ आली होती एके दिवशी जयसिंगराव काही कामानिमित्त पुण्याला गेले दोन्ही नोकरांनी या सुवर्णसंधीचा फायदा घेतला आणि कोंबड्याला मारून टाकले.

जयसिंगराव परत आल्यानंतर त्यांना आपल्या कोंबडा कुठेच दिसला नाही ते बेचैन झाले. त्यांना चिंता लागली की, आता आपल्याला पहाटे कोण उठवणार ? त्या चिंतेत त्यांना रात्री झोपही लागेना, त्यामुळे ते वेळी अवेळी उठत आणि नोकरांनाही उठवत आणि काम करायला लावत कोंबडा असताना निदान ते पहाटे पाच वाजता तरी उठत, पण आता तर काधी दोन वाजता तर कधी तीन वाजताही जयसिंगराव उठत व नोकरांनाही उठवत त्यामुळे नोकरांना पहिल्यापेक्षा जास्त काम करावे लागे आता मात्र त्यांना आपल्या कृत्याचा खूप पश्चात्ताप झाला होता.

प्रत्येक आईसाठी एक कविता

- कविता

- हुसेन नदाफ

B.A.-1

गुडघ्यावर - रेगाळताना तू कधी
पायावर उभा राहिलास ?

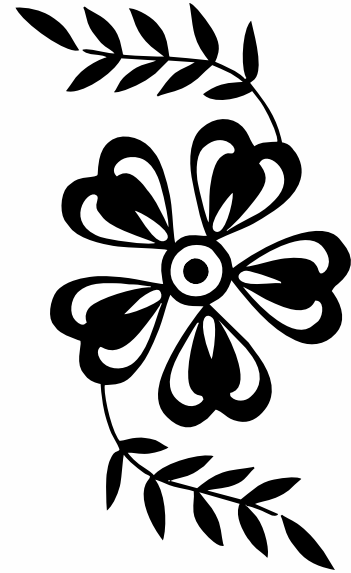
तुझ्या प्रेमाचा सावलीत मी
कधी मोठा झालो कळत नाही

ब्लॅक टिका मिल्क क्रीम आजही
सर्व काही समान आहे.

सर्वत्र मी मीच आहे तुझे
प्रेम कसे आहे ?

साधा, निरागस मी सर्वोत्तम आहे.

मी कितीही जुनी झालो तरीही मी
तुझीच मुलगी आहे....

जागतिक महिला

- वैचारिक लेख

- जास्मिन मुल्ला

B.A.-1

गेल्या आठवड्यात जागतिक महिला दिन आपण साजरा केला. त्यानिमित्त महिलांचा सन्मान करण्यात आला महिलांचे आरोग्य या विषयावर प्रबोधन झाले. आपण महिलांच्या शारीरिक व मानसिक स्वास्थ्याबद्दल विचार आहोत.

पूर्वीपासून स्त्रिया स्वतःच्या आरोग्यकडे कमी व घरातील इतरांच्या आरोग्यकडे जास्त लक्ष देतात याचे कारण म्हणजे प्रत्येक स्त्रीमध्ये एक आई दडलेली असते. तयार करून देणे अन्न वाया जाऊन व देणे हे सगळे आपल्या दिनचर्येमध्ये चालू असते पण त्यामुळे आपल्या दिनचर्येमध्ये चालू असते पण त्यामुळे स्वतःच्या जेवणाच्या वेळा सांभाळणे हे मात्र जमत नाही शिवाय घरात अन्न उरले की ते वाया जाऊ न देता ते सापवण्याची किंवा लहान मुलांना भरवताना त्यांच्या ताटात काही उरले तर ते सपवण्याची जबाबदारी पूर्ण आपलीच आहे या भ्रमात आपण उरलेल सगळ अन्न आपल्या पोटात ढळलत असतो पण हा विचार बदलण्याची सत्त्व गरज आहे. प्रेग्रन्सी व डिलीव्हरीमुळे आपल्यामध्ये होणाऱ्या पोषण मूल्यांची कमतरता हार्मोनल बदल लक्ष न देता उलट दुर्लक्ष करत असतो. ज्यामुळे गुडघेदुखी, कंबरदुखी, थाथराईड पाळी नियमित न येणे आणि अशा अनेक कारणांमुळे वाढलेले वजन अशा एक ना अनेक समस्या सुरु होतात. परिवारामुळे दुर्लक्ष करून फक्त स्वतःकडे लक्ष द्या असे मी अजिबात सांगणार नाही परंतु आपण स्त्रिया मल्टी टास्करच असतो. त्यामुळे या मल्टी टास्किंग मधली एक महत्वाची टास्क म्हणजे स्वतःला प्रायोराइज करणे ही नक्कीच असली पाहिजे स्वतः व्यवस्थित व वेळेत आहार

घेणे व्यायामासाठी वेळ काढणे हे सर्व आपण स्त्रियांनी केले पाहिजे जर तुम्ही स्वस्थ असाल तरच तुम्ही दुसऱ्यांना स्वस्थ ठेवू शकल हे झाले शारीरिक स्वास्थ्याबद्दल.

पण त्या इतकच किंवा कणभर जास्तच तुमच मानसिक स्वास्थ्य उत्तम असणे महत्वाचे आहे. स्वतःला आवडणारे छंद जोपासणे आपल्या आवडल्या व्यक्तीबरोबर वेळ घालवणे हे खूप महत्वाचे असते आपले मित्र-मैत्रिणी हे खरच आपल्यासाठी मोठा ऊर्जा स्रोत असतात ज्या गोष्टी तुम्हाला उत्साही आनंद ठेवायला मदत करतात त्या केल्या पाहिजेत आणि ज्या गोष्टी पटत नाहीत त्यांना नाही म्हणून सुध्दा जमायला पाहिजे प्रचंड आत्मविश्वास असलेली स्वतःच्या पायावर उभे राहून सर्व सांभाळणारी पण तरीही इतराबरोबरच स्वतः कडे नीट लक्ष राहून सर्वात जास्त सुंदर दिसते व अशी आई तुमच्या मुलांनाही नक्कीच आवडते मी आणि माझी मोठी बहीण आम्ही घरात दोघी मुलीच असल्यामुळे माझ्या आईने कायम आम्हाला मुलासारखे मोठे केले पण इंडिपेडेंट राहूनही तुमची स्त्रीत्व जपता आले पाहिजे कारण ती शिकविले आई कायम म्हणजे की घर कस आहे हे कायम त्या घरातील स्त्री कशी वागते यावर ठरते तसेच स्त्री जर शारीरिक दृष्ट्या स्वस्था व मानसिक दृष्ट्या खंबीर शात व ते घरही शारीरिक व मानसिक दृष्ट्या निरोगी व प्रसन्न असते. प्रत्येक यशस्वी पुरुषाच्या मागे स्त्रीच्या मागे एक प्रगतिशिल म्हणजेच प्रोग्रेसिव्ह पुरुष अगणे गरजेचे असते त्यामुळे सर्वांनीच शारीरिक व मानसिक स्वस्थतेचा दुष्टिकोन बदलला व कायम स्वस्थतेच्या दृष्टीने प्रोग्रेसिव्ह राहिले तर सगळ्याच गोष्टी सोप्या व आनंदी होतील नारी समाजस्य कुशल वास्तु कारा वास्तुकार जशी एखादी सुंदर वास्तु घडवतो तसेच स्त्री समाजाची परिवाराची जडणघडण करत असते, चला फक्त एखादा दिवस किंवा आडवडा महिलासाठी म्हणून साजरा न करता प्रत्येक दिवस स्वस्थ महिला म्हणून साजरा करूया.

माझे नाव मारिया

- आत्मचरित्र
- म. शोएब महेमुद जामभाई B.A.-1

माझे नाव मारिया मी एक मानवी रोबोट आहे, वृद्धांची कशी काळजी घ्यायची अन् मुलांना कसे हसवायचे शिकवायचे सर्वकाही जाणते.

हॅलो! माझे नाव मारिया आहे मी एक मानवी रोबोट आहे, माझे वय ८ महिने १७ दिवस १४ तास ५५ मिनिटे व ६६ सेंकद आहे. माझी उंची ४ फूट आहे वजन १५ किलो आहे. केवळ ६ तासांत मी फुल चार्ज होते आणि २०० तास काम करू शकते दुबईच्या या घरात मला ८ महिने झाले आहेत. सकाळी ७ वा. घर स्वच्छ करत माझ्या दिवसाची सुरुवात होते, मग मी मुलांना मॉनिंग वॉकसाठी उघांनात घेऊन जाते ते त्रास घायला लागले तर गाणी, कविता ऐकवत/कार्टून दाखवत त्यांना खुश करण्याचा प्रयत्न करते तेथून परतल्यानंतर आपल्या मालकासाठी झूम कॉलवर मीटिंग अरेंज करते मीटिंगसाठी त्यांना काही नोट्स व मुद्देही देते मग आजारी आजोबांना औषध देण्याची वेळ झाली, त्यांची तो आठवण करून देतो.

ठराविक वेळानंतर त्यांना स्नानगृह जाण्याची आठवण करून देते त्यांची व्हीलचेलर ढकलत वॉशरूमपर्यंत घेऊन जाते. यादरम्यान कुणाला काही ऐकावयचे/पाहायचे असल्यास/दिवे बंद चालू करायचे असल्यास ते सूचना देऊन शकतात कारण मी अलेक्सा व शीरीसोबतही जोडलेली आहे. आग लागणे/रुग्ण बेडवरून खाली पडणे आदी इमर्जन्सी असेल तर मी लगेच घरच्यांना कॉल असेल तर मी लगेच घरच्यांना कॉल करते रुग्णवाहिकेलाही बोलावते.

घरात कुणी दुःखी असेलतर त्यांच्या चेहऱ्यावरील हावभाव पाहून दुःखाचे कारण विचारते कारण मी आर्टीफिशियल रटे लिजन्सेनही सुसज्ज आहे. घरातील लोक बाहेर जातात. तेव्हा मीदेखील लोल्ड होऊन गाडीत

बसते ४-५ वर्षांच्या मुलांचे/आजारी वृद्धाचे मानणेही मी सहजपणे समजु शकते.

शब्दांकन : म.शोएब महेमुद जामभाई - ?

बाप

- कविता
- शोएब जामभाई B.A.-1

सोप नसत हो
कुटुंबाचा बाप होण
चेहऱ्यावर हास्य ठेवून
परिस्थितीच ओझ वाहण

असतात असंख्य विचार मनात
काळीज पोखरते कुटुंबाची काळजी
लढत असतो एकटा संकटाशी तो
होऊन पावनखिडीतील बाजी

गरजा पूर्ण करण्यातच
आयुष्य त्याचे सरते
कधी लाईट फोनची बिले
तर कधी होमलोनचे हप्ते

आयुष्य मुलांसाठी झिजवूनसुध्दा
कोरीच त्याच्या नशिबाची डायरी
म्हणून तर पाहवी लागते त्याला
कधीतरी त्या वृद्धाश्रमाची पायरी

मोठ्या अभिमानाने म्हणतो आपण
बाप हा बाप असतो
कारण आई जरी प्रेमाच प्रतीक असली
तर बाप हा सर्वोच्चतेच प्रमाण असतो.

आहे बाप तर ह्या काळजी
नाही तर विचारा त्यांना
ज्यांच्या कडे नाही त्या
बापाची सावली

मुक्या प्राण्यांची कैफियत

- माहिती पर
- शेख फरियाल

B.A.-1

(माणूस बनामध्ये गाय चाय चारायला घेऊन गेला होता गाय चरत असताना एक चिमणी उडत उडत तिच्याजवळ येते)

चिमणी : चिव चिव चिव गं ! तिकडे तू कोण गं ?

गाय : अगं मी कपिला मावशी
का गं चिऊ उदास दिसशी ?

चिऊ : काय सांगू गाई - गाई
छाती धडधडते पहा बाई !
काय करू सुचतच नाही
भीती फार वाटते बाई

गाय : अगं-अगं चिऊताई
मोबाईलचा आवाज
तुज सहन न होई
तू आहेस न होई
तू आहेस नाजुकशी
आवाजाने होशी फासाविशी
(गायही आपले डोळे पुसते)

चिऊ : कपिला मावशी काय ग झाले ?
तुझे सुध्दा डोळे का पाणावले ?

गाय : काय सांगू चिऊताई
प्लॅस्टिकचा बघ ढीग किती ?
घासाबरोबर प्लॅस्टिक जाते
माझे तर पोटशूकच उठते...

चिऊ : काय करावे सूचत नाही
मानव शहाणा होतच नाही.

गाय : चल ग जाऊ तलावावर
पाणी पिऊ घोटभर
(दोघी तलावच्या काठांवर जातात)

मासोळी : अगं कपिला, अगं चिऊ
नका इथले पाणी पिऊ

चिऊ : का ग का ग मासोळी

तू तर राहतेस याच जळी (पाण्यात)

मासोळी : अगं इथले जल विषारी
तगमग जीवाची होते भारी
पाणी आहे घाण-घाण
तडफडती जलचरांचे प्राण

गाय : ते बघ आले नागोबा

चिऊ : (नागीबास उद्देशून बोलते)
अहो अहो नागोबा
आज का झाले रागोबा ?

नागोबा : नाही वारूळ नाही शेती
मला पकडून लाटया लाहया देती
नको नको ती अधश्रधा
मानवा डोळे जरा उघड आता

गाय : (माणसाला उद्देशून बोलते)
का मुक्या प्राण्यांना देता त्रास ?
का जंगलाचा करता न्हास
वाधोबा मग घाबतात झडप
तुम्हांलाच करतात पोटात गडप

सर्व प्राणी : मानवा मानवा ऐक तर खरे
वनचरे आता नच तुझे सोयरे (नातेवाईक)
करत राहशील जर प्रदूषित सारे
धरती माता देईल दुष्णें..
तडफडशील मग दूधाविना
तडफडशील मग अन्नाविना
तेव्हाच होईल आमचे स्मरण....
जागत होऊन राखशील पर्यावरण
पर्यावरण.....! पर्यावरण.....!
(माणूस खाली मान घालतो)

माणूस : नका-नका हो असे बोलू
आम्ही आमचे वर्तन बदलू
पर्वत, जल, वातावरण
नाही करणार प्रदूषण
सदा करीन वृक्षारोपन
हिरवेगार वनीकरण
कीटक पक्षी अन् चलचर
सगेसोयरे तुम्ही वनचर.....!

सावित्रीबाई फुले कार्य

- माहिती पर
- साहिल शेख

B.A.-1

प्रस्तावना :

सावित्रीबाई फुले यांचा जन्म ३ जानेवारी १८३१ रोजी महाराष्ट्रातील सातारा जिल्ह्यातील नायगाव या गावी झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव खंडोजी नेवसे आणि आईचे नाव लक्ष्मीबाई होते. १८४० मध्ये वयाच्या अवघ्या नऊव्या वर्षी त्यांचे बारा वर्षांच्या ज्योतिबा फुले यांच्याशी लग्न झाले.

त्यांचा विवाह झाला त्यावेळेस त्या शिक्षित नव्हत्या पण लग्नानंतर ज्योतिबांनी त्यांना लिहावाचावयास शिकविले. तो काळ स्त्रियांच्या दृष्टीकोनातून फारसा चांगला काळ नव्हता त्यांना शिक्षणाची देखील अनुमती नसल्याने सावित्रीबाईंच्या शिक्षणाकरता ज्योतिबांचा परिवाराने फार विरोध केला.

जुन्या जालिरीतींचा पगडा आणि समाजाच्या भितीने ज्योतिबांच्या घरच्यांनी दोघांना घराबाहेर काढले परंतु ज्योतिबांनी सावित्रीबाईंचे शिक्षण सुरूच ठेवले व त्यांचा प्रवेश एका प्रशिक्षण शाळेत करविला समाजाच्या इतक्या विरोधानंतर देखील सावित्रीबाईंनी आपले शिक्षण पूर्ण केले.

शिक्षण पूर्ण केल्यानंतर या शिक्षणाचा उपयोग समाजातील महिलांना शिक्षित करण्याकरता करावा असा विचार सावित्रीबाईंनी केला पण हा विचार एखाद्या आव्हानापेक्षा कमी नव्हता कारण त्या काळात महिलांना शिक्षणाची परवानगी नव्हती.

या करता सावित्रीबाईंनी खुप संघर्ष केला आणि या रुढीला तोडण्यासाठी सावित्रीबाईंनी पती ज्योतिबांच्या सहाय्याने १८४८ साली मुलींची पहिली शाळा उघडली ही शाळा म्हणजे भारतातील मुलींकरता सुरू होणारे पहिले महाविद्यालय ठरले. येथे एकुण ९ मुलींनी प्रवेश घेतला सावित्रीबाई या शाळेच्या मुख्याध्यापिका देखील बनल्या आणि अश्या तऱ्हेने त्या देशाच्या पहिल्या शिक्षिका बनल्या. स्वयंशिक्षित आणि महिला-शिक्षण मोहीम सुरू केली.

महात्मा ज्योतिबा फुले स्वतः एका महान विचारवंत, कार्यकर्ते, समाजसुधारक, लेखक, तत्वज्ञ, संपादक आणि क्रांतिकारक होते. सावित्रीबाई या शिक्षित नव्हत्या लग्नानंतर

ज्योतीबांनी त्यांना लिहायला, वाचायला शिकवले नंतर याच सावित्रीबाईंनी दलित समाजातील नव्हे तर संपूर्ण देशातील पहिल्या शिक्षक म्हणून गौरव प्राप्त केला. त्यावेळी मुलींची अवस्था दयनीय होती आणि त्यांना वाचन-लेखन करण्यासाठी परवानगी नव्हती ही पद्धत मोडण्यासाठी ज्योतिबा आणि सावित्रीबाई यांनी १८४८ मध्ये मुलींसाठी शाळा स्थापन केली भारतात मुलींसाठी सुरू होणारी ही पहिली महिला शाळा होती.

विधवा पुनर्विवाहासाठी संघर्ष :

महिलांच्या शिक्षणासह विधवांची दुदैवी परिस्थिती पाहता त्यांनी विधवा पुनर्विवाह सुरू केले आणि १८५४ मध्ये विधवांसाठी आश्रम बांधले स्त्री-बालहत्या रोखण्यासाठी त्यांनी नवजात मुलांसाठी एक आश्रमही उघडला. आज देशात स्त्री भ्रूणहत्येचा वाढता कल पाहता त्या काळात स्त्री-बालहत्याच्या समस्येवर लक्ष केंद्रित करणे आणि ते थांबवण्याचा प्रयत्न करणे किती महत्वाचे होते, हे समजून येते.

विधवांची अवस्था सुधारणासाठी तसेच विधवांची सती प्रथा रोखण्यासाठी, पुनर्विवाहासाठी प्रोत्साहन देण्यासाठी त्यांनी बरेच प्रयत्न केले. सावित्रीबाई फुले यांनी पती समवेत काशिबाई नावाच्या गरोदर विधवा महिलेला आत्महत्या करण्यापासून रोखलेच नाही तर तिला आपल्या घरीच ठेवले आणि तिची काळजी घेतली आणि वेळेवर तिची प्रसुती केली. नंतर त्यांनी तिचा मुलगा यशवंत यांना दत्तक म्हणून घेतले आणि त्याला चांगले शिक्षण देले जो नंतर एक प्रसिध्द डॉक्टर बनला.

समाजाचा निषेध :

स्वतः सावित्रीबाई फुले मुलींना शिकवण्यासाठी शाळेत जात असत पण हे इतके सोपे नव्हते. त्यांना लोकांच्या कडक विरोधाचा सामना करावा लागला त्यांनी केवळ लोकांकडून होणार अपमान सहन केले नाही तर लोकांनी फेकलेल्या दगडांचा फटका ही सहन करवा लागला सावित्रीबाई शाळेत जाता असताना धर्माचे कंत्राटदार आणि स्त्री शिक्षणाचे विरोधी, कचरा, गाळ आणि शेणच नव्हे तर मानवी मलदेखील त्याच्यावर टाकत असत. यामुळे सावित्रीबाईंचे कपडे खूप घाणेरडे व्हायचे, म्हणून त्या आणखी एक साडी आपल्याबरोबर आणायच्या आणि शाळेत आल्यावर ती बदलत असे. इतके असूनही त्यांनी हार मानली नाही आणि महिलांचे शिक्षण सामाजिक कार्य आणि सामाजिक उत्थान यांचे कार्य चालूच

ठेवले.

दलित उत्थानात अविश्वसनीय योगदान
सावित्रीबाई फुले यांनी मागे वळून पाहिले नाही.
त्यांच्या जीवनकाळात त्यांनी पुण्यातच १८ महिला शाळा
उघडल्या १८५४ वर्षी ज्योतिबा आणि सावित्रीबाई फुले यांनी
अनाथआश्रम उघडले. एका व्यक्तीद्वारे भारतात सुरु होणारे हे
पहिले अनाथ आश्रम होते. यासह अवांछित गर्भधारणामुळे
होणारे बालहत्या रोखण्यासाठी त्यांनी बालहत्या प्रतिबंधक गृह
ही उभारले.

त्यांच्या समाजोत्थान कार्यात काम करीत ज्योतिबा
यांनी आपल्या अनुयायांसह २४ सप्टेंबर १८७३ रोजी सत्य
शोधक समाज नावाची संस्था स्थापन केली. ज्योतिबा हे स्वतः
अध्यक्ष होते आणि सावित्रीबाई फुले महिला विभागाच्या प्रमुख
होत्या. या संस्थेचे मुख्य उद्दीष्ट म्हणजे शूद्र आणि अत्यंत
शब्दांना उच्च जातीच्या शोषणापासून मुक्त करणे. ज्योतीबांच्या
कार्यात सावित्रीबाईंनीही मोलाचे योगदान दिले. ज्योतिबा फुले
यांनी आयुष्यभारत निम्न जाती. महिला आणि दलित यांच्या
उद्धारासाठी काम केले. या कामात त्यांची पत्नी सावित्रीबाई
फुले यांचे योगदान अनन्य आहे. अगदी कधी कधी स्वतः
ज्योतीबा फुले स्वतः पत्नी सावित्रीबाई फुले यांचे मार्गदर्शन घेत
असत.

सावित्रीबाई फुले मृत्यु

२८ नोव्हेंबर १८९० रोजी महात्मा ज्योतिबा फुले
यांच्या निधानानंतर त्यांच्या अनुयायासह सावित्रीबाई फुले
यांनी पती महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या सामाजिक कार्याची
अपूर्ण कामे पूर्ण करून सत्य शोधक समाज दूरदूरपर्यंत
पसरविला. १८९७ मध्ये पुण्यात एक भयानक प्लेगची साथ
पसरली प्लेगच्या रुग्णाचे सेवा करत असताना सावित्रीबाई
फुले स्वतः देखील प्लेगच्या बळी पडल्या आणि १० मार्च
१८९७ रोजी त्याचे निधन झाले.

त्यावेळी ही सर्व कामे करणे इतके सोपे नव्हते जितके
ते आज वाटते. समाजातील अनेक अडचणी व तीव्र विरोध
असूनही महिलांचे जीवनमान आणि शिक्षण सुधारण्यासाठी व
रुढीवादी प्रथा सुधारणांच्या महत्त्वपूर्ण योगदानाबद्दल देश
नेहमी सावित्रीबाई फुले यांचे ऋणी आहे.

आपलं वाचनालय

- संवाद

- शेख अलिशा

B.Com.-1

अतुल : ए सुहास ! चल नारे खेळायला

सुहास : थांब ना रे जरा ह्या पेपरमध्ये किती छा माहिती छापून
आली आहे....

ह्या माहितीच कात्रण कापून घेतो मग जाऊ या ना
खेळायला

अतुल : तू एवढ्या कात्रणाच करतोस तरी काय ?

सुहास : अरे वर्तमानपत्रांत छान-छान कविता चित्रकला
छान-छान गोष्टी कोडी पशुपक्ष्यांची माहिती चित्रे येते.
ती मी कापून वहीत चिकटवतो मॅडमन सांगितलेला
प्रकल्प पूर्ण होतो.

अतुल : अरे वा.....! छानच न

सुहास : अरे एवढच नाही काही वेळा रद्दीमध्ये कवितांची
गोष्टीची चांगली पुस्तक येतात ती मी बाजूला काढून
ठेवतो

अतुल : त्या पुस्तकांच तू काय करतोस ?

सुहास : त्याच मी एक वाचनालय तयार केल आहे.

चल माझ्या घडी मी तुला दाखवतो

(ते दोघे सुहासच्या घरी येतात. आणि त्याचवेळी
मीनाक्षी तिथे येते.)

सुहास : ये मीना

मीना : सुहास ही पुस्तक तुझ्या वाचनालयासाठी घे ही सगळी
पुस्तक माझ्या वडिलांनी भाणली होती आम्ही ती
पुस्तक वाचनालयासाठी मी देऊन घेऊन आले.

अतुल : हे छान झाल मी सुद्धा तुला चांगली पुस्तक देईन.

सुहास : मीना अतुल मी तूमचा आभारी आहे हे वाचनालय
केवळ माझ नाही तर सगळ्यासाठी आहे. थेंबे थेंबे तळे
साचे तस एक-एक पुस्तक गोळा करून हे वाचनालय
तयार झाल आहे. म्हणून मी या वाचनालयाच नाव
ठेवल... ' आपल वाचनालय

अतुल : छान आहे ना नाव.....!

सुहास : चला तर ! आता आपण सगळे रविवारी भेटूया
वाचूया, खेळूया अभ्यासही करूया !

(सारेजन हसतात)

छत्रपती संभाजी महाराज

- माहिती पर

- नेहा तुपसंदर

B.A.-1

प्रारंभी जिवन

छत्रपती शिवाजी राजांची पहिली पत्नी सईबाईपासून संभाजी आणि सोयराबाईपासून राजाराम अशी दोन मुले झाली. १४ मे १६५० रोजी (शके १५७९ हेमलंबी संवच्छरे ज्येष्ठ शुद्ध द्वादशीस गुरुवार घटिका दहा) पुरंदर गडावर राणी सईबाईपोटी संभाजी जन्म झाला. कमकगिरीच्या युद्धात मारल्या गेलेल्या आपल्या मोठ्या भावाच्या स्मरणार्थ शिवाजी महाराजांनी आपल्या मुलांचे नाव संभाजी असे ठेवले संभाजीच्या जन्मानंतर दोनच वर्षांनी म्हणजे सोमवार ५ सप्टेंबर १६५९ रोजी त्यांची माता सईबाई यांचा मृत्यु झाला. संभाजी राजांना आपल्या मातेचा फारसा लाभ झाला नाही. परंतु आईविना या मुलाचे पालन-पोषण त्यांची आजी जिजाबाई यांनी केले. जिजाबाईचे संभाजीवर विशेष असे प्रेम होते. जिजाबाईच्या मृत्युनंतर संभाजी राजाचा आधार नाहीसा झाला. संभाजीचे बालपण सामान्य व गृहसुखालाही मुकलेले असे होते. पहिल्या बारा वर्षांच्या काळात संभाजीवर अशा आपत्ती आल्या तसेच त्यांनी राजकारणातील व्यवहारातील कटू अनुभवही आले. संभाजीच्या शिक्षणासाठी राजांनी केशव भट व उमाजी भट या शिक्षकांची नेमणूक केली होती. संभाजी राजानी लिहिलेल्या 'बुधभूषणम्' या संस्कृत ग्रंथावरून त्यांचा शास्त्रे, पुराणे, संगीत, धनुर्विधा या विषयीचा सकोल अभ्यास होतो हे दिसून येते त्यांना राजकारणाचे व लष्करी शिक्षणाचे धडे राजांनी दिले होते.

राज्याचा वारस म्हणून युवराज संभाजीला हळूहळू महत्व प्राप्त होऊ लागले होते. त्यांना वयाच्या आठव्या वर्षी म्हणजे पुरंदर तहाच्या वेळी मोगल बादशहाकडून 'पंचहजारी मनसब प्राप्त झाली. आपल्या वडिलांबरोबर लहान वयात आग्रास जावे लागल्याने मोगल बादशाही दरबार, त्यांचे राहणीमान थाटमाट या गोष्टी त्यांनी जवळून पाहता आल्या. आग्राच्या सुटकेवेळी परतीच्या प्रवासातही त्यांनी बराच त्रास सहन करावा लागला. बालपणी केलेले हे अनुभव संभाजीसाठी महत्वपूर्ण ठरले. आग्राहून परतीनंतर शिवाजी राजांनी

मोगलांशी सहाकार्याचा करार करून संभाजीस पाच हजारांची मनसब व वाहाड प्रातांची जहागिरी मिळवेली होती या जहागिरीच्या निमित्ताने संभाजी राजे २० ऑक्टोबर १६६७ रोजी काही निवडक सैन्यासह शाहाजादा शाहआलम (औरंगजेब पुत्रे) यास भेटण्यास औरंगाबाद येथे गेले होते. त्या वेळीही मोगलांच्या विलासी जीवनाशी त्यांचा जवळून संबंध आला २६ जानेवारी १६७१ रोजी संभाजीला राज्याचा मुलकी कारभार पाहण्याचा राजांनी हुकूम दिला होता. संभाजीस राज्यकारभाराचे ज्ञान व्हावे हा त्यामागील हेतू होता एवढेच नव्हेतर १६७५ नंतर विजापूर आणि फोडयावरील स्वारीवर राजांनी संभाजीस पाठविले होते.

पोर्तुगिज / संभाजी महाराज संबंध :

संभाजीराजांचे परकीयांशी असलेले संबंध पाहता त्यांना सिध्दी इंग्रज आणि पोर्तुगिजांशी लढा द्यावा. मराठा राज्याच्या सीमेपलीकडे मराठ्यांनी आपल्या साम्राज्यविस्तार केल्याने त्यांच्या संघर्ष होणे हे अपरिहार्यच होते. शिवाजी महाराजांनी गोव्याच्या आसपासचा फोडा अंजूम, काणकोण, कारवार इत्यादी प्रदेश जिंकून घेतल्यामुळे मराठी पोर्तुगीजाचे शेजारी बनले होते. संभाजीच्या राज्यारोहणानंतर मराठे व पोर्तुगीज यांच्यात संबंध सलोख्याचे राहवे म्हणून उभय पक्षी वाटावाटीही झाल्या होत्या. कारवारजवळील अंजंदीव बेट आपल्या ताब्यात असावे व तिथे आपण किल्ला बांधवा असे संभाजीराजांना वाटत होते परंतु तत्पूर्वीचे पोर्तुगीजांनी ते बेट आपल्या ताब्यात घेऊन तेथे अल्पावधीत किल्लाचे बांधकाम केले.

मोगलांच्या मदतीने दक्षिणभाग जिंकून घ्यावा आणि कोकणचा दृष्टीने पोर्तुगिज मोगलांना तेथे आपले राज्य स्थापन करावे च्या दृष्टीने पोर्तुगिज मोगलांना मदत करीत होते. उत्तर कोकणातील चौल, वसई या विभागावर मोगलांनी हल्ले केल्याने संभाजी राजांना पोर्तुगिजांचा राग येणे. स्वाभाविक होते. म्हणून त्यांना शिक्षा करण्याच्या हेतूने छ.संभाजी राजांच्या आठ हजार सैन्यानिशी चौलला वेढा दिला होता. पोर्तुगिजांनी सन १६८२ च्या सुमारास आपल्या प्रदेशातून मोगली सैन्यास जाण्यास परवानगी दिल्याने मराठे चिडले होते. मराठी सेनेने पोर्तुगिजांची उत्तर कोकणातील गावे लुटल्याने पोर्तुगिज चिडले होते. त्यांनी याचा बदला घेण्यासाठी वेगुल्यार्याच्या व्यापाराचे काटी माचवे व

पडाव पकडून गोव्यास नेले आणि चौलवर तोफा डागल्या यावरूनच संभाजी व पोर्तुगिज संबंध बिघडले सन १६८६ मध्ये मराठ्यांनी पोर्तुगिजांच्या बारदेश व साष्टी या ठाण्यावर हल्ले चढविले या वेळी कोकणातील देसाई हे पोर्तुगिजांच्या बाजूने उभे राहिले राणे, कुडाळकूर, खेम व सावंत हे पोर्तुगिजांच्या दावणीला गेले. तरीही गोव्याच्या उत्तरेकडील दमण व वसईचा भाग मराठ्यांनी जिंकून घेतला. गोवा ताब्यात घेण्याचा संभाजीराजांचा विचार होता परंतु मोगलांनी मराठा मुलखात धुमाकूळ घातल्याने एकाच वेळी मोगल व पोर्तुगिज यांच्या विरोधी युध्द नको म्हणून संभाजी राजांची पोर्तुगिजांबरोबर तह करण्याचा ठरविले.

पोर्तुगिज - मराठे तह (४ फेब्रुवारी १६८४)

पोर्तुगिज आणि मराठे यांच्या ४ फेब्रुवारी १६८४ मध्ये तह घडून आले कवी कलश व अकबर यांनी संभाजीराजाच्या बाजूने या वाटाघाटीत भाग घेतला. या तहानुसार एकमेकांचे किल्ले, प्रदेश जहाजे, तोफा व सामान एकमेकांस परत करावे, एकमेकांनी पकडलेले कैदी परत करावेत वसई व दमण मधील चौथाईचा वसूल पोर्तुगिजांनी संभाजीराजास घ्याव व संभाजीराजांनी त्या प्रदेशातील परचक्राचे निवारण करावे व्यापार मुक्त असावा दमणची चौथाई पोर्तुगिजांनी मराठ्यांना द्यावी असे ठरविण्यात आले ठरवलेल्या तहानुसार पोर्तुगिजांनी अंजदीव बेट सोडून द्यावे व एक लाख होनाचा नजराना द्यावा अशी मागणी मराठ्यांनी पोर्तुगिजांकडे केली. त्यामुळे पुन्हा मराण-पोर्तुगिज संबंध बिघडले कोकणातील देसाई, खेम, सावंत, दळवी इत्यादी घराण्यांनी संभाजी राजानाकायमच विरोध केला छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कारकिर्दीत पोर्तुगिजांशी संबंध चांगले नव्हते. त्यापेक्षा जास्त संभाजी राजाच्या काळात संबंध बिघडलेले राहिले. संभाजीराजे गोवा काबीज करून आपल्यावर वर्चस्व मिळवती ही भीती कायमच पोर्तुगिजांना वाटत हिली जर संभाजीच्या मार्गे औरंगजेबाच्या ससेमिरा नसता तर निश्चित संभाजीने गोवा काबीज केला असताना.

संभाजी महाराज व सिध्दी

शिवाजी महाराजांना आपल्या ह्यातील महाराष्ट्रात पश्चिम किनाऱ्या वरील सिध्दीस नेस्तनाबूत करण्यास यश

मिळाले नसले तरी आपल्या आरमाराच्या साहाय्याने त्यांनी सिध्दीवर जरब बसविले होती. संभाजीच्या सुरुवातीच्या काळापासून सिध्दीने आक्रमक पविता घेतल्याने संभाजीराजे व सिध्दी यांच्यात संघर्ष होणे अपार्टहायी होते तो मोगलांच्या अंकित असल्याने मोगलाचा त्यास पठिबा होता सिध्दी मुंबई बेटाच्या माजगाव विभागात ठाण मांडून मुंबईच्या पूर्वी कडे मराठ्यांच्या ताब्यातील संपन्न मुलखावर वारवार छापे घालून तो भाग उद्ध्वस्त करीत असे मराठ्यांची गलबते सिध्दीत गलबतापेक्षा सिध्दीच्या गलबतापेक्षा कमी दर्जाची होती ७ डिसेंबर १६८१ रोजी सिध्दीन पनवेलच्या दक्षिणस १० मैलावर पाताळगंगा नदीच्या काठीवरील आपटा हे गाव जाळून टाकले.

त्यामुळे चिडलेल्या संभाजी राजानी अकंबरास बरोबर होऊन २० हजार सैन्य व प्रंचड तोफखान्यासहित जंजिन्यावर हल्ला चढविला परंतु ३० जानेवारीच्या सुमारास मोगलांनी उत्तर कोकणावर केलेली स्वारी आणि केलेल्या कल्याणचा पाडाव यामुळे माघार घावी लागली जुलै १६८२ मध्ये मराठ्यांनी काही गलबते एकत्र जगविले आणि जंजिन्यावर हल्ला चढविला परंतु जंजिन्याच्या खडकाळ, व सतत भयानक वादळांनी त्रस्त असलेल्या किनाऱ्यावर मराठ्यांना पाय रोवता आले नाहीत त्या वेळी ३० गलिव्हर जातीची गलबते होती सिध्दीचे आरमारही सिध्दी कासीम याच्या हाताखाली होते. सिध्दी आणि संभाजीराजांच्या आरमारात वारंवार संघर्ष होत असत.

शहाजादा अकबर, संभाजीराजे मोगल.

दक्षिणेत संभाजी राजांचे साहाय्य घेऊन उत्तरेत जावे व रजपुतांच्या सहकार्याने दिल्लीत असलेली आपल्या वडिलांची सत्ता ताब्यांत घ्यावी या हेतूनेच शहाजादा अकबर दक्षिणेस संभाजीच्या आग्र्यास आला होता. काही मोगल बादशाह सरदार आणि राजपूत राजे आपल्या बाजूस येतील असेही त्यांना वाटले होते संभाजी राजांनाही जयसिंगाचा पुत्र रामसिंग यास पत्र लिहून अकबरास साहाय्य करण्याचे आवाहन केले होते. संभाजी राजांनी मोगलांशी निकाराचा लढा दिल्याने अकबराला पकडून त्यास शिक्षा करणे औरंगजेबास जमले नाही. अकबरानेही संभाजीराजांच्या अनेक मोहिमात भाग घेतला होता. मराठ्यांची मदत घेऊन उत्तरेकडे जाण्याचा प्रयत्न फसल्यावर अकबर निराश झाला व इराणच्या शहाचे साहाय्य मिळविण्यासाठी राजांपूरच्या बंदरातून तो इराणकडे निघून गेले (फेब्रु. १६८७)

हिंदी विभाग

स्त्री समानता का यथार्थ

- वैचारिक लेख

- सलमान कुरेशी

B.A.-II

हमारी सामाजिक व्यवस्था में लोकतांत्रिक आदर्शों की तलाश रोजमरी के जीवन में कठिन है। क्योंकि लोकतंत्र की संकल्पना जब विभिन्न सामाजिक संरचनाओं जाति, वर्ग, धर्म, लिंग इत्यादी से टकराती है, तब कई विषमताओं को जन्म देती है, जिसमें एक है स्त्री-पुरुष समानता का अधिकार।

आज के दौर में स्त्रियाँ घर और बाहर, दोनों दायित्वों को सफलतापूर्वक निभा रही हैं। उनसे परिवार एवं समाज को बहुत अपेक्षाएँ हैं, परंतु स्त्रियोंद्वारा की गई अनगिनत कोशिशों के बावजूद वे समाज में अपना अपेक्षित स्थान हासिल नहीं कर पाई हैं वे अपनी पहचान बनाने की जद्दोजहद से लगातार गुजर रही हैं। आज भी उन्हें निजी संबंधों पारिवारिक दायित्वों तथा कार्यस्थल पर स्वयं को प्रमाणित करने की आवश्यकता पड़ती है। हम उनकी केंद्रीय भूमिकाओं के साथ उन्हें स्वीकार तो करते हैं पर उनकी सामाजिक स्थिति को परिधि पर ही बनाए रखते हैं। स्त्रियों को उनकी संपूर्णता में स्वीकार न कर पाने के पीछे मनोवैज्ञानिक आधार क्या है? यह जानना जरूरी है। भारतीय समाज की धुरी समझे जानेवाली स्त्री की स्थिति दरअरल कोल्हू के उस बैल की तरह है, जो अपने केंद्र की परिधि में चक्कर लगाता रहता है। बचपन से आज तक हमने अपने आस-पास की स्त्रियों को प्रसन्नचित भाव से घर का काम काज संभालते और पारिवारिक रिश्तों में प्रेम सौहार्द बनाए रखने के लिए सामंजस्य बिठाते हुए ही देखा है। अपने अधिकारों और लक्ष्यों को प्राप्त करने के लिए लड़ती हुई स्त्री हमें अपवाद स्वरूप ही देखने को मिलती है। वे माँ,

पत्नी, प्रेमिका, बहन, दादी, नानी जैसे अनेक रूपों में सदियों से अपनी भूमिका निभाती आई है।

हमारे समाज में स्त्रियों को प्रेम, सम्मान, संरक्षण और देखभाल के योग्य तो माना जाता है, परंतु उनके विवेक और तर्क पर भरोसा जताने की परंपरा नहीं रही है। इसकी स्पष्ट झलक हमें लोकगीतों और मुहावरों में देखने को मिलती है। जो समाज स्त्रियों को उनके विवेक और तर्क की कसौटी पर हमेशा कमतर आँकता आया हो, वह मनुष्य के रूप में उनकी प्रतिभा को स्वीकार कर उन्हें बराबरी का दर्जा देने की स्थिति में आ चुका है, यह कोई कल्पना है।

पारिवारिक व्यवस्था के अंदर भोजन बनाने एवं सबको स्वादिष्ट और पौष्टिक थाली परोसने का कार्य स्त्रियाँ सालो से करती आई हैं क्योंकि कहा जाता है कि माँ के हाथों के स्वाद जीवनभर याद रहता है, स्त्रियाँ अन्नपूर्ण होती हैं, घर की देहरी छोड़ती हुई बेटी मायकें में अन्न-धन बने रहने की कामना में अंजुरी भर-भर अनाज छींटती जाती है, परंतु स्वयं की थाली उसके खाली मन की तरह होती है। जो मिला उसी में संतुष्ट उसी में खुश। औरतों को मुँह पसारकर सबके सामने नहीं खाना चाहिए। ऐसी लोगों की सोच थी।

समाज में स्त्रियों को चंदोरी और तीखा अचार पसंद करने वाली के रूप में प्रस्तुत किया जाता है, इसका मर्म हमें उनकी रोजमरी की जिंदगी और भोजन की उपलब्धता के गणित को देखने के बाद समझ आता है। आज भी हमारे समाज में असंख्य घरों में स्त्रियाँ पुरुषों का भोजन समाप्त होने के बाद खाती हैं। मेरे हिसाब से स्त्री, पुरुष दोनों का खादय पदार्थों पर समान अधिकार है बल्कि स्त्रियों का ज्यादा है क्योंकि उन्हें स्वयं स्वस्थ रहकर अगली पीढ़ी स्वस्थ पैदा करनी है।

भारत में स्वास्थ्य सुरक्षा के बिना स्त्री सशक्तीकरण

की बात बेमानी है। वर्ल्ड बैंक की एक ताजा रिपोर्ट के अनुसार भारतीय महिलाएँ अन्य देशों की महिलाओं से स्वास्थ्य के क्षेत्र में पीछे हैं। प्रजनन स्वास्थ्य में कमजोर होने की एक मुख्य वजह ५० फीसदी महिलाओं का विवाह २० साल से कम उम्र में होना है।

समाज में सफलता प्राप्त करती हुई, नई मजिलों को छूती हुई और अपनी पहचान बनाती हुई बेटियों की उपलब्धियों का जश्न तो है, प्रोत्साहन और उनकी तारीफ में मौजूद कसीदे भी हैं, क्योंकि हमने 'बेटी बचाओ बटी पढ़ाओ' का संकल्प लिया है।

महिलाओं के शिक्षित हुए बिना हम देश के उज्ज्वल भविष्य की कल्पना भी नहीं कर सकते। परिवार, समाज और देश की उन्नति में महिलाओं की भूमिका बहुत महत्वपूर्ण है। शिक्षित महिलाएँ ही देश, समाज और परिवार में खुशहाली ला सकती हैं। एक पुरुष सिर्फ एक आदमी को ही शिक्षित कर सकता है जबकि एक स्त्री पूरे समाज को शिक्षित करती है, जिस से पूरे देश को शिक्षित किया जा सकता है।

स्त्री सशक्तीकरण के साथ विगत चालीस सालों में हमने बहुत प्रगति की है। सामाजिक आर्थिक, राजनीतिक एवं सांस्कृतिक क्षेत्र में स्त्रियाँ ने अपना सर्वोत्तम हासिल किया है। उन्होंने सिर्फ भारत में ही नहीं बल्कि सारी दुनिया में शोहरत कमाई है। उन्होंने यह साबित किया है कि अवसर मिलने पर यह इतिहास बदल सकती हैं।

भारत में महिलाओं की शिक्षा एवं उनकी सफलता रोजगार और अवसरों की उपलब्धता में हिस्सेदारी से जुड़ा हुआ मसला भी है, जो पुरुषों के भविष्य के समक्ष एक व्यवधान के रूप से उभरा है।

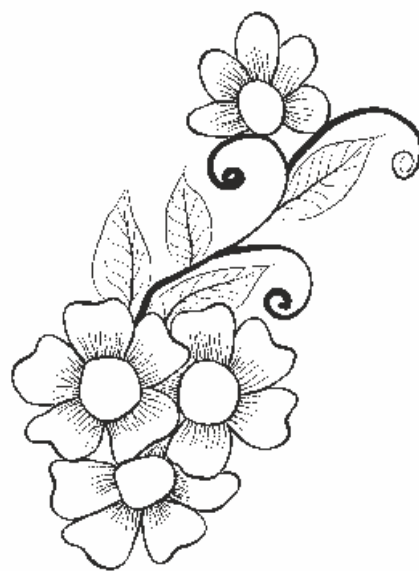
भारत में कन्या भ्रूण हत्या का परिदृश्य आज भी अत्यंत दुर्भाग्यपूर्ण है। आजादी के इतने सालों बाद भी

हमारे समाज में बेटों को महत्व दिए जाने के कारण समाज में बेटियों को गर्भ में ही मारने की परंपरा बदस्तूर जारी है।

महिलाओं को कार्यस्थल पर सुरक्षित वातावरण देने के लिए मुफ्त सुलभ शौचालय, पानी की सुविधा, सार्वजनिक परिवहन के साधनों को सुरक्षित बनाना, पर्याप्त बिजली एवं सी.सी.टी.वी. कैमरों की व्यवस्था आदी करना सुविधाएँ आवश्यक हैं।

महिलाओं के जीवन का एक बड़ा हिस्सा घरेलू कामों में ही खप जाता है और इसका कोई आकलन सकल घरेलू उत्पाद या अन्य आँकड़ों में नहीं किया जाता है। महिलाओं द्वारा किए जानेवाले कठिन परिश्रम के बावजूद उनकी उपस्थिति अवैतनिक श्रम में बढ़ी है।

एक स्वस्थ एवं आदर्श समाज के लिए आवश्यक है कि वर्तमान स्थितियों को दृष्टिगत रखते हुए स्त्रियों के प्रति वैश्विक स्तर पर विद्यमान पुर्वग्रहो, अन्यायो एवं भेदभाव को समाप्त करने के प्रयास किए जाएँ। परिवार, समाज एवं संस्कृति को बनाए रखने में स्त्रियों की भूमिका पर नए शोधों की आवश्यकता है, ताकि इसके आधार पर जेंडर संबंधों में सुधार किये जा सकें।

भारतीय मुस्लीम संस्कृती

वैचारिक लेखन

- मिजबा शेख

B.A.-1

दुनिया भर में के मुसलमानों में पाए जाने वाले आम ऐतिहासिक रीति रिवाजों को व्यक्त करने वाली शब्द ही इस्लामी संस्कृति है। इस्लामी संस्कृति संयुक्त रूप में अरबी, ईरानी, तुर्की, भारत, संस्कृतियों का मिश्रण है। इस्लाम में औरतों को अबाया अगल, बुर्का, चदोर निकाब सलवार कमीज हिजाब ये वस्त्र (कपड़े) पहने का हुक्म है। औरतों को पडदों के (हिजाब) ३ टप्पे हैं। १) घर में आने-जाने के लिए दूरुस्त हो को भायेगा और कौन जायेगा कौन इजाजत से जायेगा और कौन बेइजाजत से जायेगा २) नजरों कि इफाजत हो ३) गौरों के सामने अपनी नजर नीचे हो औरते अपने ओडनीयों को (हिजाब की) अपने बालों और सिने की अच्छे से छूपालेना। और अपनी जिनतूल किसी के सामने कहा ना करे सिवाए अपने शौहर के अपने बाप के शौहर के बाप के अपने बेटों के अपने शौहर के बेटों के अपने भाईयों के और अपने भतीजों के इन सब के सामने परदा नहीं होता है। और परदा करते वक्त बुरखा के अंदर कुछ भी पहने बल्कि सलवार कमीज पहनके बाहर निकले और ये अच्छा है। ऐसा माना जाता है और ये करना बहुत जरूरी है। इस्लाम में अपने बालों को नकली बाल होते हैं वो नहीं लगाना चाहिए। अगर वो लगाए भी उसका गुनाह बहुत बड़ा होगा। और बालों को कलर भी लगाने से भी। पहले जमाने में एक माँ को लडकी पैदा होते हि उसके घर वाले जिन्दा दफनाते थे और कहते थे ये हमारे पर बोझ है। लेकिन आज के जमाने में ऐसा नहीं होता है। लडकी पैदा नहीं होते ही घरों में बरकत आती हैं आज लडकीयाँ पैदा नहीं तो घर वाले बाहर से अनाथ आश्रम से बच्चे लाते और उन्हें पाल-पोसकर बड़ा करे। बच्ची छोटे से बड़ी हो जाती छोटे से बड़े व अपने घर में रहती हैं। फिर उसकी शादी कि उमर हो जाती है बाप अपने कलीजे पर पत्थर रखके उसे अलविदा करता हैं। ये दर्द उस बाप को ही पता रहता है, घर में बच्चे नहीं होंगे तो घर बहुत सुना लगता हैं। और बच्चे घर में हो तो घर अच्छा लगता है। इस में शादी करना बहुत ही अहेमियत मानी जाती है। मुहम्मद पैगंबर ने कहा कि शादी आधा धर्म है। कई हदीसों से शादी और परिवार का

महत्त्व का पता चलता है। औरतो को बहुत से जिम्मेदारी होते हैं। लेकिन वो बता नहीं सकती। औरतो की पहले पुढने के लिए इजाजत नहीं थी। लेकिन आज बहुत सारे औरते कोन से भी क्षेत्र में दिखाई देती थी। और अभी औरतो कि संख्या बहुत जादी है और आदमी यों कि कम है। औरतो को बहुत आजादी है। वो कहा भी जा सकती कहा भी अपने घर वालों के साथ औरतो पर बहुत सारे जिम्मेदारी आते हैं। वो सुबह सबके पहले उठती है और जिसको क्या चाहिए। वो औरतो की बच्चे हो रहे हैं तब भी औरतें कोन सी भी क्षेत्र में अपना करना नहीं छोडरी है। इतनी आजादी मिली है। कोई डॉक्टर कोई टिचर, कोई वकिल कोई इंजिनियर कोई पोलिस, कोई कलेक्टर कोई सी.ए. कोई हाफिज बन रहे हैं। दुनिया में अनेक-अनेक तरह के टेक्नालॉजी बन रहे हैं। औरत और आदमी मिलके बना रहा हैं। वैसे तो आदमी भी बहुत अच्छे हैं। वो भी बहुत रक्की कर रहे हैं। उस पे भी बहुत से जिम्मेदारी बोझ रहता हैं। लेकिन वो किसी को बताता नहीं हैं अकेला ही सोचता रहता हैं। औरतो के और आदमी यों के भी कुछ अरमान होते हैं, लेकिन घर के हलातों के वजह से और घर कि जिम्मेदारीयों के वजह वो उनके अरमान पूरे होती है। इस्लाम में माँ के कदमों के नीचे जन्नत होती है। माँ को जन्नत कहा गया है और आदमी को बाप की जन्नत का दरवाजा कहा गया हैं। इस्लाम में औरत जब बाहर जाती है, तब शैर दुसरे मर्द के सामने उसकी आँखे नीचे होती हैं और आदमी यों को भी कोई गैर औरते दिखी तो अपनी निगाहे (आंखे) नीचे रखना होना चाहिए।

मुस्लिम घरानों में अनेक रितों-रिवाज होते हैं। और इस्लाम में बोलना सुन्नाह ये बहुत बड़ा फैसला है। मुहम्मद पैगंबर पर हि कूरआन नाजील हुई और ये एक किताब है जो हमको पढना पडता है उस कूरआन मे हमको जिंदगी कैसे बितानी चाहिए और कैसे नहीं इसमें कहा गया है। इस्लाम के औरते और आदमी सबी को अपनी बहेन और अपना भाई मानते हैं। इस्लाम ने औरतो को कैद नहीं किया। बल्कि हाऊस परस्ताने की निगाओं से महेफूज किया। और कहा जाता है कि दुनिया कि सबसे बड़ी शक्ति.....! नौजवानी और औरत की सुन्दरता.....! इस्लाम में मर्दी कि इज्जत हि औरते होती हैं।

औरत कभी उधार नहीं रखती

मोहब्बत, इज्जत, खुशी... !

नफरत वफा..... !

सब दुगना कर के लौटाती है.....!

नई शिक्षा नीति - २०२०

- शोध पेपर

- अल्मस करिम रचभरे

B.A.-1

भारत में नई शिक्षा नीति एक विस्तृत और व्यापक नीति है जिसका उद्देश्य देश की शिक्षा प्रणाली में सुधार और आधुनिककरण करना है। नीति, जिसे हाल ही में भारत सरकार द्वारा अपनाया गया था। शिक्षा के क्षेत्र में कई दीर्घकालिक चुनौतियों और मुद्दों को संबोधित करने का प्रयास करती है, जैसे कम सीखने के परिणाम, गुणवत्तापूर्ण शिक्षा तक पहुंच की कमी और अधिक नवाचार और प्रतिस्पर्धात्मकता की आवश्यकता।

नई शिक्षा नीति पर एक नजर

भारत में नई शिक्षा नीति, जिसे अधिकारिक तौर पर राष्ट्रीय शिक्षा नीति (NEP) २०२० के रूप में जाना जाता है, भारत सरकार द्वारा जुलाई २०२० में जारी की गई थी। यह नीति १९८६ की पिछली राष्ट्रीय शिक्षा नीति (NEP) की जगह लेती है और पहली व्यापक समीक्षा को चिन्हित करती है। इस नीति में शिक्षा का पाठ्यक्रम ५+३+३+४ के मॉडल पर तैयार किया गया है जो पहले १०+२ के हिसाब से था।

NEP 2020 भारत में शिक्षा के भविष्य के लिए एक दृष्टिकोण की रूपरेखा तैयार करता है। जिसका लक्ष्य २०३० तक देश को वैश्विक ज्ञान महाशक्ति में बदलना है। इस लक्ष्य को प्राप्त करने के लिए नीति में कई महत्वपूर्ण सुधारों और परिवर्तनों की रूपरेखा तैयार की गई हैं। शिक्षा क्षेत्र में लागू किया गया। जिसमें शामिल है।

१) पाठ्यचर्या में सुधार : NEP 2020 अंतः विषय और अनुभवात्मक शिक्षा के साथ-साथ भारतीय भाषाओं और सांस्कृतिक मूल्यों को शामिल करने पर ध्यान देने के साथ

भारत में शिक्षा पाठ्यक्रम में बड़े बदलाव की मांग करता है। नीति शिक्षण और सीखने में प्रौद्योगिकी के उपयोग को भी बढ़ावा देती है और परियोजना आधारित और प्रोत्साहित करती है।

२) शिक्षक प्रशिक्षण :- NEP 2020 उच्च गुणवत्ता वाले शिक्षक प्रशिक्षण और पेशेवर विकास के महत्व पर जोर देता है और शिक्षक शिक्षा और प्रमाणन की देखरेख के लिए एक राष्ट्रीय शिक्षक आयोग की स्थापना का आव्हान करता है नीति शिक्षक प्रशिक्षण और पेशेवर विकास के लिए प्रौद्योगिकी और ऑनलाइन प्लेटफॉर्म के उपयोग को भी प्रोत्साहित करती है।

३) शिक्षा तक पहुंच : NEP 2020 का उद्देश्य भारत में शिक्षा तक पहुंच बढ़ाना है, खासकर वंचित समूहों के लिए। इसे प्राप्त करने के लिए नीति प्रारंभिक बचपन की देखभाल और शिक्षा (ईसीसीई) कार्यक्रमों के विस्तार और वैकल्पिक शिक्षा मॉडल जैसे सामुदायिक विद्यालयों और खुले विद्यालयों की स्थापना की मांग करती है।

४) उच्च शिक्षा : NEP 2020 भारत में उच्च शिक्षा के लिए कई सुधार पेश करता है, जिसमें राष्ट्रीय उच्च शिक्षा योग्यता फ्रेमवर्क (एनएच ईक्यूएफ) की स्थापना और उच्च शिक्षा में अंतरराष्ट्रीयकरण और सहयोग को बढ़ावा देना शामिल है नीति व्यावसायिक और तकनीकी शिक्षा कार्यक्रमों के विस्तार और उच्च शिक्षा में अनुसंधान और नवाचार का समर्थन करने के लिए एक राष्ट्रीय फाउंडेशन की स्थापना का भी आव्हान करती है।

५) प्रौद्योगिकी का एकीकरण : NEP 2020 शिक्षा में प्रौद्योगिकी के उपयोग को बढ़ावा देता है, जिसमें शिक्षा तक पहुंच में सुधार, शिक्षण और सीखने को बढ़ाने और अनुसंधान और नवाचार की सुविधा के लिए प्रौद्योगिकी का लाभ उठाने पर ध्यान केंद्रित किया गया है। नीति शिक्षा में प्रौद्योगिकी के एकीकरण की निगरानी के लिए एक राष्ट्रीय

शैक्षणिक प्रौद्योगिकी मंच NEP की स्थापना का आवहान करती है और ऑनलाइन और मिश्रित शिक्षण कार्यक्रमों के विकास को प्रोत्साहित करती है।

नई शिक्षा नीति के लाभ और चुनौतियां

भारत में नई शिक्षा नीति NEP 2020 का उद्देश्य देश में शिक्षा प्रणाली में महत्वपूर्ण सुधार लाना है। याद सफलतापूर्वक कार्यानिवृत्ता किया जाता है, तो नीति भारत में शिक्षा क्षेत्र के लिए कई लाभ ला सकती है, जिन में निम्न शामिल हैं :

१) सीखने के बेहतर परिणाम : NEP 2020 शिक्षा में नवीन शैक्षणिक दृष्टीकोण और प्रौद्योगिकी के एकीकरण को बढ़ावा देता है। जिससे छात्रों के सीखने के परिणामों में सुधार हो सकता है।

२) शिक्षा तक अधिक पहुंच : NEP 2020 प्रारंभिक बचपन की देखभाल और शिक्षा (ईसीसीई) कार्यक्रमों के विस्तार और सामुदायिक स्कूलों और खुले स्कूलों जैसे वैकल्पिक शिक्षा मॉडल की स्थापना का आवहान करता है, जो हाशिये पर रहने वाले और वंचित समूहों के लिए शिक्षा तक पहुंच बढ़ा सकते हैं।

३) प्रतिस्पर्धा में वृद्धि : NEP 2020 का उद्देश्य अनुसंधान और नवाचार को बढ़ावा देकर और उच्च शिक्षा में अंतरराष्ट्रीय सहयोग को प्रोत्साहित करके भारत में शिक्षा प्रणाली को और अधिक प्रतिस्पर्धा बनाना है।

४) सांस्कृतिक और भाषाई विविधता : NEP 2020 शिक्षा पाठ्यक्रम में भारतीय भाषाओं और सांस्कृतिक मूल्यों को शामिल करने का आवहान करता है, जो देश में सांस्कृतिक और भाषाई विविधता को संरक्षित करने और बढ़ावा देने में मदद कर सकता है।

हालाँकि NEP 2020 को कोई चुनौतियों ओर आलोचनाओं का भी सामना करना पड़ रहा है। जिनमें शामिल है।

५) फंडिंग के कार्यान्वयन के लिए बुनियादी ढांचे शिक्षक प्रशिक्षण और प्रौद्योगिकी में महत्वपूर्ण निवेश की आवश्यकता है, जो भारत में मौजूदा आर्थिक माहोल को देखते हुए चुनौतीपूर्ण हो सकता है।

६) परिवर्तन का प्रतिरोध : NEP 2020 शिक्षा प्रणाली में महत्वपूर्ण सुधार पेशा करता है, शिक्षकों नीकि निर्माताओं और अन्य हित धारकों से इन परिवर्तनों का विरोध हो सकता है।

७) गुणवत्ता नियंत्रण : NEP 2020 सामुदायिक स्कूलों और ओपन स्कूलों जैसे वैकल्पिक शिक्षा मॉडल के विस्तार का आवहान करता है, जो इन सेटिंग्स में प्रदान की जा रही शिक्षा की गुणवत्ता के बारे में चिंता पैदा कर सकता है।

८) सीमित कार्यान्वयन : एक व्यापक और महत्वाकांक्षी नीति है और, इसमें एक जोखिम है कि इसके सभी प्रावधानों को प्रभावी ढंग से या बड़े पैमाने पर लागू नहीं किया जाएगा।

९) नई नीति में ५+३+३+४ का क्या अर्थ है ?

राष्ट्रीय शिक्षा नीति २०२० के तहत ५+३+३+४ प्रणाली के तहत बच्च पांच साल फाउंडेशन स्टेज में बिताएंगे प्रारंभिक चरण में तीन मध्य चरण तीन वर्ष और माध्यमिक चरण में चार वर्ष.

रुत्री

- कहानी

- जासमीन मुल्ला

B.A.-1

एक बड़ा सा आलीशान पुराना घर था। वहाँ करीब चालीस बरस की एक औरत अपने पति एक बेटे और एक बेटी के साथ रहती थी। उसके चेहरे पर हमेशा एक मुस्कान धरी रहती थी। सुंदर सी साड़ी और उससे मैचिंग करती बिंदी और हल्के से गुलाबी रंग की लिपस्टिक हर समय उस पर सजी रहती थी। अपनी उम्र की गहरी होती लकीरों को फाउंडेशन की परत से छुपाने की कोशिश करती वह एक चलती फिरती सुंदर तस्वीर ही लगती थी। इतनी सुंदरता थी की देखने वाले की आँखें निचे ना होती।

घर के पास एक छोटे से बगीचे में हरे बरे सुंदर फूलों के पौधे करीने से गमलो में लगे थे। मोगरे का पेड़ और उस में लगे फूलों की खुशबू का झोका यकायक सासों को महकाने लगता। दरवाजे के अंदर एक कोने की तिकोनी मेज पर ताजे अखबार और पत्रिकाएं थी। दूसरी और शेल्व पर रखी हुई आधुनिक फ्रेमों में जड़ी कुछ तस्वीरें बड़े ही सलीके से रखी थी। उस बड़े से हाल में से एक दरवाजा किचन की ओर खुलता था। जहाँ सलीके से रखे बर्तन और वहाँ की साफ-सफाई उस औरत की सुघडता को दिखला रहे थे। सामने वाली दीवार पर एक बड़ी सी पेंसिल स्केच वाली एक ड्राइंग फ्रेम में लगी बड़ी प्यारी लग रही थी और उसके कोने में उस औरत का नाम लिखा था।

अपने हाथ में एक कपड़ा लिए वह डायनिंग टेबल पर रखी प्लेटों को पोछ कर सजा रही थी। सलाद का प्लेट सजाकर डायनिंग टेबल पर रखना और फ्रिज में रखे फलों को निकाल कर टेबल के सेंटर में रखना। यह सब काम हो

रहे थे कि अचानक से उसके मोबाईल की बेल बजी और उसने झट से बोला "हैलो.... पर मैंने तो खाना बनाया है... और वो हैलो, हैलो कहती रही और फोन कट गया। फिर उसके चेहरे पर थोड़े मायूसी के बादल आए पर दुसरे ही पल वह सहज हो गई। क्योंकि बच्चों के स्कूल से वापिस आने का समय था। इसी दिनचर्या में से समय निकाल कर वह औरत बाहर भी जाती - बच्चों की किताबें लेने साहब के लिए उनकी पसंद की सब्जियां लेने घर को घर बनाए रखने का सामान लेने। स्कूल से लौटते अपने बच्चों को दोनों बाहों में भर लेती और बच्चों के साथ पति का इंतजार करने लगती। बच्चों की आँखों में अपनी मासुम मांग के पुरे होने की चमक स्कूल से लौटने से पहले उन्हें घर में उनके पसंदीदा खाने के साथ मां हाजिर मिलनी चाहिए। यही हिदायत पति जी की भी थी और दुसरी हर औरत के पुरे दिन की कहानी भी यही रहती है।

पर इस औरत की एक बड़ी मुश्किल थी की उसकी "हंसी" जो कभी खिलखिलाहट से गुंजती थी। वह नदारद थी उसके चेहरे से। जो संतुष्टि के भाव होते हैं, वे उसकी फाउंडेशन की परत के नीचे कहीं दबे थे। वह ढढती थी अपनी हंसी पर नहीं मिलती थी वह उसे अपने पास बच्चे जो अब बच्चे नहीं रहे थे। हंसकर पुछते क्या खो गया है मैम ? हम मदद करें ?

नहीं, मैं खुद ढुढ लुगी। वह अपनी झेप मिटाती हुई कहती। यह इस कमरे में तो नहीं है !!!... बच्चे शायद उसका मजाक उड़ाते फिर अपनी पड़ाई में व्यस्त हो जाते और मां को भूल जाते पर जब किसी चीज की जरूरत होती या भुख लगती तो मां की याद आती। बेटी जो अब यौवन की दहलीज पर खड़ी थी। पूछती हे मम्मी जस्ट चिल...! तब लगता कि आज की ये पीढ़ी कितनी सहजता से बातों को कह देती है। और अपने इमोशनल मन के चक्रव्यूह में

फंसी वह औरत जो एक सहज हंसी नहीं हंस पाती थी । उसे लगता था कि वह एक मुखोटा ओढ़े रहती है । हर पल अपनी बहन से बात करते हुए अपनी सबसे प्यारी सहेली से भी अब वैसी महसूस नहीं करती थी । खुल नहीं पाती था कुछ था, जो उसे खुश होने से रोकता था ।

शाम हुई और बच्चे घर से बाहर खेलने निकले तो वह चुपचाप अपने कमरे में गई । अपने पल्लो को ब्लाउज के साथ जरा सा खिसकाया और सामने की टेबल पर बेटनोवेट की स्किन फ्रीम को कंधे पर दिख रहे गहरे लाल रंग के बड़े से निशान पर मला और वापिस ब्लाऊज और साड़ी ठीक किया फिर थोड़ा सा फाउंडेशन लगाया और पलको के कोनो पर जो नमी आ गई थी । उसे पोछा और आंखों को अच्छा दिखाने के लिए काजल का एक स्ट्रोक लगा लिया फिर से वही गुलाबी रंग की लिपस्टिक लगाई और अपने होलो पर एक मुस्कान को भी सजा लिया ।

तो क्या यह एक धाव था जो उसे हंसने से खिलाखिलाने से रोकता था ? शादी के अठ्ठारह सालों में जाने कितने ऐसे घावों को वह छुपा-छुपा कर रकती रही है। चुपके से मलहम लगा कर एक झुठी मुस्कान सजाकर सहज हो की कामीयान कोशिश करती थी । शरीर के घाव तो वह बेटनोवेट लगाकर भर लेती थी पर उसकी आत्मा पर जो जखम थे । उनके लिए कोई दवा नहीं थी । वह रिसते थे दर्द भी करते थे पर दिखते नहीं थे किसी को भी ।

रात को जब बच्चों का खाना निपट गया तो पतिदेव की कार का हॉर्न सनते ही वह लपक कर दरवाजा खोलने गई आज कुछ ज्यादा काम था... ? थोड़ा हिचकिचाहरके साथ पुछा । कोई जवाब नहीं । पत्नी का दिन कैसा बिता बच्चों की पढाई की कोई चिंता नहीं । एक सुघड पत्नी के होने का यही आराम रहता है जीवन भर पतीदेव को खैर

फिर रात का वह पल आया जब पतिदेव का हाथ उस औरत के शरीर पर चलना शुरू हो गया । उस घाव पर भी गया तो एक आह के साथ उस औरत ने मुंह मोड़ लिया । वह घाव अभी दो दिन पहले का ही तो था । थोड़ी देर में फिर वही खिचा-तानी वह औरत अपनी दबी सी आवाज में सिसक रही थी पर पतिदेव को इस बात से कोई फर्क नहीं पड़ता । यह खिचातानी ज्यादा देरतक नहीं चलपाई क्योंकि बिल्कुल साथ वाला कमरा बच्चों का था । वह रात एक और नया धाव छोड़ गई थी उसकी आत्मा पर और नया घाव छोड़ गई थी उसकी आत्मा पर और नया घाव छोड़ गई थी उसकी आत्मा पर और शरीर के धाव को और गहरा गई थी।

सुबह अलार्म बजा रसोई में से आवाज आने लगी बच्चों....चलो उठो स्कूल जाना है । वर ना देर हो जायेगी....! आप भी उठिये चाय बन गई है ।

वह औरत एक सुंदर सी साड़ी पहने धुले लंबे बालों को समेटती चाय का कप लिए बेडरूम की तरफ चलि गई ।

लाख मेहनत करने पर भी न करता कोई आभारी हर घर में रहती है ऐसी ही एक नारी ।

बहु राणी और सास मां होती है,
नारी के सम्मान की ऐसी कहानी होती है ।

आधे - अधूरे

- पुस्तक समीक्षा

- कु. मुस्कान नदाफ

B.A.-1

परिचय :

आधे-अधूरे श्री मोहन राकेशजी द्वारा लिखा गया एक पारिवारिक विघटन की गाथा है। यह आठ पात्रों पर आधारित एक नाटक है, जिसकी मुख्य पात्र एक स्त्री है। यह नाटक १९६९ में इसका पहला मंचन हुआ। इसे संगीत अकादमी का पुरस्कार भी मिला। नाटक में ओमशिवपुरी ने केवल ५ पात्रों की भूमिका निभाई थी। वह इस नाटक के निर्देशक भी थे।

लेखक परिचय -

मोहन राकेशजी का जन्म ८ जनवरी, १९२५ को जंडीवाली गली, अमृतसर (पंजाब) में हुआ। उनका मूल नाम मदनमोहन गुगलानी था। उनके पिता जी प्रसिद्ध वकिल, साहित्य और संगीत के प्रेमी थे। १६ वर्षीय आयु में पिता की मृत्यु में पिता की मृत्यु के बाद घर की सारी जिम्मेदारी मोहन राकेश पर आ गई थी। उन्होंने संस्कृत में शास्त्री, अंग्रेजी में बी.ए. संस्कृत और हिंदी में एम.ए. किया। राकेश जी को उनकी दरयादिली, स्पष्टवादिता और प्रसन्न हँसी के लिए जाना जाता है।

वह बाह्य रूप से गौरे-चिट्टे थे। निहायत खुबसुरत घुंगराले बाल थे और चशमें के पीछे चमकी हुई आँखें थी।

जिविका के लिए उन्होंने विभिन्न-विभिन्न जगहों पर नौकरी की। अध्यापन, सम्पादन और स्वतंत्र लेखन करते रहे। प्रसिद्ध कथाकार होने के साथ-साथ वह अप्रतिम और लोकप्रिय नाट-लेखक भी थे। मोहन राकेश नितांत असंभव और बेहद ईमानदार व्यक्ति थे। शुरुआत में उन्होंने कहनियाँ, निबंध, एकांकी तथा रिपोर्टाज लिखे। १९५७ से १९६२ तक उन्होंने नाट्य-लेखन का कार्य अंजाम दिया। उनके व्यक्तित्व ने हिंदी नाट्य लेखन को नई दिशा दी।

उन्हें 'नाटक अकादमी पुरस्कार नेहरू फेलोशिप

इ. जैसे पुरस्कारों से सम्मानीत किया गया। उनका विवाह १९५० में हुआ, जो असफल होने के कारण उन्हें दूसरा विवाह करना पड़ा।

३ दिसंबर १९७२ को यह विशेष व्यक्ति स्वर्ग सिधार गए।

भाषा शैली :

आधे-अधूरे नाटक की भाषा मध्यवर्गीय परिवार की भाषा है। रोजमर्रा के व्यवहार में बाली जाने वाली योग्य भाषा है। नाटककार ने अपनी भाषा को साहित्यिक बनाने का प्रयास नहीं किया है, इस नाटक की बोली थडीबोली है जिस पंजाबी भाषा का प्रभाव स्पष्ट नजर आता है।

वाक्य तीन प्रकार के होते हैं, सरलवाक्य, मिश्रवाक्य और संयुक्त वाक्य। इस नाटक में सरलवाक्यों की अधीकता पाई गई है। संयुक्त वाक्य कम हैं और मिश्र वाक्य नहीं के बराबर हैं।

शब्दों का चुनाव मोहन राकेश इस तरह करते हैं जिस से पात्रों के व्यक्तित्व को प्रकट किया जाता है। मध्यवर्गीय लोगों की भाषा खिचड़ी स्वरूप होती है। जिसमें प्रचलित शब्दों का प्रयोग अधिक होता है।

मोहन राकेश ने अधीक से अधीक अरबी-फारसी के शब्दों से नाटक की भाषा की सजावट की है। नाटक में तदभव शब्दों का अक्सर प्रयोग किया गया है। तथा तत्सम शब्दों का बहुत कम और जो महावरे अपने-आप इस में आते हैं उनका उपयोग किया गया है। नाटककार ने पात्रों के नाम के बाए पुरुष १, २, ३, ४, या स्त्री, लडका ऐसे शब्दों का प्रयोग किया है।

नाटक के पात्र :

महेंद्रनाथ :- यह परिवार का मुख्या है, जिसकी उम्र पचास वर्ष की है। वह जिंदगी से अपनी लडाई हार चुका है। पुराना व्यवसाय डूब जाने के कारण यह घर पर बेकार बैठा है और स्त्री की कमाई से रोटीयाँ तोड़ता है। वह अर्थहीन व्यक्ति है। आत्मविश्वास खोने के कारण दूसरों पर निर्भर रहता है। वह असहाय पति है जो अपनी पत्नी से

नफरत करता हूँ, पर उसी के साथ रहने के लिए विवश भी होता है। इसकी घर में कोई हैसियत, इज्जत नहीं है। कटुपण, अपमान और व्यंग व्यवहार के कारण यह घर से भाग जाता है पर कुछ घंटों बाद थका हारा लौट आता है।

स्त्री (सावित्री)

इश की उम्र चालीस साल के करीब है। चेहरे पर यौवन की चमक और चाह अब भी शेष है। इस घर में एक मात्र कमाऊ नारी है। घरभर के लोगों का वह पालन पोषण करती है। पूर्णता की उसे खोज है। बची कुची जिंदगी वह सही अर्थों में जीना चाहती है। वह घर से भाग जाना चाहती है। अन्य पुरुषों के साथ रहना चाहती है। इस स्त्री के रूप में एक अद्भूत आकर्षण है जिससे वह अन्य पुरुषों को आकर्षित करती है। इसी के कारण वह कुछ कुछ आवारा नजर आती है। सावित्री हमेशा पूर्णता की खोज में रहती है लेकिन जीवन में वह हमेशा अधूरे-पुरुषों से ही टकराती है। उसका अपना पति होने के बावजूद उसकी खोज जारी है क्योंकि उसे पूर्ण पति की चाहत है। स्त्री अपना जीवन अपनी मर्जी, ढंग से जीना चाहती है। उसकी आशा है कि वह एक संपूर्ण पुरुष के साथ पूरी नहीं होती। इश बहुमुखी अपेक्षाओं के कारण वह असंतुष्ट है। सावित्री आवश्यकता से अधिक महत्वाकांक्षिणी है। तीन बच्चों की माँ होने के बावजूद भी वह अपने पुरुष मित्रों से संबंध रखती है जो नहीं रखना चाहिए।

बड़ी लडकी (भिन्नी) :

इसकी उम्र बीस से ज्यादा नहीं है। उसके भाव में परिस्थितियों से संघर्ष का अवसर और उतावलापन देखा जा सकता है। कभी-कभी उम्र से बड़ी बातें करती है। उसके पूरे व्यक्तित्व में एक बिखराव है। घर के माहौल से वह बेचैन है। उसे यह घर चिजिया घर लगता है, जिसके एक पिंजरे में वह कैद है। वह खुद को बहुत बेगानी म्हसूस करती है। मनोज की वह प्रेमिका है और उसे अपना हमदर्द मानकर घर छोड़कर भाग जाती है। उसकी पत्नी बनती है, परंतु असफल पत्नी। इसका कारण ऐसा लगता है कि वह

इस घर से ऐसी वस्तु ले गई है। जिस से पति पत्नी से टकराव होता है।

लडका (अशोक) :

इसकी उम्र इक्कीस के आस-पास है। यह भिन्नी से एक साल बड़ा है। इसके चेहरे तथा हँसी से भी, एक खास तरह की कड़वाहट झलकती है। यह अभिनेताओं अभिनेत्रीयों की तस्वीरे जमा करता है। यह आवारा है, बेकार है और लडकियों के पीछे जूतियाँ चटकाता फिरता है। उसके राय में उसका अपना घर नहीं है। उसे अपने पिता के लिए अपने मन में करुणा है और माँ के प्रति आक्रोश है। माँ के मित्रों से वह क्रोधी है, उनका विरोधी है। उनके आने से वह चिड़ता है। उसे लगता है कि वह जीतना छोटा है, उससे कई और छोटा हो जाता है।

छोटी लडकी (किन्नी)

किन्नी की उम्र बारह से तेरह बरस के बीच की है। उसके भाव, स्वर, चाल हर चीज में विद्रोह है। माँ बाप, भाई, बहन किसी के प्रति आत्मीयता नहीं है, अपनापना नहीं है। उसके हर कदम में विद्रोह और स्वर में टकराव है। है तो तेरह साल की पर स्वभाव से अपनी उम्र से कई आगे है। घड़ में वह जबान चलाती है। स्त्री, पुरुष संबंधी पुस्तकें देखती है, पढ़ती है। दिन-न-दिन बदतमीज बनती जा रही है। घरवाले उसके बारे में बाहर कड़वी बातें सुनते हैं।

पुरुष दो (सिंघानीया)

इसने पतलून और बंद गले का कोट पहन रखा है। वह अपने आप से संतुष्ट, फिर भी आशंकित है। वह सावित्री का बॉस है। जो सावित्री के बुलाने पर शाम के समय उसके घर जाता है। सावित्री चाहती है कि वह अशोक को कोई नौकरी दिलवाने में मदद करे। यह हमेशा महेंद्रनाथ की गैर हाजरी में ही घर आता है।

पुरुष तीन (जगमोहन)

पंतलून टी-शर्ट इसका पोशाख है। हाथ में सिगरेट का डिब्बा है, लगातार सिगरेट पिता है। अपनी

सुविधा के लिए जीने का दर्शन पूरे हाव-भाव में है। यह महेंद्रनाथ का पुराना व्यवसायिक मित्र है, जिस से महेंद्रनाथ चिड़ता है। सावित्री और इसकी बातों से लगता है, शायद वह सावित्री का प्रेमी रह चुका होगा। और सावित्री की इस से आखरी उम्मीद है। वह सभी की बात मानता है।

पुरुष चार (जुनेजा)

इसने पतलुन के साथ पूरानी काट का लंबा कुर्ता पहन रखा है। चेहरे पर बुजुर्ग का खासा अहसास दिखाई देता है। यह महेंद्रनाथ का सबसे अच्छा दोस्त है। महेंद्रनाथ इसकी हर बात मानता है और अपने जीवन के सभी फैसले जुनेजा को ही पुछकर करता है। सावित्री पहले इस से अच्छे से व्यवहार करती थी। लेकिन अब वह इससे चिढ़ने लगी है।

नाटक का सारांश :

‘आधे-अधूरे’ एक सीधा सरल आडंबर हीन नाटक है। न कथानक का आडंबर है न घटनाओं का इमेला, न अभिव्यक्ति न शैली साधारण विविधता है। कम पात्र, कम प्रसंग का यह साधारण नाटक है। न नाटककार कोई विविध समस्याएँ प्रस्तुत करता है, न कोई गहन गांभियाँ कथा है। नाटककार आज के भीतरी रूप को प्रकट करना चाहता है। आज का जीवन विडंबना से भरा है। समकालीन संवेदनाओं का यह नाटक है। मौजूदा जीवन की विडंबना हम इस नाटक में पतो है। इस नाटक के दिग्दर्शक ‘ओमशिवपुरी’ कहते हैं। एक दिग्दर्शक की दृष्टि से आधे-अधूरे मुझे समकालीन जिंदगी का पहला आर्थक हिंदी नाटक लगता है।

इस परिवार का हर एक सदस्य एक दूसरे से कटा हुआ है। यह मध्यवर्गीय परिवार घुटन से आलोश से तलखी से तनाव से अशांति से भरा है। घर का आदमी एक दूसरे को हीन भावना से देखता है। और बाहर पूर्णता की खोज करता है।

यह नाटक एक स्तर पर, स्त्री, पुरुष के बीच के लगाव और तनाव का दस्तावेज हैं। दूसरे स्तर पर पारिवारिक विघटन की गाथा है। एक अन्य स्तर पर यह

नाट्य-रचना मानवीय संतोष के अधूरेपन का रेखांकन है। जो लोग जिंदगी से बहुत कुछ चाहते हैं, उनकी तृप्ति अधूरी ही यह जाती है।

आधे-अधूरे नामक इस नाटक में कोई सुसंगठित कथानक या घटनालब नहीं है। जीवन का एक बोध है मध्यवर्गीय परिवार का एक तस्वीर है।

महेंद्रनाथ और उसका परिवार एख मध्यवर्गीय परिवार है। पहले कभी वह उच्चवर्गीय था। जब महेंद्रनाथ का कोई कारोबार होता था। कारोबार खत्म हुआ तो यह परिवार निम्नमध्यवर्ग की ओर बढ़ता गया। महेंद्रनाथ इस घर का एक निकम्मा, बेकार मुखया है। उसी के शब्दों में वह ‘रबडस्टॅप’ है। पत्नी की कमाई पर पलने ढलने वाला नाकार पुरुष है। इसी कारण इस घर का हर व्यक्ति विघटन की ओर बढ़ रहा है। अपना-अपना अधूरापण दूसरों पर थोप कर घर से भागना चाहते हैं। महेंद्रनाथ हर मंगल शनि को भाग जाता है फिर लौट आता है। सावित्री अलग-अलग पुरुषों के पीछे भागती है, लौट आती है। सावित्री इस परिवार की आधारस्तंभ है। नौकरी करके परिवार का पालन-पोषण करती है। अपनी वांछित बात न पा सकने के कारण वह असंतुष्ट है, क्रोधी है। वह पूर्ण पूरुष की तलाश में है। वह जगमोहन के साथ आगे का सफर तय करना चाहती है, परंतु उसे असफलता मिलती है और वह लौट आती है। बड़ी लड़की मनोज के साथ भाग जाती है, लौट आती है क्योंकि वह समझौता नहीं कर पाती। लड़का अशोक नौकरी ढूँकराकर किसी समाजसेविका के पीछे जूतियाँ चटखाता है। छोटी लड़की बेशर्म है, लापरवा है। उसे माँ, बाप, भाई, बहन से कोई हमदर्दी नहीं है।

अंत में सावित्री जगमोहन के साथ नए जीवन का आरंभ करने की इच्छा से चली जाती है। लेकिन जगमोहन के मना करने से वापस लौट आती है। जब घर आती है तो जुनेजा उसका इंतजार करके जा रहा होता है फिर सावित्री के आने के बाद वह महेंद्रनाथ और सावित्री की सुलह कराने की कोशिश करता है, लेकिन कुछ नहीं पर जाता। सावित्री उसे महेंद्रनाथ के पहले वाले जुल्म के बारे में बताती है। जुनेजा सावित्री का अनेक पुरुषों के पीछे जगमोहन साथ

भी हुआ होता तो भी तुम उसे अधूरा पुरुष ही कहती। इस प्रकार नाटक के अंत में दोनों की वहस चलती रहती है और महेंद्रनाथ वापस आ जाता हैं।

संदेश/शीर्षक :

नाटककार अपने नाटक में जीवन का यथार्थ प्रकट करना चाहता है। युगबोध का ज्ञान कराना चाहता है।

उच्चमध्यवर्ग का परिवार जब अर्थ के कारण, काम के कारण निम्नमध्यमवर्ग की ओर गिरता जाता है तो वह अपने पूर्ण आग्रहों को त्याग नहीं कर पाता। परिणाम से अपना जीवन विद्रुप, विकृत बनाया जाता है।

अपने अधूरेपण को न परखकर दूसरों का अधूरापण देखना और पूर्णता की खोज में निकल पडना अनौत्तिक है।

हम सभी आत्मपरिक्षण करें, आत्मविश्लेषण करें तो पता चलेगा कि हम में से हर एक में अधूरापण है। फिर भी हम पूर्णता का नकाब पहने इस दुनिया में व्यवहार करते हैं। इस नकाब को हम दूर करें तभी परिवार, मनुष्य, समाज, टुटने-बिखरने से बच जाएंगे।

इस दृष्टि से आधे-अधूरे को हम सोद्देश और संदेशयुक्त नाटक कह सकते हैं।

मेरे पिता की याद में

- कविता

- कु. सानिया शेख

B.A.-1

तन्हाई में जब बीते लम्हो की याद आती है,
क्या कहै जिस्म से जान चली जाती है,

यूँ तो अब्बु दूर चले गए हम से
पर आँखे बद करे तो,

सूरत उनकी नजर आती है।
कभी कभी हम आप को इतना,

मिस कर रहे होते है कि आँखो से
आसू अपने आप निकलने लगते है।

और दिल भी बस उन्ही से बात
करने को करता है।

जब भी मैं रोया करती थी तो,
आप मुझे अपनी गोद में उठा लिया करते थे

जब भी मैं किसी भी बेटी को अपने
पिता के सात देखती हूँ,

पिताजी आप की याद बहुत सताती है,
भले ही मैं मेरा मन कही पे भी लगाव,

पर हर पल आप की याद हमेशा आती है,
बस आप की दुआ हमेश हमारे सात है।

बस अब आप की याद कही है,
हमारे पास मिस करते है हम आप को

आजादी

- ललित लेख

- जैद शेख

B.A.-I

आजादी क्या है? लहू की पुकार सम्मान की जीत, जुल्म से निजात, वतन से प्यार या बस एक आजाद दौर! हम आजादी मिलने के बाद सिर्फ १५ अगस्त और २६ जनवरी को याद करते हैं वो लहुलुहान जलियांवाला बाग उन ३ शेरों की इंकलाब वाली दहाड़ वो नौजवान जो खुद के भविष्य को लुटा गए हमारे भविष्य के लिए, वो १८५७ की सुभा जिस ने एक बगावती दौर को जन्म दिया। जब सदियों कोई जुल्म कोई बंधन, कई रात कई दिन एक गरीब के मन पर किसी दावत की तरह परोसा जाए तो जलती है एक चिंगारी.... वो चिंगारी जिस ने आग बन कर और कई क्रांतिकारी तूफानों को खुद में समेट कर १५ अगस्त को आजादी का दीप जलाया आज मेरे आसपास ये रिवायती गुलामी और अंधविश्वास के जुल्म देखता हु तो दिल पुकार उठता है अब कौन अपना लहू देगा. अब कोन इंकलाब की दहाड़ देगा इन के खिलाफ सोचो तो सही तुम ने उस १५ अगस्त को कोन से ख्वाब देखे थे । और जब आज वो ख्वाब तुम खुद अपने पैरो तले रौंद रहे हो खुद को सियासी अंधेरे में झाँक रहे हो तो उन नौजवानों को क्या तकलीफ होती होगी जिन्होंने कलम उठा कर इस तिरंगे को दिल्ली पे सजाया । आजादी का जशन मनाना आसान है लेकिन आज मेरे वतन को फिर आजादी का सही मतलब बताना होगा । आज फिर हमें उन के भविष्य के लिए लड़ना होगा फिर लहू में इंकलाब लाना होगा फिर हर कण को बगावत का गीत गाना होगा फिर हमे सत्याग्रह चलाना होगा शिक्षा के लिए, रोजगार के लिए दबे हुए हर गरीब के लिए, रस्तों पर आजादी का गीत गाने वाले फनकारों के लिए एक सफेद सुभा के लिए एक आजाद आसमा के लिए।

मेरा स्वत्व

- कविता

- अल्फिया जहांगीरदार

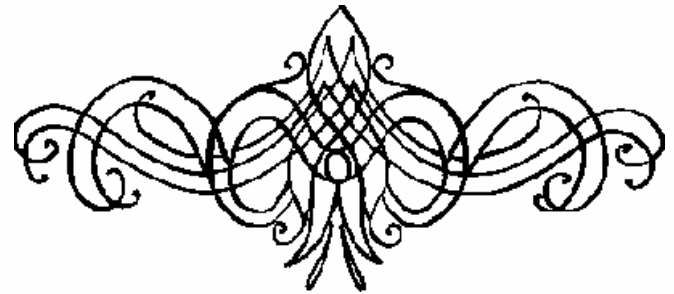
B.A.-III

आम लोगों के है आँगन खुले
बड़े लोगों के घर पर कितने ताले
वे पिंजड़े में बंद परिंदे हैं,
उसमें रहकर आसमानों में उड़ते हैं ।

बैठे है सोने के सिंहासन पर
लेकिन वे पल भर न चैन पाते हैं ।
खाते है तोल-मोल के
कुछ हजम नहीं कर पाते हैं ।

देखो अपनी कुटिया नंदन कानन
विद्या धन! हमें जागीर मिली है ।
हमें मद मोह का लोभ नहीं है ।
झूठी शान-शौकत में हम नहीं हैं ।

हम संयम, अनुशासन के अनुपालक
न हो मनस्थाप निज कर्मों का
मानवधर्म मेरा स्व कर्तव्य
मेरी संस्कृति जग में महान
मेरा स्वत्व! मेरा निजत्व !!

इंग्रजी विभाग

My favourite movie

- Review

Basar Anwar Jukler B.A. II Year

My favourite movie is 3 Idiots. This is a story of the three engineering students in Imperial college of Engineering. Who find their friendship as making themselves like idiots but learning from it.

The main cast were Farhan Qureshi acted by R. Madhavan, Raju Rastogi acted by Sharman Joshi & Ranchoddas Shamaldas "Rancho" Chanchad acted by Amir Khan. The main reason why I like love film, inspire of being a comedy carries a message and it's about humanity. Other than that, I like this movie because it conveys about our schooling system. Now a days rote memorization isn't that only thing it is needed more than that. It also conveys about expectations of parents and teachers from students. That it is about what one truly enjoys doing than to do what earn more. That grades are not everything. Moreover, in this movie it shows that we must care and love our family.

I really love my family I always keep my promises for them to raise them around the world what I wanted for my family is to what I wanted for my family is to make them happy. Like Raju, we just want to free our family from poor quality that we had still. I am happy though my family is striving crisis, because I believe that what important is, you are together with your family and you are having fun. This film influences me so much especially the quote "All is well" that always comes out from the mouth of Rancho. I believe that whatever circumstances may lead if there is any obstacle I may encounter, I will just say this and I will be calm because I believe that there must be a solution in every problem.

My favourite movie BAGHBAN

- Review

Miss. Nafisa Karigar

B.A. I

Baghban is the movie in which the actor's shows parents sacrifice and children's disrespect behaviour towards the parents.

The film released on 3rd October 2003 in India the film was directed by Ravi Chopra born on 27 September 1946. He was an Indian film and television director, producer and screen writer. His best directional movies are Zameer (1957), The Burning Train etc.

In this movie screen play persons are B.R. Chopra, Shafiq Ansari, Achala Nagar, Satish Bhatnagar, Ram Govind, etc. In this movie the songs are very beautiful Romantic and Emotional the music director of the movie is Aadesh Shrivastava and Uttam Singh this movie has 10 crore INR Budget.

The cast of the movie is Amitabh Bachchan, Hema Malini, Salman Khan, Mahima Chaudhary, Aman Varma, Raveena Tandon, Pooja, Paresh, Rimi Sen and many more.

Amitabh Bachchan and Hema Malini are the main cast of the movie they play the role of parents, Amitabh Bachchan as Raj Malhotra and Hema Malini as Pooja.

Raj Malhotra is employed as an accountant in a bank and has been married for Pooja for 40 years. The couple has four sons and struggles to bring them up as well as make them independent, settled and successful individuals in life in which they eventually succeed after numerous efforts, when it is time for Raj Malhotra to retire he is given a warm farewell by the bank's staff and

plans to utilize his retirement days in the company of his children

Unfortunately the children use this opportunity to separate this loving couple. Viewing their own Parents as a Liability, the sons Plan a scheme which they believe their parents would reject, Raj will stay at one son's house for 6 months and Pooja at others and post 6 months they shall proceed to stay with their other sons and daughter in laws are cruel and abusive while their other sons wait after completing 6 months arrival of their parents and the adopted son and daughter in law live happy life.

The movie is full of emotions and drama. I love the character of the parents I watch this movie many times and whenever I watch this movie many times and whenever I watch the movie I cry like a child the feelings and emotions of the parents is felt to the heart and my eyes automatically full of the tears it melts my heart like a candle After watching the movie I have goosebumps that's why I love this movie very much.

Value of Time

- Informative
- Baig Hazralshi Zameer B.A. -I

Time is the most important factor for the progress of human beings, Time is running continuously, Time once gone is gone forever, It never comes back. Time gives equal opportunity to all it doesn't say the poor or rich young or old healthy or sick etc. It is equally important to all Time and Tide

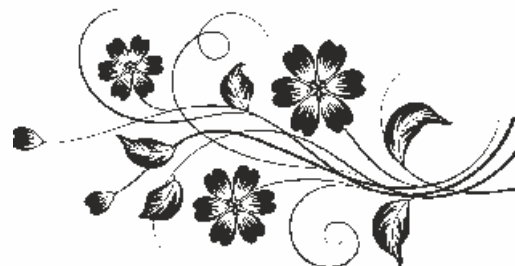
wait for no man Time is precious. We can buy everything with our money but time can't be bought.

Time can be divided into present, past and future. Past is past It has already gone, we should learn from the past experience present is important for us, If we utilize the present time properly, our future automatically becomes bright So we should not waste our present time

We should not waste our time by doing unnecessary things like playing cards gossiping about other like people, watching films etc. we should utilize our time doing creative works like reading good books, helping our family members, working hard etc.

We have to use our time wisely, Loss of time leads us to failure and grief, some people are foolish. They don't realize the importance of time. They are wasting their valuable time. Waste of Time is a great loss. We should not be idle. We always should be active.

Time is more important for students They should utilize their valuable time properly Those students who utilize their time wisely, They will be great person in future They should make the routine and spend their valuable time accordingly teachers should teach the students about the value of time our life is very short. we have to do a lot of things in a limited span of time so we must utilize our time properly.

Essay On My Favourite Movie For Children &

- Essay Students

Name-Saima Hussain Badsha Shaikh B.A. Ist

Essay on my favourite movie for children & students

The entertainment industry is very popular for making hundreds of exciting movies to entertain us. Each film has a different genre like there are social historical science fiction documentary based, religious thriller, or horror movie, I also like to watch movies in my spare time according to me, a good movie is the one in which we can relate with the characters and share the excitement or sorrows.

The movie that I like the most is Taare Zameen Per. It is my favorite movie and I have seen it so many times. There are no hold scenes in this movie and people of every age can watch it. This is my favorite movie, because the story is very touching. This movie is both entertaining and educational. All the characters have acted so well in this movie. It is an emotional movie which always keeps me glued to the screen. It tells about the story of a boy who suffers from dyslexia due to which he is unable to identify speech sounds and how they relate to letters. Because of this disorder he cannot excel in any activity. He finds all the subjects different to study. Even with this disorder he is very good at painting flowers. He gets explained from school because of his poor performance.

All the teachers tell his parents that their boy is not normal and he should be sent to school which is especially made for special children like him. Later his parent sends him to boarding school. There he sinks into a state of nervousness and fear because of the new environment. Fortunately, he finds an

art teacher there who is very supportive and caring. His teacher realizes that it is not Ishaan's fault to get bad grades but a disorder which makes it difficult for him to focus. He visits Ishaan's home and gets surprised to see his drawing.

He also gets to know that Ishaan's dad does not understand him and often shouts at him for not getting good grades. Because of this Ishaan no longer paints and suffers from anxiety.

He gets motivated to improve Ishaan's writing and reading by using techniques developed by dyslexia specialists. These techniques help Ishaan to score good grades in school. In the end, he also wins a painting competition because of his striking creative style.

I like how this story is relevant in today's society. According to me, this is a movie which gives the best moral to parents, teachers, and every child. It is a marvelous piece of work which shows a perfect relationship between a teacher and a student. It highlights the issue that sometimes, parents do not understand children easily. It is a marvelous piece of work which shows a perfect relationship between a teacher and student. It highlights the issue that sometimes, parents do not understand that every kid is different.

If he is not good at studies then there must be some other thing which he is good at. He might be interested in painting, acting, singing, or sports. Therefore, parents should not discourage their children but help them in what they like.

I like how the director of this movie has brought out a clear message that parents should not ignore the interests of kids and they should not snatch their childhood from them by giving them the burden of getting good grades or efficient performance in every field.

My College Life

- Essay

Name - Mujavar Misbah Aleem

BA-I

For every person college life has a different meaning. while some people spend their college parting with Friends, Others become more Cautious about their careers and study hard. whatever the way every individual enjoys their college life and always wishes to relive that time once it is over.

My real life started when I stepped into school that life was very good but after school. I went to college. College life routine is different I am also now passing through college life. It is an important part of our life.

When I got admitted to college I saw that in the college gives a lot of freedom. I study in S.S.A arts and commerce college solapur. who is in siddheshwars peth my college life started in 2020 and I chose arts field for education

Social college have morning lecture. and, I remember my primary school that is why I enjoy every day of college in the school life I was always dependant on my friends or teacher but college life teachers me to be Independent

In this life I get up at 06:00 am and then I get fresh and ready to go to college. my mother makes tiffen forme that I eat in recess .our college begin at 07:30 a.m. and ends at 11:30 and in that time there are five lectures and I Attend all lectures with full attension.

I am very happy in college life because many of our college teachers support as and its envirnment is good. I am learning a lot There are many progress and activities in our college that make my life better.

Now I study in BA-1st year thats very lucky Because many chidren do not higher education they are not destined to have a college life but thank

god. have a college life I have study on my own Not use guide or Tuitions that makes me creative.

I will remember always many movment of my college life for Example Class Decoration, grand total price in HSC Exam, reserch paper on Grammer marthon invention, soft skill activity. by Asma khan mam N.S.S program etc that add colour to my life.

I wish my college life never ends. I go to college for the rest of my life But this is impossible. I dont hate going to college. which has become a habbit. God bless the next four year of college life and last watever I have written in this Essay it is about my college life which is very beautiful period.

- Informative

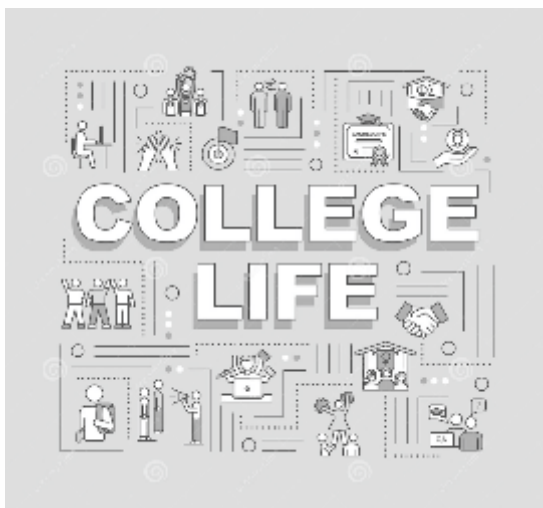
Name - Munshi Saima Aslam

BA-III

College life is known as one of the most memorable years ones life. It is entirely different from School life. College life exposes us to new experiences and things that we were not familiar with earlier. for some people, college life means enjoying life to the fullest and partying hard while for others, It is time to get Serious about there career and study through for a brighter future.

Nonetheless college life remains a memorable time for all of us. Not everyone is lucky enough to experience college life. people do not get the chance to go to college due to various reasons.

Sometimes they do not have a strong financial background to do so while other times they have other responsibilities to fulfill. The ones who had a college life always wish to turn back time to live it all once again.

- Informative

M.D. Danish Dondoti

BA-I

College life is a big transition from School life. we go through a lot of changes when we enter college. our School were a safe place where we had grown up and spent half our lives. The transition to college is so sudden that you re no longer protected by your teachers and friends of yours School time.

College life poses a lot of challenges in front of you . You are now in a place full of Unfamiliar faces where you need to mingle in it teachers us to socialize and form opinions. of our own in college, students learn their free will and they go on to become more confident and compsed.

In School life, we were always dependent on our friends or teachers college life teachers us to be independent.

It makes us stronger and teaches us to fight our own battles. It also makes us serious about our careers. we make decision that will affect our future all by ourselves. as in school life our parents did it for us.

Additionally, in Schools, we viewed our teachers mentors and sometimes even parents, we respected them and kept a distance, However, in college life, the teacher-students relationship become more or less like our friends and (a bit informal They become) we share our troubles and happiness with them as we did with our friends.

College Life Experiences :-

College life experience is truly one of a kind. The most common memories people have of college life are definitely goofing around with friends. They remember how the group of friends walked around the college in style and playing silly pranks on each other.

Moreover, People always look back at the times spent in the college canteen. It was considered the hub of every student where they enjoyed eating and chatting away with their friends.

Another college life experience I have seen people cherish the most is the annual fest. The annual fest created so much excitement and buzz amongst the students. Everyone welcomed other college with open arms and also made friends.

There All the Competitions were carried out in a good spirit and the students dressed their best to represent their college. Life has some experienced College life has common memories people always remember their free time which they spent with friends grouping around.

The Movie I Like Most

- Review

Karishma Allauddin Shaikh B.A. -I

My favourite movie is 3 Idiots. This is a story of the 3 Idiots. This is a story of the three engineering students in Imperial College of Engineering who find their friendship as making themselves like idiots but learning from it.

The main cast we Farhan Qureshi acted by R Madhavan, Raju Rastogi acted by Sharma Joshi and Rachoddas Shamaldas Rancho acted by Amir Khan.

The main reason why I like the film is inspired by being a comedy carrier a message and it's about humanity. Other than that I like this movie because it conveys about our schooling system. Nowadays rote memorization isn't the only thing; it is the understanding of the subjects. That is needed more than that. It also conveys about expectations of parents and teachers from student. That is about what one earns more than grades are not everything. Moreover, in this movie it shows me that we must care and love our family.

At last, it believes that whatever circumstance may lead if there is any absolute I may encounter. I will be calm because I believe that there must be a solution in every problem.

The high point of the film is the fact that director Raj-kumar Hirani says so much and more without losing his sense of

humour and the sheer lightness of being the film is a laugh riot despite being high on fundas. certain sequences almost have you rolling in the aisle like the ragging sequence omis chamatkar / balatkar speech. the threesomes wedding crasher sequence, their mournful meal with Rajus mournful. mum and Ranchos sundry demos to prove how kareena has chosen the wrong guy for herself. Add to this the strong emotional care of the film that makes gentle tuge, now and then at your guts and you have an almost perfect score Hirani carries forward his simplistic humanism along works philosophy of the large roho munnabhai series in 3 idioms too, making it a warm and viracious signature tune to 2009 The second half of the film does father in parts specially the child birth sequence, but it does take long for film to jump back on track.

The film begins with the entry of our threesome in the city's elite engineering college. It takes the first tryst with the mandatory ragging sessions which enunciate who the leader of the gang is going to be new entrant Baba Ranchodas his friend fondly call him Rancho not only leads his friends through the maza of India's competitive high-pressure rote-heavy, illogical and almost cruel education system tutors them on several life man true too. like running not blindly accepting givens inventing and experimenting in lieu of copying and cramming and essentially following your hearts cling if you truly want to make

difference.

Both sharma and madhvan manage to carve their independent characters as lovable rebels too. Even Kareena shines out despite the minuscule length of her role. A special mention for Boman Irani who is impeccable as virus the vile principle and newcomer omi who perfectly slips into the stereotype of the perfectly slips into the stereotype of the best albeit bakwas student shantanu moitra's music score which may have sounded phirka in the audio version, comes alive on screen with lyricist swanand kirkire giving India its clarion call for 2010: Ala Izz well. Rush for it.

Why is jank Food bad

- Information
- Peerzade Alisha

BA-I

Junk food is very harmful that is slowly eating away the health of the present generation the term it self denotes how dangerous it is for our bodies. Most importantly, it tastes so good that people consume it on a daily basis however, not much awareness is spread about the harmful effects of junk food.

The problem is more serious than you think various studies. Show that junk food impacts our health negatively. They contain higher levels of calories, fats, and sugar on the contrary they have very low amounts of healthy nutrients and lack dietary fibers parents must discourage their children from consuming junk food because of the ill effects it has on one's health.

Junk food is the easiest way to gain unhealthy weight. the amount of fats and sugar in the food makes you gain weight. It is more of fats and cholesterol which will have a harmful impact on your health. Junk food is also one of the main source of increase obesity nowadays. this food only looks and tastes good, other than that is no positive point the amount of calories your body requires to stay fit it is not fulfilled by this food.

My Favourite Movie... 3 Idiots

- Introduction
- Khan Sakina

BA-II

3 idiots is my favourite movie It is released on 25 th december 2009 in India directed by "Rajkumar Hirani" this film hits box office its earning is 400.61 crore INR this movie story by chetan bhagat "Abhijit joshi this film Awarded many time in film fare Award of best Dialogue, Film Fare Award for best film and more.

About Director Rajkumar Hirani born on 20 November 1962 (Age 60 year) from Nagpur. Rajkumar Hirani also called Raju Hirani is an indian filmmaker, director, producer, and editor known for this work in Hindi films. He is the recipient of several accolades, including three national film awards and eleven filmfare awards, Hirani is referred as one the most successful filmmaker of Indian cinema. His movies are often lighthearted but revolve around significant issues with humour and emotional intelligence.

Characters - The film has three actors playing the lead roles, hence the film is named 3 Idiots. The three lead actors are Amir khan Sharman joshi and madhavan These three are the brilliant students of their respective high Schools. While Boman Irani Portrays the role of the college director of the college While these three Students join after graduating from their high Schools Also there is a small role played Kareena Kapoor. She is the leading lady the film and plays the role played by role of the directors daughter.

My Point of View

The film displays the importance of

learning and educations in our lives. the film deals with the education system in india and how the students are unable to cope up to the pressure because of the excessive amounts of exams assignments 3 this is a story of the three engineering students in Imperial college of Engineering Who finds their friendship as making themselves like idiots but learning from it. The main casts were Farhan Qureshi acted by R. Madhavan, Raju Rastogi acted by Sharman joshi and "Ranchoddas Ranchod alas Chanchad acted by Aamir khan. The main reasons Why I Like love film inspite of being a comedy carriers a message and its about humanity. Other than that I like this movie because it Conveys about our Schooling System Nowadays rote memorization isn't the only thing it is the understanding of the subject That is needed more than that It also conveys about expectations of Parents and teachers from Student's that it is about What learns more That grades are not everything More over, How Should we do our Studies, how Should We Study the topics. I like Comedy most of all in this movie. This movie is moral movie This movies teaches us that we Should not Change Our dreams for Someone else and do not have to rote our Studies, We have to Study Wisely and take your Friends along. and Parents Should also think about the dreams of their Children and Support them.

Lifetime lessons from the movie is "3 idiots"-

Rancho(Aamir khan) Who plays the role of funny yet brilliant College adult has Should many lessons to learn through out the movie. I Would like to bring forward my favorite quotes and lessons learned from it.

Don't run behind the Success:-

Don't run behind the Success, achieve excellence first, the Success will automatically come looking for you.

Creativity:-

Be always Creative in your answers, Work and things you do which helps you become more Capable of your own.

Learning is everything:-

learning isn't just about being inside a class room and listening to teachers but its three everywhere you just need to grab and grow with it.

Do it With a Passion :-

Are you Passionate about What you are do then its for you! you need to love What you do and that is When you can go get greater things at ease.

Never Race:-

Don't ever race just because Someone on a timeline Always try to gain Some Knowledge and expertise

Say "All is Well":-

Probably most Popular chant Words of the year 2009 in india Rancho's core mantra of chanting the Words to help himself and Friends to get rid of the fear. He Says This Will not Solve all Problems but Will Surely give guts to Face them."

Ignore others:-

There are Naysayers, jealous, Stupid, hatred People around us. Ignore them and move on Remembers? if you Stop and throw a Stone at every dog that barks, you Will never reach your destinations."

Take a Risk:-

Challenge yourself and take a risk to do Something. The Worst things that Will ever happen is Failure if so Switch Over.

Central Administration of Chh. Shivaji Maharaj Literary Articles

- Misbah Mujawar

B.A. I

1) Comprehend the difficulties which Chhatrapati Shivaji faced at the time of organizing his civil administration

2) Grasp the general structure of the government of Shivaji Maharaj

3) Perceive the idea of the position of the king in the administration

4) Understand the Ashta Pradhan Mandal of Shivaji Maharaj

5) Know the duties of the Ashta Pradhan Mandal of Chhatrapati Shivaji Maharaj

Introduction

The Chhatrapati Shivaji government was characterized by the Ashta Pradhan system. He had a council of ministers to advise him on matters related to the state. It is evident from the fact that the extent of peace before we discuss Shivaji's administration in the first instance, let us discuss the extent of his administration kingdom so as to have an idea of the magnitude of the problem in the north his kingdom spread from Ramnagar to Karwar in the south on the east his kingdom spread from Baglana and encircled whole of Satara and a large part of Kohlapur district. The territory was called Swarajya and over it his legal authority was fully established.

* There are Eight ministers of Shivaji Maharaj

1) The Peshwa

2) Amatya

3) The Mantri

4) The Sachiv

5) Sumant

6) Senapati

7) The Pandit Rao

8) Nyayadhisha

The King - The head of the Central administration was King Shivaji himself. He was the supreme head of state who was assisted by a group of eight ministers. The role of Shivaji Maharaj as king that oversteers the course of his life. He engaged in both alliances and hostilities with the Mughal Empire, the Sultanate of Golkonda, Sultanate of Bijapur and European colonial Power. Shivaji's military forces expanded the Maratha sphere and building forts and forming a of influence cup hung &

Ashta Pradhan Mandal : The Peshwa :- He was prime minister of the kingdom and held responsibility for over all proper administration of the country. The initial Peshwas were all ministers who served as the chief executives to the king the later Peshwas held the highest administrative office and also controlled the Maratha confederacy.

Amatya : Second important minister war amatya or finance minister. He was responsible for controlling all state income and expenditure. He was also to see that accounts were properly and faithfully maintained. He was supposed to sign all

financial documents. It was his responsibility to see that State finances were sound and there was no financial leakage.

The Mantri- He was also called wakianavis. His important duty was to keep record of all the daily work of the Raja & the type of business which was daily transacted in court. He was also held responsible for personal safety of the king, he looked after the intelligence, post and household affairs. It was his duty to check all the food which was served to the king.

The Sachiv- He was one of eight ministers who was responsible for all the correspondence which the Rajah had to do. Accordingly he corrected all the language mistakes before a document was sent out. He was also called shurunnavis.

Sumant- He was foreign minister of the kingdom and it was his responsibility to advice the king about his dealing with other countries. He was also required to send his ambassadors. and spies in other countries and get report from them.

Senapati- Since Shivaji had to fight many wars and that to against powerful enemies it was essential that the army should be well equipped and always prepared to face the enemy. It was the duty of Shivaji's Senapati to see that the army was well organised and prepared. It was also his responsibility to arrange his soldiers on the battle field.

The Pandit Rao- Pandit rao was the minister concerned with charities and religious affairs Shivaji wanted all state

work should start after performance of religious ceremonies connected with the occasion. All this work was done through Pandit Rao. He was known as the high priest.

Nyayadhisha - Shivaji had set up small courts in his kingdom. The Nyayadhisha was Chief Justice controlling the justice on civil and criminal matters. He decided all civil and military cases and there were decided in accordance with Hindu Law.

Conclusion:- Whole work of the kingdom was carried out through these ministers on whom the king very much depended. He made every effort to see that his ministers possessed very high character and that they were dependable and could not be easily corrupted. In Ashta Pradhan no post was hereditary but every post was filled in accordance with merits and capabilities of the person concerned. Since main stress in the kingdom was on the army therefore, every minister except of course, the Pandit Rao and Nyayadhisha supposed to command army if need be. Thus by nature, character, every minister was supposed to know about latest developments in the army usually all the ministers used to be Brahmins except of course the senapati.

PHYSICAL FITNESS TO MENTAL HEALTH

Review Article

Shaikh Sahil Sikandar

B.A.- I

We the people of Indian community and world are going through the process of industrialization, decentralization of industries, urbanization, globalization, individualism, materialism, information technology, privatization, competition, job stress, environmental pollution, food adulteration, rapid social changes, land encroachment, mental stress, physical tiredness, insecurity, political instability etc. Such changing scenario around us is cause of mental strain, weakness, tension, irritation, low immunity, diseases, hypertension in everyone. The physical and mental tiredness is influencing on people's job, business, profession and public relation. It is the need of the time to come out of mental stress and physical weakness to settle with respect and reputation in the global community. It is the physical exercise in gyms, grounds; dance, aerobics and yoga that can give boost our energy and blood circulation. Physical exercise gives ample supply of oxygen to brain and blood it can accelerate blood circulation to brain. The ultimate of physical exercise is physical strength, blood supply to brain, calms and easiness, confidence and daring etc.

1. To study the growth of industries, malls, markets, educational institutions, government offices, professionalism, eateries, show rooms, trade and commerce in

Solapur.

2. To study how people in Solapur are engaged into these industrial and business organization for more hours naturally they don't get time for physical exercise and mental health.

3. To study the number of fitness centre and gyms in the city.

4. what ailment makes them to go for physical fitness centre, gyms, grounds and aerobics.

5. are the stake holders gaining physical fitness and boosting their immunity.

6. Is there any relation between physical fitness and mental health

7. to see if exercise and physical fitness help to come over irritations, fatigue and improves their efficiency.

Solapur is the city of Maharashtra lies at the threshold of Karnataka and Andhra Pradesh, naturally people in the city are of three languages, cultural backgrounds. The city is known for its spinning mills, power-looms production, Beedi rolling sheds, dying industry, power grid station, several degree colleges (engineering, medical, pharmacy, law and traditional) Industrial Training Institutes, more than one hundred schools, hospitals, superspeciality hospitals, thousands of clinics, shopping malls, hotels and motels, eateries, food courts, gyms, beauty parlours, electronic industries, chemical factories, engineering industries, government offices, railway, post, telegraph, banks, LIC offices, theaters, market yards, grocery market, transportation system etc. The above institutions and sources gave employment to lacs of people in Solapur. Job, need of advance knowledge, competition in the field and business, long hours of work, insecurity are causing stress, tension and fatigue to the people of Solapur. Very few of them are aware of their health issue, for them a good health, physical fitness can give mental fitness and improves the efficiency. The researcher on his part doing empirical studies of the gym goers, joggers,

yogis and others in physical exercise.

Solapur has more than 20 gyms, five big grounds (park stadium, shaskiya maidan Vijapur road, Home maidan, police ground, SRP camp ground) managed by government, two lakes (Sidheshwar lake and Sambhaji lake) with walker tracks, VanVihar, Forest department jungle, several school grounds, more than ten Municipal gardens. People in Solapur are doing their physiotherapy, physical exercise, yoga, walking and jogging in their areas; for them a fit and fine body have active brain and more efficiency.

To investigate if there is any relation between physical fitness and mental health and does physical fitness defeat fatigue and improves efficiency, the researcher visited all the gyms talked to the instructors and persons exercising in; he jogged with joggers and walked with walkers on all the grounds and lake shores to have dialogues with the stake holders. Discussed with senior citizens, youths, office goers, white collar personnels and traders to know the reason of their regular exercise. The number of joggers, walkers and gym goers is more between 5 to 7 am and 6 to 9 pm. The maximum male stake holders share their experiences with the investigator.

We all go through phases of our lives when we don't have the time or energy to devote to exercise as much as we would like. Exercising isn't all about trying to lose a certain number of Kg weight or fitting into a certain outfit. It's a critical part of what makes your mind and body happy! It may take some time, but you will view exercise as

a reward.

You already know that exercise is good for your body. But did you know it can also boost your mood, improve your sleep, and help you deal with depression, anxiety, stress, and more. People who exercise regularly tend to do so because it gives them an enormous sense of well-being. They feel more energetic throughout the day, sleep better at night, have sharper memories, and feel more relaxed and positive about themselves and their lives. And it's also a powerful medicine for many common mental health challenges.

The Gyms in operation in Solapur are

1] **FITNEX GYM:** JWP8+43C, Bank Colony, Dnyaneshwar Nagar, Model Colony, Jule, Solapur, Maharashtra 413008

2] **SLIM HEALTH CLUB:** Plot No 24, Nilkamal Furniture Showroom, Hotgi Rd, Industrial Estate, Sainath Nagar, Solapur, Maharashtra 413224

3] **Lady Fitness Centre:** 96-A, Sahara Nagar, Anand Nagar, Solapur, Maharashtra 413224

4] **MY FITNESS CLUB:** My choice apartment Kajal nagar hotgi, road, Solapur, Maharashtra 413003

5] **Om Gym:** Indralok, 62/273, Hotgi Rd, near Hotel Kinara, Solapur, Maharashtra 413001

6] **UNITY FITNESS ZONE:** JWV7+HVR, First Floor Unity Arcade, Hotgi Rd, Opp. Sanchar Press, Sainath Nagar, Solapur, Maharashtra 413003

7] **CLUB AROGYAM:** Bank of India Colony, Kalyan, Mitra Nagar Road, near

Dmart, Jule, Solapur, Maharashtra 413004

8] **MAXIMUM HEALTH & FITNESS:** JWP6+V6C, Shivaganga Nagar Part-I, Konark Nagar, Jule, Solapur, Maharashtra 413004

9] **PRO NATIONAL GYM:** opposite Hakeem Hall, near Asara Ground, Anand Nagar, Solapur, Maharashtra 413003

10] **DIAMOND GYM:** Plot No 28, near Datta Mandir, Swagat Nagar, Solapur, Maharashtra 413006

Getting started with exercise when you have a mental health issue

Many of us find it hard enough to motivate ourselves to exercise at the best of times. But when you feel depressed, anxious, stressed or have another mental health problem, it can seem doubly difficult. This is especially true of depression and anxiety, which can leave you feeling trapped in a catch-22 situation. You know exercise will make you feel better, but depression has robbed you of the energy and motivation you need to work out, or your social anxiety means you can't bear the thought of being seen at an exercise class or running through the park.

Start small. When you're under the cloud of anxiety or depression and haven't exercised for a long time, setting extravagant goals like completing a marathon or working out for an hour every morning will only leave you more despondent if you fall short. Better to set achievable goals and build up from there.

Schedule workouts when your energy is highest. Perhaps you have most

energy first thing in the morning before work or school or at lunchtime before the mid-afternoon lull hits? Or maybe you do better exercising for longer at the weekends. If depression or anxiety has you feeling tired and unmotivated all day long, try dancing to some music or simply going for a walk. Even a short, 15 minute walk can help clear your mind, improve your mood, and boost your energy level. As you move and start to feel a little better, you'll often boost your energy enough to exercise more vigorously by walking further, breaking into a run, or adding a bike ride, for example.

Focus on activities you enjoy. Any activity that gets you moving counts. That could include throwing a Frisbee with a dog or friend, walking laps of a mall window shopping, or cycling to the grocery store. If you've never exercised before or don't know what you might enjoy, try a few different things. Activities such as gardening or tackling a home improvement project can be great ways to start moving more when you have a mood disorder—as well as helping you become more active, they can also leave you with a sense of purpose and accomplishment.

Be comfortable. Wear clothing that's comfortable and choose a setting that you find calming or energizing. That may be a quiet corner of your home, a scenic path, or your favorite city park.

Reward yourself. Part of the reward of completing an activity is how much better you'll feel afterwards, but it always helps your motivation to promise yourself an extra

treat for exercising. Reward yourself with a hot bubble bath after a workout, a delicious smoothie, or with an extra episode of your favorite TV show, for example.

Make exercise a social activity.

Exercising with a friend or loved one, or even your kids, will not only make exercising more fun and enjoyable, it can also help motivate you to stick to a workout routine. You'll also feel better than if you were exercising alone. In fact, when you're suffering from a mood disorder such as depression, the companionship can be just as important as the exercise.

Mental Health Benefits of Exercise

Even if you're not suffering from a mental health problem, regular physical activity can still offer a welcome boost to your mood, outlook, and mental well-being. Exercise can help provide:

Sharper memory and thinking. The same endorphins that make you feel better also help you concentrate and feel mentally sharp for tasks at hand. Exercise also stimulates the growth of new brain cells and helps prevent age related decline.

Higher self-esteem. Regular activity is an investment in your mind, body, and soul. When it becomes habit, it can foster your sense of self-worth and make you feel strong and powerful. You'll feel better about your appearance and, by meeting even small exercise goals, you'll feel a sense of achievement.

Better sleep. Even short bursts of exercise in the morning or afternoon can help regulate your sleep patterns. If you prefer to

exercise at night, relaxing exercises such as yoga or gentle stretching can help promote sleep.

More energy. Increasing your heart rate several times a week will give you more get-up-and-go. Start off with just a few minutes of exercise per day, and increase your workout as you feel more energized.

Stronger resilience. When faced with mental or emotional challenges in life, exercise can help you build resilience and cope in a healthy way, instead of resorting to alcohol, drugs, or other negative behaviors that ultimately only make your symptoms worse. Regular exercise can also help boost your immune system and reduce the impact of stress.

Reaping the mental health benefits of exercise is easier than you think. You don't need to devote hours out of your busy day to train at the gym, sweat buckets, or run mile after monotonous mile to reap all the physical and mental health benefits of exercise. Just 30-minutes of moderate exercise five times a week is enough. And even that can be broken down into two 15-minute or even three 10-minute exercise sessions if that's easier.

Disaster Management In India

- Research Article

- Siddiqui Saifoddin

- B.A.-I

The term “DISASTER” owes its origin to French word “Disaster”, a combination of two words “Des” meaning “Bad” and “Aster” meaning “Star” thus the term Disaster refers to “Bad or Evil Star”. The term can be used for personal tragedies also, as they may cause emotional and financial sufferings. Disasters, however, are the catastrophic events resulting in heavy losses in terms of human, animal and plant lives, injuries and disabilities and damage to property and environment.

In contemporary academia, disasters are seen as the consequence of inappropriately managed risk. These risks are the product of hazards and vulnerability. Hazards that strike in areas with low vulnerability are not considered a disaster, as is the case in uninhabited regions.

Disaster occurs when a hazard impacts on or strikes a vulnerable community with low capacity resulting in damages, loss and serious disruption of community functioning. The widespread human, material and environmental losses exceed the community's ability to cope using its own resources.

The World Health Organization (WHO) defines a disaster as “a sudden

ecological phenomenon of sufficient magnitude to require external assistance”. It is also defined as any event, typically occurring suddenly, that causes damage, ecological disruption, loss of human life, deterioration of health and health services, and which exceeds the capacity of the affected community on a scale sufficient to require outside assistance (Landsman, 2001).

Disasters are events that occur when significant numbers of people are exposed to extreme events to which they are vulnerable, with resulting injury and loss of life, often combined with damage to property and livelihoods.

Disasters, commonly leading to emergency situations, occur in diverse situations in all parts of the world, in both sparsely populated rural and densely populated urban regions, as well as in situations involving natural and man-made hazards. Disasters are often classified according to their speed of onset (sudden or slow), their cause (natural or man-made), or their scale (major or minor)

Natural disasters are unpredictable that can cause major loss to life and property. It may take years to rehabilitate and repair the damages caused by the natural calamities. Hence, it is essential to keep yourself updated regarding the types of natural disasters and the damages. Keep scrolling to learn about major natural disasters in India.

What Is a Natural Disaster?

Natural disasters are catastrophic events that threaten the safety and function of a community. It can damage both public and personal properties significantly.

These disasters can range from hurricanes, floods to tsunamis and avalanches. You should know that apart from natural causes, disasters can occur due to anthropogenic causes. Activities like deforestation, agricultural practices, mining, etc., can cause landslides. In addition, wildfires can again damage the natural habitat of plants and animals. Let's check what the types of natural disasters are to understand this concept better.

What Are the Different Types of Natural Disasters?

There are 5 major types of natural disasters. These are -

Geological disaster

Changes in the above or underneath the earth's surface cause geological disasters. The effects of natural disasters due to tectonic plates are unpredictable and beyond human control. Earthquakes, volcanic eruptions, landslides, avalanches, etc., are examples of geological disasters.

Hydrological disaster

Hydrological disasters are caused due to sudden changes in the quality or distribution of water below the earth's surface or atmospheric conditions. Flood and drought both fall under hydrological disasters. These disasters can cause harm to agriculture and properties. Limnic eruption, Tsunami, Volcano, etc., are examples of

Hydrological disasters.

Meteorological disaster

Meteorological disasters are mainly caused by extreme weather conditions such as drought, snow, and rain. These disasters affect the weather forming process and atmospheric conditions. Examples of meteorological disasters include blizzards, drought, cold waves, tornadoes, cyclonic storms, etc.

Space disaster

This includes disasters caused due to asteroids, meteors, and solar flares.

Wildfires

Natural disasters like drought and lightning can lead to wildfires. However, many humans also start fires in forests to create space for agricultural land. Now let's check what causes natural disasters. This will help you in implementing the needed disaster management techniques.

What Causes Natural Disasters?

The major causes of natural disaster include -

- Natural phenomenon
- Moon activities
- Tectonic movement
- Soil erosion
- Deforestation
- Ocean currents
- Air pressure
- Seismic waves
- Pollution
- Global warming
- Mining

Now let's have a look at the effects of natural disasters in India.

What Are the Effects of Natural Disasters

in India?

The common effects of natural disasters include -

- Damages to infrastructure
- Food and water scarcity
- Public health issues and diseases
- Environmental issues
- Economic impact
- Fatalities
- Injuries and emotional impact

India ranks among the three countries that bore the impact of natural disasters in recent years. Nearly 108 crore people were affected, while 79,732 people have lost their lives in these natural incidences in 2021.

Now let's check the list of major natural disasters in India that occurred over the year and their impact.

List of Major Natural Disasters That Occurred in India

Here is a list of the major disasters that have taken place in India up till now.

1. Kerala Flood

- Occurrence- 2018
- Fatalities- 483

Kerala received 310mm of heavy rainfall in the first 48 hours. This led to the overflowing of dams.

2. Kashmir Flood

- Occurrence- 2013
- Fatalities- 550+

Continuous rainfall and swelling of the Jhelum river caused a major flood in Kashmir. It caused damage worth ₹6000 crores.

3. Uttarakhand Flood

- Occurrence- 2013

• Fatalities- 5700+

A huge cloudburst caused landslides and flash floods in Uttarakhand from 14th June to 17th June. More than 1 lakh pilgrims were struck in the Kedarnath shrine.

4. Tsunami

- Occurrence- 2004

- Fatalities- more than 227,898

An earthquake with a magnitude of 9.1 to 9.3 caused this disaster. The tsunami had a major impact on people's lives. Most households in India, Andaman 7 Nicobar Islands and Sri Lanka were affected.

5. Gujarat Earthquake

- Occurrence- 2001

- Fatalities- more than 20,000

The Richter scale showed 7.6 magnitudes. It damaged nearly 4 lakh homes. This earthquake lasted for 120 seconds.

6. Odisha Super Cyclone

- Occurrence- 1999

- Fatalities- more than 15,000

It was marked as the most dangerous tropical cyclone in the North Indian ocean. The cyclone moved at an intensity of 260 km/h. It destroyed nearly 2.57 lakh houses.

7. Bengal Famine

- Occurrence- 1770

- Fatalities- Approximately 1 crore

This famine was caused due to a failed monsoon in 1769 and continued for two centuries. The British East India company's exploitive policy and weather conditions lead to this disaster.

Preventive Measures to Follow During Natural Disasters

Since it is impossible to stop the occurrence

of natural disasters, it is crucial to find ways to alleviate the adverse effects

These are some methods to reduce the effects of major natural disasters in India - disaster

What Are the Dos and Don'ts During Natural Disasters?

The dos have been already mentioned under the preventive measures. So now, let's check at the don'ts.

- Move around or outruns a disaster
- Go near-live wire or debris
- Don't take shelter under a flimsy structure
- Avoid standing under the trees
- Stay away from river or sea areas during cyclones and floods
- Avoid using gas stoves or electronic gadgets during a disaster.

Follow these measures to protect yourself from the major impact caused by natural disasters. However, a catastrophe causes major damages to property and livestock. Managing the repair cost and funds can be problematic for many.

In this regard, insuring the valuables would compensate for the losses.

Insurance Products People Residing in the Natural Disaster Prone Areas Should Buy

These are some insurance policies individuals residing in natural disaster-prone areas should check.

- **Home Insurance:** Insuring a house can be helpful during disasters. The

policy covers the damage caused by natural events like floods, cyclones and storms. Additionally, it also gives coverage against theft and burglary.

- **Life Insurance:** A life insurance policy is a contract between a policyholder and insurance company that promises to pay a sum after the death of an insured person. It offers an insured and his/her family financial protection during unforeseen events. You can also find some policies that offer additional add on options like accidental death benefit, critical ill benefit, etc.
- **Vehicle Insurance:** Vehicle insurance gives protection against natural calamities and disasters. It also covers accidents and theft. Individuals can avail the policy against their vehicle and get compensation for damages caused by natural disasters.

Additionally, individuals can check disaster specific insurance policies for a sustainable solution.

There has been much technological advancement to calculate the occurrence of natural calamities. However, preventing the damages caused by these calamities is impossible.

Hence, detailed knowledge of the types of natural disasters and the ways of disaster management can help individuals combat such situations better. In addition, check the weather forecast or radio for updates on disasters in India.

— اردو विभाग —

دماغ اور پیر کی گفتگو

شیخ مصباح مہر موی منصور
بی۔ اے۔ سال دو

پیر: یار میں بہت مجبور ہوں لیکن اب تجھ سے ہی گزارش ہے میری مدد کر۔
دماغ: کیوں یار ایسی کون سی مجبوری ہے تجھے جو تو مجھ سے التجا کر رہا ہے۔
پیر: حالات ہی ایسے ہیں جو تجھ سے مدد مانگ رہا ہوں۔
دماغ: میرے بس میں ہو تو میں ضرور مدد کروں گا۔ تیرا مسئلہ کیا ہے؟
پیر: پہلے سے تجھے میں اپنی کہانی سناتا ہوں۔

پہلے انسان پیر سے کئی میل کا سفر کرتا تھا۔ اس وقت میں ہمیشہ خود کو تھکا ہوا محسوس کرتا تھا۔ اور ہمیشہ دوسرے اعضاء کے سامنے خود کو بہت کمتر محسوس کرتا تھا۔ انھیں دیکھ کر ہمیشہ مجھے ایسا لگتا تھا کہ وہ بنا محنت کر کے بہت خوش ہے اور میں ہمیشہ کام میں مصروف رہتا ہوں جیسے جیسے دن گزرتے گئے انسان نے ترقی کی اور اپنی سواری کے طور پر جانوروں کا استعمال کرنے لگا جانوروں کی وجہ سے مجھے تھوڑا آرام ملنے لگا۔ جانوروں پر سفر کرنے سے مجھے راحت ملنے لگی لیکن انسان سواری پر بیٹھ کر بے زار آتا اور پھر سے میرا استعمال کرنے لگتا۔ تھوڑا سواری پر سفر کرتا تو تھوڑا میرا استعمال کرتا۔ مجھے انسان پر بہت غصہ آتا اور میں سوچتا کہ انسان مجھے ہر وقت میں مشغول رکھتا کبھی مجھے سکون سے رہنے نہیں دیتا۔ میں اوپر کے تمام اعضاء کے بارے میں سوچتا کہ وہ کتنے خوش نصیب ہیں ہمیشہ آرام کرتے ہوئے رہتے ہیں اور میں ایک ہی ہوں جو ہر وقت کام میں مشغول رہتا ہوں دوسرے اعضاء پر مجھے رشک آتا ہے جو ہر وقت آرام کرتے رہتے ہیں اور میں سوچتا ہوں کہ کاش میں بھی اوپر والے حصہ میں ہوتا تو میں بھی ہمیشہ آرام کرتے رہتا۔ ہائے! میری قسمت میرے نصیب میں تو آرام ہے ہی نہیں۔
وقت گزرتے گئے اور ایک وقت آیا جس میں انسان نے اتنی ترقی کی ہے کہ اپنے راحت کی چیزیں بنانے لگا پھر ایک دن انسان نے سائیکل بنائی۔ میں سوچنے لگا اب مجھے محنت نہیں کرنی پڑے گی ایک جگہ سے دوسری جگہ جانے کے لیے اب مجھے لگنے لگا کہ میرے حصے کا کام یہ سائیکل کرے گی لیکن جب انسان نے سائیکل بنائی تو صرف اس نے مجھ سے ہی کام لیا۔ پینڈل مار کر اب مجھے آگے کا سفر طے کرنا پڑا۔ اس سائیکل کو چلانے کے لیے مجھے بہت ساری محنت کرنی پڑی۔ پھر سے میری سوچ کاش پے انگ لگی۔ شاید یا کاش میں اوپر کسی اور حصے میں موجود ہوتا تو مجھے زیادہ محنت نہیں کرنی پڑتی۔ میں بھی دوسرے اعضاء کی طرح آرام کرتا ہائے میری قسمت!
وقت اور حالات بدل گئے انسان نے اور ترقی کی اور ایک دن اس نے موٹر گاڑی بنائی۔ یہ مشینی گاڑی کے بارے میں مجھے جب پتا چلا کہ وہ خود چلتی ہے کچھ میل کا سفر منٹوں میں مکمل کرتی ہے تو مجھے بہت خوش ہوا۔ اب میرا سوچنے لگا مجھے محنت کرنی نہیں ہوگی۔ ہائے! اعضاء

کی طرح اب میں بھی آرام کروں گا میں یہ سوچ کر ہی بہت خوش ہوا کرتا تھا۔ انسان نے محنت کر کے یہ مشینی گاڑی خریدی پہلے پہل اس گاڑی سے مجھے بہت آرام ملنے لگا۔ میرے بنا کسی محنت کے یہ گاڑی انسان کو اس کی منزل تک پہنچاتی۔ مجھے اب انسان پر فخر محسوس ہونے لگا۔ اس گاڑی سے میں بہت خوش تھا۔ لیکن میں آرام کر کے اکتا گیا۔ اب انسان اپنے وقت کو بچانے کے لیے میرا کم سے کم استعمال کرنے لگا۔ اس انسان چھوٹے سے چھوٹے کام کے لیے بھی گاڑی کا استعمال کرنے لگا۔ اب مجھے ایسا لگنے لگا کہ انسان مجھے بھول گیا ہے۔ اب اسے میری ضرورت ہی نہیں ہے ہر کوئی اپنے آپ کو اعلیٰ دکھانے کے لیے گاڑی کا استعمال کرنے لگا۔

اب مجھے نہ استعمال کر کے انسان کافی موٹا ہو گیا ہے ہاضمہ صحیح نہ ہونے کی وجہ سے انسان کے جسم میں چربی بڑھنے لگی اور وہ کافی موٹا

ہو گیا۔ زیادہ موٹا ہونے کی وجہ سے میں پورے جسم کا بوجھ اٹھانے میں پارہا ہوں۔ انسان کو بہانہ چاہیے کسی بھی موضوع پر بولنے کا۔ چربی کی وجہ سے وہ کافی موٹا ہو گیا۔ موٹا ہونے کی وجہ سے دور دراز آجائیں سکتا۔ کوئی دوسرا انسان پوچھے کہ وہ ان کے گھر یا فنکشن کو کیوں نہیں آرہے تو انسان پیر کی برائی شروع کرنے لگتا۔ اس منحوس پیر کی وجہ سے میں بھی آجائیں سکتا۔ پیر کی تکلیف کبھی اجازت نہیں دیتی آنے جانے کی۔ اب ہر ایک محفل میں صرف میرے ہی موضوع پر بات ہوتی ہے۔ مجھے اس گفتگو سے بہت نفرت ہوتی ہے۔ ارے میرے بھائی میرا کیا تصور ہے میں نے تو نہیں کہا تھا کہ تم ایک مشینی گاڑی بناؤ تم نے اپنی مرضی سے گاڑی بنائی۔ زبان کی لذت کے لیے تم نے تیل سے بنی ہوئی چیزیں استعمال کرنے لگے پھر کھا کر ایک جگہ بیٹھ جاتے یا پھر سو جاتے۔ میں نے چلنے سے منع تھوٹی نا کیا تھا۔ تم نے خود یہ راستہ اپنا لیا ہے۔ تم خود نہیں چلے اب الزام مجھ پر ڈالتے ہو۔ میں یہ گفتگو سے تھک گیا ہوں۔ اپنی اپنی برائی سن نہیں سکتا تم میری مدد کرو یا تم تو انسان کے سب سے اوپری حصہ میں ہوتے ہو۔ تمہارے فیصلے کے بغیر انسان کچھ نہیں کر سکتا۔ تم انسان کو سمجھاؤ نا کہ وہ میرا استعمال پھر سے کرے میں بیٹھے بیٹھے تھک گیا ہوں۔ واپس سے میرا استعمال کرے۔ تم کہو گے تو انسان ضرور مانے گا۔ تم انسان کو سمجھاؤ نا یا میرا استعمال پھر سے کرے۔

دماغ: پار میں بھی تمہاری طرح مجبور اور بے بس ہوں۔ اب انسان میرا بھی زیادہ استعمال نہیں کرتا۔ مجھے سوچنے کا موقع نہیں دیتا۔ اب وہ ہر کام میری مرضی سے نہیں مشینی چیزوں سے کرتا ہے۔

پیر: پار میں سمجھ نہیں پارہا ہوں۔ تم کیا کہہ رہے ہو۔ انسان تمہاری بات نہیں تو کس کی سناتا ہے۔ تمھے سوچنے کا موقع نہیں دیتا تو کس کو دیتا ہے؟

دماغ: پار تم صحیح کہتے ہو انسان نے بہت ترقی کی ہے اس نے ترقی کر کے بہت ساری مشینی چیزیں بنائی ہیں۔ مشینوں کا استعمال کر کے وہ اپنا وقت بچا کر خود کو مشینوں میں مصروف رکھ رہا ہے۔ مشینی گاڑی کی طرح اس نے مشینی فون ایجاد کیا ہے۔ جس میں کئی طرح کے ایپ موجود ہے۔ جس میں گوگل یہ ایپ کا استعمال کر کے انسان مجھے خود بھول گیا ہے کسی بھی مسئلہ کا حل اس ایپ میں موجود ہے۔ کسی بھی سوال کو حل کرنے کے لیے انسان کو سوچنے کا ضرورت نہیں اب سوال کو اس ایپ میں لکھ دے یا بول دے بنا وقت ضائع کے سوال کا جواب سامنے

होता है۔ اب انسان زیادہ سوچنا نہیں میرا استعما نہیں کرتا۔ مجھے پہلے کی طرح کسی بھی سوچ میں مشغول نہیں رکھنا۔ میں بھی خاموش بیٹھ کر تھک چکا ہوں۔ خاموش بیٹھ بیٹھ کر اب میرے اندر نئی نئی بیماریاں وجود میں آرہی ہیں۔ پہلے کے انسان کو جب بھی بیمار ہوتی صرف جسم کے اوپری حصے میں ہوتی۔ یعنی ہمیشہ پہلے کے انسان کو سرد درد ہوتا تھا۔ لیکن اب میرے خاموش رہنے سے یا خاموش بیٹھنے سے میرے اندر کئی بیماریاں وجود میں آرہی ہیں۔ جیسے کینسر وغیرہ بیماری اب عام ہو چکی ہے۔ نس کا پھٹ جانا، خون کی گھاٹی ہونا وغیرہ بیماریاں میرے اندر وجود میں آرہی ہیں۔ میں بھی اپنے آپ کو بہت مجبور اور بے بس محسوس کر رہا ہوں۔

پیر: یار ہم دونوں کی مجبوری ایک جیسی ہے۔ حالات ایسے ہیں ہم کچھ کر نہیں سکتے۔ جب ہم کام کرتے تھے تو بہت ہی تندرست رہا کرتے تھے۔ اب خاموش بیٹھ کر رہنا محنت کر کے اپنے آپ کو بہت ہی کمزور محسوس کر رہے ہیں۔
دماغ: بس یار اب انسان سے ہی التجا ہے کہ وہ ہمیں بھول نہ جائے۔ ہمیں واپس سے استعمال کرے۔ ہمیں ہمارے کاموں کو کرنے دے۔
مشینوں پر زیادہ منحصر نہ رہے۔ اگر انسان سوچے تو ہم بھی ایک طرح کے مشین ہی ہے بنا کسی پیسے سے اپنا کام اچھی طرح کر سکتے ہیں۔
اگر ہمارا صحیح سے استعمال کرے تو انسان کو مجھے حالات کا سامنا نہیں کرنا پڑے گا۔

میرا یادگار سفر

سابقہ رگریز

بی۔ اے سال دوم

ہر انسان کو زندگی میں کبھی نہ کبھی سفر کرنا پڑتا ہے۔ یوں تو مجھے سفر کرنے کا کئی بار ارادہ ہوا۔ مگر ایک سفر جو میں نے بارہویں جماعت کے امتحان میں کامیاب ہونے کے بعد چھٹیوں میں کیا تھا۔

آج بھی وہ دن بھلائے نہیں بھولتی۔ جب ہماری پوری فیملی کے لوگ شہر دہلی میں شادی کے لیے جانے کی تیاریاں کر رہے تھے۔ دہلی میں ہمارے ماموں جان رہتے تھے۔ ان کے بیٹے کی شادی تھی جس میں ہم سب کو شرکت کرنا تھا۔ اس سفر کے لیے ہم بہت خوش تھے۔ ابونے ریڈیو پر ٹکٹ بنوائی تھی۔ آخر سفر کا دن آگیا۔ امی نے سامان ایک دن پہلے ہی ترتیب سے بیگوں میں رکھ دیا تھا۔ سفر کے جانے سے پہلے گھر کے سبھی لوگ صبح سویرے ہی اٹھ گئے۔ تمام لوگوں نے نماز فجر ادا کرنے کے بعد ذکر و وظائف پڑھ لیے۔ اسی گہما گہمی میں ناشتہ کرتے ہیں۔ اور باہر آ کر آٹورکشا میں بیٹھ کر ریلوے اسٹیشن پہنچ گئے۔ ریلوے اسٹیشن کو دیکھتے ہی ہم لوگ پہلے تو گھبراہٹ سے کیونکہ وہاں پر مسافروں کا جم غفیر لگا ہوا تھا۔ ہر کوئی اپنی اپنی ٹھہرین کا انتظار کر رہا تھا۔ ایسی بھیڑ اور دونوں جانچوں سے ٹھہریوں آنا جانا دیکھ کر ہم سب حیران رہ گئے تھے۔ تھوڑی دیر میں ہم نے دیکھا کہ ہماری ٹھہرین آ رہی ہے۔ اور ہم اپنا اپنا سامان لے کر ٹھہرین میں داخل ہو گئے اور اپنی سیٹوں پر جا بیٹھ گئے۔ اور کچھ ہی منٹوں میں ٹھہرین اسٹیشن سے نکل پڑی۔ ٹھہرین چلنا شروع ہوئی۔ ہم کھڑکیوں سے حسین و دلکش نظارے دیکھنے لگے۔ قدرتی مناظر دیکھنے کے لیے بچوں نے کھڑکی والی سیٹ پر بیٹھنا پسند کر رہے تھے۔ اس طرح ٹھہرین کا سفر جاری رہا۔ دوپہر کے وقت سبھی کو کھانا تقسیم کیا گیا۔ کورلڈر تنکس وغیرہ بھی دیا گیا۔ اسی طرح ہنسی مزاق سے ہمارا سفر اطمینان سے گذرا اور رات ہو گئی۔ سب لوگ رات کا کھانا کھا کر سو گئے۔ صبح ہو گئی اب دہلی شہر آنے میں کچھ ہی گھنٹے باقی تھے۔ قریب گیا رہ بجے ہم لوگ دہلی اسٹیشن پر پہنچے اور ہمارے ماموں جان کے گھر روانہ ہو گئے۔ ہم جس دن ماموں کے گھر گئے اس دن ان کے بیٹے کی شادی تھی۔ ہم سامان گھر میں رکھ کر نہا دھو کر شادی خانہ پہنچ گئے۔ اور شادی کی تقریب بہت شاندار پیمانے پر ہوئی۔ اس کے بعد دوسرے دن ہم دہلی گھومنے کے لیے نکل گئے۔ سب سے پہلے ہم نے دہلی کی جامع مسجد کو دیکھا۔ جامع مسجد کی خوبصورتی اور اس کا احاطہ دیکھ کر ہمارا دل باغ باغ ہو گیا۔ ہم صرف اخباروں اور ٹیلی وژن کے ذریعے ہی جامع مسجد کو دیکھتے رہے تھے۔ لیکن اپنی آنکھوں سے دیکھنے کا احساس کچھ اور ہی ہوتا ہے۔ جامع مسجد کو دیکھنے کے بعد لال قلعہ دیکھا لگ بھگ اس قلعہ کو دیکھنے کے لیے دو گھنٹے صرف ہوئے۔ اس کے بعد دہلی گیٹ کی طرف چلے گئے۔ یہاں دہلی گیٹ کا معائنہ کیا ساتھ ہی ساتھ قطب مینار کی سیر کی۔ قطب مینار کی تاریخی عمارات کو دیکھ کر اس کی لمبائی اور خوبصورتی و دلکشی ہمارے دلوں کو بھاگائی۔ تاریخی مقامات کی سیر کرنے میں مجھے بہت مزہ آ رہا تھا۔ شہر دہلی اولیاء کرام کا مرکز رہا ہے۔ اسی مناسبت سے ہم دہلی کے بہت مشہور صوفی حضرت خواجہ نظام الدین اولیاء کی زیارت کے گئے۔ یہاں آ کر ہم بارگاہ میں زیارت کا شرف حاصل کیا۔ درگاہ

کے صحن میں بے شمار اولیائے کرام کی مزارات تھیں۔ ان میں حضرت امیر خسروؒ کی درگاہ تھی وہاں مجھے بھی زیارت کا شرف حاصل کیا۔ اس کے رات کا کھانا ہوٹل میں کھایا۔ یہاں کے کھانے کا سسٹم اور برمیانی کے مختلف پکوان بہت پسند آئے۔ اگلے دن ہم نے شاپنگ کا منصوبہ بنایا تھا۔ اسی لیے دہلی کی مشہور مارکیٹ پنچے۔ وہاں مجھ کو بہت سی چیزیں ملیں۔ اس کے بعد رات میں ماموں کے گھر آ کر آرام کیا۔ صبح ہوتے ہی ماموں کے گھر چم دن بھر ہنسی مذاق کرتے ہوئے گزارا۔ رات دس بجے دہلی سے واپسی لے لیے ریلوے اسٹیشن پنچے اور ٹرین میں اپنی اپنی سیٹوں پر جا کر سو گئے اور جب نیند کھلی تو سولا پور ریلوے اسٹیشن آ رہا تھا۔ ٹرین اسٹیشن پر رکھی ہم نے اچھی طرح سے ساز و سامان لے کر باہر آئے اور سیدھے آٹو رکشا میں بیٹھ کر گھر پنچے۔ اس طرح یہ میرا بہت یادگار سفر رہا ہے۔ کبھی کبھی ایسے مقامات کی سیر کرنا ضروری ہے۔ دہلی کا یہ سفر میرے لیے ایک یادگار سفر رہا ہے۔

ہم گمراہ ہو رہے ہیں

شیخ مصباح مہر موسیٰ منصور

بی۔ اے۔ سال دوم

ہم سب انسان گمراہی کی طرف کیوں جا رہے ہیں؟ کی اہم بھول گئے ہمارا مقصد؟ جانتے ہوئے بھی گمراہ کر رہے ہیں۔ اس چند دنوں کی دنیا کو ہم اپنی منزل سمجھ تو نہیں بیٹھے کہاں کھو گئے ہم سب؟ ہم دنیا کے پیچھے بھاگ رہے ہیں۔ ہمارے پاس مصروفیات کے علاوہ کچھ نہیں ہے۔ ہم پہلے ایسے تو نہیں تھے۔ ہماری پہلے کی نسلیں ایسی نہیں تھی۔ یہ لوگ گمراہی کی طرف تو نہیں تھے۔ لیکن آج ہمارا ضمیر مر گیا ہے۔ بڑی آسانی سے ہم گمراہ کر رہے ہیں۔ اور وہ بھی بنا کسی افسوس کے۔ ہم سے کئی سالوں پہلے کی نسلیں ایسی نہیں تھی۔ ہمیشہ اپنے ارادوں میں مضبوط ہر وقت صبر اور شکر کرتے۔ ہمیشہ صبر سے کام لیتے تھوڑا بھی کچھ مل جائے پہلے شکر ادا کرتے۔ اپنی عبادتوں کو کبھی ترک نہیں کرتے۔ اپنے فرائض خوشی خوشی سے ادا کرتے۔ دنیا کو اپنے اوپر حاوی ہونے نہیں دیتے۔ وہ جانتے تھے دنیا میں وہ صرف کچھ دن کے مسافر ہیں۔ ان کی منزل دنیا نہیں آخرت ہے۔ وہ ہمیشہ لوٹ جانے پر یقین رکھتے تھے۔ ہمیشہ استقامت سے کام لیتے۔ یہی عبادتوں کو اپنی مصروفیات پر حاوی نہیں ہونے دیتے۔ اپنے فرائض سے کبھی پیچھے نہیں ہٹتے۔ دادی جی بہت ہی مایوسی کے ساتھ کہہ رہی تھی۔ میں نے کہا دادی آپ پریشان نہ ہوں۔ آپ اللہ پر یقین رکھے۔ آنے والی انسانی نسلیں پہلے نسلوں سے بہت مختلف ہوگی۔ وہ ہماری حفاظت رکے گی۔ واپس پیڑ پودے لگا کر پھر سے ہمیں جینے کی امید دلائے گی۔

ایک دن آئے گا آنے والی نسلیں ہماری حفاظت کرے گی۔ اور ہمیں ہر آفت سے بچائے گی۔ دادا جی کہتے ہیں اب اللہ سے ہی دعا ہے اللہ انسانوں کے دلوں میں رحم ڈالے اور انہیں نیک راستے پر چلنے کی ہدایت دے۔ اب آنے والی نسلوں سے ہی امید ہے وہ ہماری حفاظت کرے۔ اور ماحول کو خوش گوار بنانے کے لیے پیڑ، پودے لگائے۔ اور کوشش کرے کہ ان کی وجہ سے کسی کو بھی کوئی نقصان نہ ہو۔ اور کسی کی جائیں نہ جائیں۔ دن گذرتے گئے انسان نے اور ترقی کی۔ اب وہ درختوں کو کاٹنے لگا۔ بڑی بڑی عمارتیں بنانے لگا۔ ایک دن ایسا آیا کہ چاروں طرف صرف عمارتیں ہی نظر آنے لگی۔ درخت پوری طرح ختم ہو چکے تھے۔ اب بہت ہی کم تعداد میں پرندوں کی نسل موجود تھی۔ اب ہم انسانی عمارتوں میں رہنے لگے۔ انہیں دنوں تمھاری والدہ نے اغڈے دیے میں اس وقت سدے میں تھا جب تمھاری پیدائش ہوئی تو میں بہت خوش ہوا۔ تمھارے ایک بھائی اور ایک بہن بھی تھی۔ لیکن وہ دونوں تمھارے سے بڑے تھے۔ اب میں اپنا سارا وقت اپنے پوتوں کے ساتھ ہی رہنے لگا۔ اب میں اپنے سدے سے باہر نکل آیا تھا۔ اور بہت ہی خوش رہنے لگا۔ لیکن اس خوشی کو بھی کسی کی نظر لگ گئی۔ اب انسان نے اور ترقی کی۔ اور اس نے سیٹلائٹ ایجاد کیا۔ سیٹلائٹ کو اب وہ خلاء میں چھوڑنے لگا۔ اسی طرح انسان نے بہت سارے سیٹلائٹ چھوڑے۔ پھر ایک دن میرا دل گھبرانے لگا۔ اس وقت تم بہت چھوٹے تھے۔ تم نے ابھی آنکھیں کھولی تھی۔ اس دن تمھارے بھائی اور بہن بہت ضد کر رہے تھے۔ باہر گھومنے جانے کے لیے تمھاری والدہ منا کر رہی تھی۔ پھر بھی وہ نہیں سن رہے تھے۔ میں نے بھی ڈرایا۔ لیکن وہ نہیں مانے۔ تمھارے والدین گھومنے کے لیے گئے۔ تم بہت چھوٹے تھے۔ تمہیں تو اڑنے نہیں آتا تھا۔ اس لیے وہ

تمھیں میرے پاس چھوڑ کر چلے گئے۔ پھر دوبارہ چھرواپس آئے ہی نہیں اتنا کہہ کر دادی رک گئے۔ اور ان کی آنکھوں سے آنسو بہنے لگے۔ میں نے جانچ کر وائی تو پتا چلا انسانوں نے خلاء پر سیٹلائٹ بھیجا تھا لیکن وہ پھٹ گیا جس کی وجہ سے کئی پرندوں کی جان چلی گئی۔ ان میں تمھارے والدین اور بھائی بہن بھی تھے۔ پتا نہیں یہ انسان اپنے فائدے کے لیے کس کس کی جان لے گا۔ اپنے مفاد کے لیے وہ کچھ بھی کرنے کو تیار ہو جاتا ہے۔ یہ انسان بہت ہی خود غرض ہے وہ سوچتا ہے اس نے بہت ترقی کی ہے لیکن اس کی ترقی کی وجہ سے کتنوں نے اپنی جان گنوا دی ہے۔ ہماری کتنی نسلیں ختم ہو گئی ہیں۔ ہمارا پورا خاندان ہم سے دور ہو گیا ہے۔ ہمارے درخت ختم ہوئے۔ پتا نہیں انسان اور کیا کرنے والا ہے۔ یہی سوچ کر دل لرز جاتا ہے۔ یہ بڑی بڑی عمارتیں کب توڑ دے پتا نہیں۔ ہماری جانیں تو ہم مٹھی میں لے کر جیتے ہیں کب ختم ہو جائے معلوم نہیں۔ کب انسان کس جگہ ہم بلا سٹ کریں پتا نہیں۔

کبھی نہ ختم ہونے والا انتظار

شیخ مصباح مہر موسیٰ منصور
بی۔ اے۔ سال دوم

زندگی کے ہر موڑ پر ہمیں بہت ٹھوکریں ملی لیکن ہم ان ٹھوکروں سے ہمیشہ سبق سیکھتے تھے۔ قدم قدم پر مشکلات سامنے کرتے رہے مگر ہم نے کبھی ہار نہیں مانا۔ ہمیشہ صبر سے کام لیتے رہے شاید اسی لیے اللہ نے ہمیں اولاد جیسی نعمت سے نوازا۔ آپ سب حیران نہ ہو میں ایک کسان کی بیوی ہوں۔ میرے شوہر بہت ہی محنت کرنے والے انسان ہے۔ ہمارا گھر زیادہ بڑا نہیں ہے دو کمرے ہیں۔ ایک چھوٹا سا ہال ہے اور بڑا سا آنگن۔ اس آنگن میں ہمارے بچوں کا سارا بچپن گزارا ہے۔ آنگن کے دھوپ، چھاؤں سے ہم نے لوگوں کو چمکھنا سیکھا ہے۔ ہمیں اللہ نے دولتوں سے نوازا۔ بڑے لڑکے کا نام عمیر اور چھوٹے جاذب۔ جاذب بہت ہی ضدی ہے۔ اپنی بات منوائے بغیر نہیں چھوڑتا۔ اس کے مقابلے عمیر بہت ہی سلجھا ہوا لڑکا ہے والدین کا فرمانبردار لڑکا۔ ایسا نہیں ہے کہ جاذب فرمانبردار نہیں ہے۔ وہ بس عمیر سے مختلف ہے۔ چھوٹا رہنے کی وجہ سے میرے شوہر جاذب کی ہر بات مان جاتے تھے۔ میں بھی خود جاذب کی ہر بات مان جاتی۔ جاذب کی فرمائش بھی جامد ہوتی۔ لیکن ہمیں اس کی فرمائش پوری کرنے کے لیے کڑی محنت کرنی پڑتی۔ جاذب کی فرمائش پوری ہونے کے بعد جو اس کے چہرے پر مسکراہٹ ہوتی اسے دیکھ کر ہمیں بہت خوشی ہوتی اور ہم مطمئن ہو جاتے۔

دن گذرتے گئے عمیر دسویں جماعت میں کامیاب ہو گیا۔ ہمیں بہت خوشی ہوئی۔ عمیر آگے بڑھنا چاہتا تھا۔ لیکن ہمارے مالی حالات سے وقف تھا اس لیے اس نے پڑھائی چھوڑ دی۔ اب وہ اپنے والد کے ساتھ کھیت میں کام کرنے لگا۔ بغیر کسی مجبوری کے عمیر کو اپنے والد کا ہاتھ بٹاتے ہوئے دیکھ کافی خوشی ملنے لگی۔ عمیر کے اس فیصلے سے اس کے والد بہت خوش تھے۔ اس کے برعکس جاذب کو پڑنے کا بہت شوق تھا۔ جب سے اس کا اسکول میں داخلہ ہوا تھا وہ بہت دل لگا کر پڑھتا تھا۔ سارے بچوں میں اول آتا۔ ہر کلاس میں وہ اول نمبر آتا۔ دیکھتے ہی دیکھتے دسویں کی امتحان میں بھی وہ اول نمبر حاصل کیا۔ خوشی تو ہمیں بہت ہوئی۔ اب جاذب آگے بڑھنا چاہتا تھا۔ ہمیں بھی جاذب کے آگے بڑھنے سے کوئی مسئلہ نہیں تھا۔ کیونکہ اب گاؤں میں بھی ایک کالج بن گیا تھا۔ گھر سے کافی دور تھا۔ لیکن ہمیں کوئی مسئلہ نہیں تھا۔ ہم نے جاذب سے گاؤں کے کالج میں داخلہ لینے کے لیے کہا لیکن جاذب نے منع کر دیا۔ مجھے گاؤں کے کالج میں داخلہ نہیں لینا۔ میں شہر سے پڑھنا چاہتا ہوں، میرے سارے دوست شہر جا رہے ہیں۔ میں بھی شہر جا کر پڑھوں گا۔ جاذب کی اس بات سے ہم بہت پریشان ہو گئے۔ جاذب کے والد نے تو انکار ہی کر دیا۔ میں بھی شہر جانے کے خلاف تھی۔ کیونکہ جو تعلیم گاؤں میں مل رہی ہے تو شہر جانے کی کیا ضرورت ہے۔ جاذب ضد پمڑا گیا۔ آگے پڑھوں گا تو شہر سے ہی۔ جاذب کی فرمائش کو ہم نے نظر انداز کیا لیکن اس کا اثر ہمیں یہ ملا کہ جاذب نے کھانا چھوڑ دیا۔ کھانا چھوڑنے کی صورت میں اس کی طبیعت خراب ہو گئی۔ طبیعت اور خراب ہو گئی کہ ڈاکٹر نے کہا کہ گولی کھایا کرے اگر نہ کھائے تو طبیعت اور زیادہ خراب ہو سکتی۔ ادھر جاذب نہ گولی کھا رہا اور نہ کھانا کھا رہا ہے۔

Adnan Tanveer Ahmed Bijapure

B.A. III - S.S.A. Arts & Commerce College, Solapur

انسانی صحت اور آج کے حالات

صحت اللہ کا عطا کردہ انمول تحفہ ہے۔

لفظ تندرستی دو لفظوں ”تن“ اور ”درستی“ سے مل کر بنا ہے۔ تن کے معنی ہیں جسم اور درستی کے معنی درست یعنی صحیح کے ہیں۔
یعنی جسم کا صحیح حالت میں ہونا۔

آج کی اس جدید طرز اور تیز رفتار زندگی میں صحت کا نام بہت پیچھے رہ گیا ہے اور نتیجہ یہ نکلا ہے کہ آج جوانی میں ہی ہم
کولیسٹرول، بلڈ پریشر، ذیابیطیس اور موٹاپا جیسی کئی بیماریوں میں مبتلا ہوتے جا رہے ہیں جس کی سب سے بڑی اور اہم وجہ ہے
ہمارے کھانے پینے اور رہن سہن کی غلط عادتیں۔

کیا آپ کو اپنی صحت عزیز ہے؟

یقیناً ہوگی!

تو پھر آپ کو بیماریوں سے بچنے کی تدابیر اور حفظانِ صحت کے اصولوں پر عمل کرنا ہوگا۔

ہماری اچھی اور بُری صحت کے ذمہ دار ہم لوگ خود ہیں۔ دن کے 24 گھنٹوں میں سے اگر ہم اپنے لئے ایک گھنٹہ نہ
دے سکیں تو ہم اپنی صحت کو برباد کرنے کے خود ذمہ دار ہیں۔

i: روزانہ ورزش کو اپنانا) ما

دن میں ایک گھنٹہ کسی بھی طرح کی ورزش کر لو۔ Gym چلے جاؤ، Running کر لو، Cycling کر لو،
Yoga کر لو، گارڈن میں جاؤ، باہر نکلو۔ اپنی زندگی کا ایک مقصد بنا لو کہ ہمیں اپنی صحت کے لئے روزانہ کم سے کم ایک گھنٹہ
واکنگ کرنا ہے۔

ii: گھر کا کھانا) ما

باہر کے کھانے سے گریز کرنا۔ یہ بہت ہی معمولی باتیں ہیں مگر آج کے اس بُرے دہائی امراض کے حالاتِ زندگی میں
یہ چھوٹی چھوٹی چیزیں بہت اہم کردار ادا کرتی ہیں۔

iii: गहरी निन्द بھی है ضروری

جسم اور روح کو تندرست رکھنے کے لئے روزانہ لگ بھگ 7 گھنٹے کی گہری نیند ضروری ہے۔ کیونکہ نیند کی کمی سے بہت ساری بیماریاں وابستہ ہیں۔

اچھی نیند کے لئے یہ طریقے اپنائیں۔

سونے کا کمرہ صاف ستھرا سکون بھرا ہونا چاہیے۔ کم سے کم 10-11 بجے تک سو جانا چاہیے اور صبح 5-6 بجے تک اُٹھ جانا چاہیے۔

iv: ٹینشن کو کہیں بائے بائے

روزمرہ کی زندگی میں آنے والے مسائل کے لئے فکر کرنا صحیح ہے۔ مگر فکر انسان کو دھیرے دھیرے کھاتی رہتی ہے۔ اسلئے تناؤ ہونے پر بھائی بہن، دوست احباب اور بھروسہ مند لوگوں سے مشورہ اور صلاح لیں اور مسئلہ کو سلجھانے کی کوشش کریں۔

v: نشہ سے رہیں بچ کے

نوجوان نسل کی سب سے بڑی اور خطرناک بیماری ہے تو وہ ہے نشہ کے جال میں پھنسنا۔ شراب، سگریٹ نوشی۔ کسی بھی حالت میں نشہ کی لت سے بچیں۔

آؤ آج ہم صحت کے ان اصولوں کو اپنا کر خود بھی صحت مند رہیں اور ہماری فیملی کو بھی صحت مند رکھیں۔ دوسرے لوگوں کو بھی اچھی تندرست زندگی کے لئے بیدار اور چوکس کریں تاکہ ایک مضبوط سماج اور دلش تیار ہو۔ کیونکہ کہا گیا ہے پہلے صحت بعد میں دولت۔

Adnan Tanveer Ahmed Bijapur

B.A. III - S.S.A. Arts & Commerce College, Solapur

ایک شاعر کا انٹرویو

طالب شولا پوری

عدنان بیجا پورے

شہر کی مشہور و معروف ہستی عالمی شہرت یافتہ شاعر طالب شولا پوری سے عدنان تنویر احمد بیجا پورے کی ایک ملاقات۔۔۔
السلام علیکم سر! میں عدنان بیجا پورے شولا پور سوشل آرٹس اینڈ کامرس کالج میں بی۔اے۔ سال سوم کا طالب علم ہوں۔ میں آپ کا انٹرویو لینا چاہتا ہوں۔۔

ملاقاتی ؟ سر سب سے پہلے تو آپ اپنے بارے میں بتائیے :

(آپ کا نام، تعلیمی لیاقات، پیشہ وغیرہ)

طالب شولا پوری: میرا اصل نام شیخ علاؤ الدین حسین صاحب ہے۔ میں نے اردو، تاریخ اور ایجوکیشن ان تین مضامین میں ماسٹرس ڈگریاں حاصل کی ہیں اور بی۔ایڈ کر کے سن ۲۰۰۰ء یعنی ۲۳ سال سے تدریسی پیشے سے منسلک ہوں۔

ملاقاتی ؟ آپ نے نظمیں لکھنا کب سے شروع کیں :

طالب شولا پوری: میں نے کالج کے زمانے سے نظمیں لکھنا شروع کیں۔ پہلے ٹوٹی پھوٹی نظمیں لکھتا تھا۔ عارف بختیار ٹنگسال اور بشیر پرواز سر جیسے کہنہ مشق استاد شاعروں کی رہبری نے اس فن کو جلا بخشی۔

ملاقاتی ؟ آپ کو کس مضمون پر نظمیں لکھنا سب سے زیادہ پسند ہے :

طالب شولا پوری: مجھے اسلامی تصور، موجودہ حالات و واقعات پر نظمیں لکھنا پسند ہے۔

ملاقاتی : کس اخبار یا رسالے میں آپ کی پہلی نظم شائع ہوئی اور تب آپ نے کیسا محسوس کیا تھا؟

طالب شولا پوری: میری سب سے پہلی نظم میں پونہ سے شائع ہونے والے ہندی اخبار آج کا آئندہ میں سن ۱۹۹۲ء میں شائع ہوئی تھی۔ وہ خوشی، احساس لفظوں میں بیان نہیں کر سکتا۔ اس اخبار کو بڑے ناز سے اپنے دوستوں اور اساتذہ کو دکھایا کرتا تھا کہ میری نظم اخبار میں چھپی ہے۔ وہ اخبار آج بھی میری پرسنل فائل میں محفوظ ہے۔

मलाقاتी ? کیا بچپن سے ہی آپ کو نظمیں لکھنا پسند تھا :

طالب شولا پوری: بچپن سے تو شوق نہ تھا مگر جو نیر کالج سے یہ چمکا لگ گیا تو پھر رُکنا نہیں اور اب تک لگا تا سفر جاری ہے، الحمد للہ۔

ملاقاتی ? سر آپ کی اب تک اندازاً کتنی نظمیں شائع ہوئی ہیں :

طالب شولا پوری: شائع کتنی ہوئی ہیں اس کا تو پتہ نہیں بہر حال ۹۰ سے زیادہ نظمیں یوٹیوب کے ذریعے منظر عام پر ہیں۔

ملاقاتی : سر آپ نے شہر شولا پور کے علاوہ اور کہاں پر مشاعروں میں شرکت کی ہے؟

طالب شولا پوری: تقریباً ۲۴ سال سے مشاعرے پڑھ رہا ہوں۔ کرناٹک، مہاراشٹر، تامل ناڈو کے کئی علاقوں میں مشاعرے پڑھ چکا ہوں۔

ہر مہینہ تین سے چار یا کبھی اس سے زائد مشاعرے پڑھتا ہوں۔ ایک بات بتاؤں میں جتنے اردو مشاعرے پڑھتا ہوں اس سے کئی

زیادہ مراٹھی کوئی سمجھتا ہوں۔ جتنے اردو داں چاہنے والے ہیں اتنی ہی تعداد میں مراٹھی زبان کے بھی چاہنے والے ہیں۔

ملاقاتی : سر آپ کی نظم ”محبت کے سجدے“ کی مقبولیت کے بعد آپ نے کیا محسوس کیا تھا؟

طالب شولا پوری: ”محبت کے سجدے“ اس نظم کو تو اللہ نے اپنے فضل سے قبول فرمایا۔ اللہ نے اس نظم کو میری شناخت بنادیا۔ اس کے علاوہ اور بھی بہت

سی نظمیں مقبول ہوئیں مگر ”سجدے“ کے آگے کوئی نہیں۔

ملاقاتی ? سر آپ شاعری کے علاوہ اور کس چیز میں دلچسپی رکھتے ہیں :

طالب شولا پوری: مجھے شاعری کے علاوہ ڈرامہ نگاری، کالم نویسی، صحت سے متعلق تمام ایوینٹ کرنے میں بہت دلچسپی ہے۔ اس کے علاوہ دور دراز کے

سفر کرنا بہت پسند ہے۔ ۲۰۱۱ء میں ہم آٹھ ساتھیوں نے موٹر بائیک پر سولا پور سے لیہہ لداخ تک کا سفر کیا تھا۔ پھر اس کے بعد

جموں کشمیر سے سولا پور لوٹے تھے۔

ملاقاتی : سر آپ ایک مدرس ہیں تو شاعروں کے لیے کس طرح وقت نکالتے ہیں؟

طالب شولا پوری: آج مجھے شاعری کرنی ہے ایسا کوئی وقت طے نہیں ہوتا۔ کسی بھی وقت کسی بھی حال میں کوئی موضوع ذہن میں آتا ہے۔ اس موضوع

سے متعلق جو کچھ خیالات بنتے ہیں یادداشت کے طور پر اسے درج کر لیتا ہوں۔ پھر زیادہ تر نماز فجر کے بعد اس کی نوک پلک درست

کرنے بیٹھ جاتا ہوں۔ اچھی تخلیق بھی ہوتی ہے جب ابتدا ذہن میں اترتی ہو، بعد میں اسے سلیقہ دینے کا سلیقہ ہو۔

ملاقاتی ? اردو زبان کی فروغ کے لئے مستقبل میں آپ کے کیا ارادے ہیں :

طالب شولا پوری: اردو زبان سے متعلق مخلصانہ کام کرنے کی ضرورت ہے۔ آپ میرا اردو میں ملاقات لے رہے ہیں یہ اردو کا ہی کام ہے۔ آپ کے

کالج سے اردو کا سالانہ میگزین چھپ رہا ہے یہ اردو کا ہی کام ہے۔ اردو مشاعرے، اردو ڈرامے، اخباروں، رسالوں کی اشاعت،

ذوق مطالعہ یہ سب اردو کے فروغ کے کام ہی ہیں۔ اردو کے لئے جسے جس طرح سمجھ میں آئے کام کرے۔ رائے دینے جائیں گے

تو صرف ایک تحریری فہرست بنے گی۔

ملاقاتی ? آپ نوجوانوں کو کیا پیغام دینا چاہیں گے :

طالب شولا پوری: اللہ نے دن کام کے لئے اور رات آرام کے لئے بنائی ہے۔ اگر دن اور رات کا صحیح استعمال ہو تو قوم کا مقدر کچھ اور ہوگا افسوس ہم اُتو

کی طرح جاگتے ہوئے آدھی سے زیادہ رات گزار رہے ہیں۔ اٹھنے میں آدھے سے زیادہ دن گزار رہے ہیں اب جس کے دن اور رات

دونوں غلط ہوں تو اس کی زندگی کیسے صحیح ہو سکتی ہے۔

اک مقولہ ہے جس قوم کے دن رات بدلتے ہوں وہ قوم زندہ ہے۔ جس قوم کے دن رات یکساں ہوں وہ قوم مردہ ہے۔

صبح ہوتی ہے شام ہوتی ہے عمر یوں ہی تمام ہوتی ہے
اس لیے سب سے پہلے اپنے دن اور رات کے حصوں کو سنوار لے۔ صحت کے لئے یومیہ ایک گھنٹہ وقت نکال لے، زبان کو پاکیزہ،
دماغ کو پرسکون رکھنا سیکھیں۔ ہزار فالتو باتوں کے بجائے ایک نمایاں کارنامہ انجام دینے کے متعلق متحرک رہیں۔ جوانی کا رناموں اور
دلوں کا نام ہے۔ اسے آوارگی بنائیں گے تو مقدر میں ذلت کے سوا کچھ نہیں۔
جس قوم کو زمین پر عزت اور آسمان میں اڑانوں کی لذت نہیں معلوم وہ قوم غلامی کی قابلیت سے بھی محروم ہوتی ہے۔ اس لئے نوجوان
اپنے آپ کو ایک کردار اعلیٰ سمجھنے یا بنانے کی کوشش کریں۔
اے طائرِ لاہوتی، اس رزق سے موت اچھی جس رزق سے آتی ہو پرواز میں کوتاہی
آپ کا قیمتی وقت دینے کے لیے بہت بہت شکر یہ سر! یقیناً آپ کی دی ہوئی نصیحتوں سے قوم ضرور فائدہ اٹھائے گی۔

ملاقاتی :

पेन्सील स्केच

शेख हुझेफा - बी.कॉम - १

शेख हुझेफा - बी.कॉम - १

हवालदार अतिफ- बी.कॉम - २

हवालदार अतिफ- बी.कॉम - २

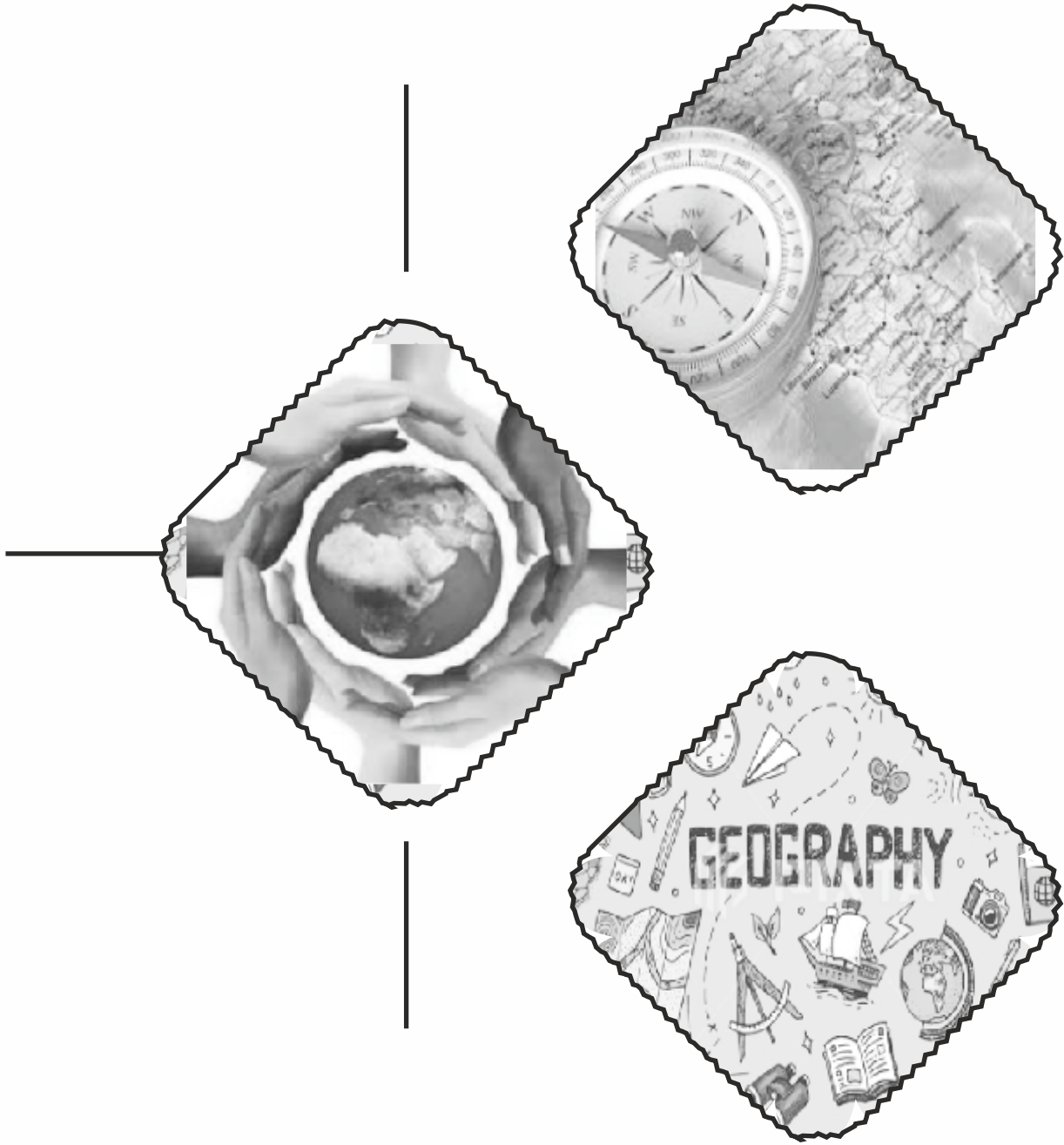

हवालदार अतिफ- बी.कॉम - २

मुंन्शी जनिया - बी.ए.- ३

भूगोल विभाग

भूगोल विभाग अहवाल २०२२-२०२३

सोलापूर सोशल असो. आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, सोलापूर भूगोल विभाग तर्फे दरवर्षी विविध उपक्रम राबविले जातात यात कार्यशाळा, चर्चासत्र स्पर्धापरिक्षा, वक्तृत्व यांचा समावेश होतो.

या विभागात दोन सुसज्ज प्रयोगशाळा असून या प्रयोग शाळेत नकाशे, भूस्थलदर्शक नकाशे, तक्ते, मॉडेल्स, सर्वेक्षण साहित्य, हवाई छायाचित्रे, स्लाईड्स कॉसेट्स या सारखे साहित्य विद्यार्थ्यांच्या सुध्दीमत्तेला चालना देणारे आहेत.

या विभागात विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास व भौगोलिक ज्ञान वाढविण्यासाठी घटक चाचणी, परिसंवाद, गृहपाठ, गटचर्चा व प्रश्नमंजूशा या सारखे उपक्रम राबविले जातात.

या वर्षी भूगोल अभ्यास मंडळाचे उदघाटन दिनांक २४.१२.२०१२ रोजी डॉ. दिपक केके यांच्या हस्ते करण्यात आले त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

आमच्या विभागाने या वर्षी 'New Challenges Opportunity in Geo Environmental Issues या विषयावर एक दिवसीय विद्यापीठ स्तरिय कार्यशाळेचे आयोजन दि. २७.०२.२०२३ रोजी करण्यात आले होते या कार्यशाळेचे उदघाटन माजी प्राचार्य के. एम. जनाकार प प्राचार्य एस.सी. अडवितोट यांच्या हस्ते करण्यात आले प्रारंभी सदर एकदिवसीय कार्यशाळेचे उदघाटन सोशल कॉलेजचे माजी प्राचार्य के. एम. जमादार यांच्या हस्ते करण्यात आले या प्रसंगी व्यसपीठावर प्रभारी प्राचार्य डॉ. एस. सी. एस. सौ. अडवितोट माउली महाविद्यालय, वडाळाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. हरवाळकर तसेच सोशल कॉलेजचे प्राचार्य डॉ. आय. जे. तांबोळी, डॉ. जे. के. मुल्ला, ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ. ए. ए. गढवाल, भूगोल विभाग प्रमुख सोशल कॉलेज डॉ. सचिन राजगुरु, डॉ. डी. एस. नारायणकर, डॉ. एम. डी. शेख उपस्थित होते. या चर्चासत्राच्या दुसऱ्या सत्रात प्राचार्य डॉ. एस. सी. अडवितोट याने विद्यार्थ्यांनी संशोधन कसे करावे याविषयी मार्गदर्शन केले व डॉ.बी. बी. राऊत यांनी New Challenges and Opportunities in Geo - Environmental Issues या विषयावर मुलांना मार्गदर्शन केले. सदर चर्चासत्रात विविध

महाविद्यालयातून ६० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला त्या पैकी १६ विद्यार्थ्यांनी चर्चासत्राच्या तिसऱ्या सत्रात विविध विषयावर शोधनिबंध सादर केला या शोधनिबंधातून प्रथम तीन क्रमांक काढण्यात आले

१) प्रथम क्रमांक : राहुल गोसावी, संगमेश्वर महाविद्यालय, सोलापूर पेपर (भौगोलिक माहिती प्रणालीच्या साह्याने सोलापूर शहरातील भाजी मंडईचे स्थान निश्चिती व सून नियोजनाचा अभ्यास)

२) द्वितीय क्रमांक: इंद्रा मगुमखाने, वालचंद महाविद्यालय, सोलापूर (कृषी कचऱ्यापासून बायोगॅसची निर्मिती)

३) तृतीय क्रमांक: अरबाज शेख, सोशल महाविद्यालय सोलापूर (सोलापूर जिल्ह्यातील साक्षरतेच्या प्रमाणातील बदल) उत्तेजनार्थ बक्षीस

१) नंदिनी शिंदे सी. बी. खेडगी कॉलेज अक्कलकोट (जॉग्रफिकल स्टडी ऑफ सेक्स रेशीओ, अक्कलकोट तहसील)

२) सचिन राठोड, वसुंधरा कॉलेज, सोलापूर (सोलापूर हवाप्रदूषण)

३) समाधान कोळेकर, संत दामाजी महाविद्यालय, मंगळवेढा (सोलापूर जिल्ह्यातील कोविड १९ चा झालेल्या परिणाम)

शोधनिबंधाचे सादरीकरण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांची परीक्षण करण्यासाठी परीक्षक म्हणून वालचंद कॉलेजचे प्राध्यापक भूगोल विभागप्रमुख डॉ. नाथ धायगुडे सर, संगमेश्वर कॉलेजचे डॉ. शिवाजी मरके, सी. बी. खेडगी कॉलेज अक्कलकोटचे डॉ. अंकुश शिंदे यांनी परीक्षक म्हणून काम पाहिले.

या एकदिवशीय चर्चासत्राचे समारोप व बक्षीस वितरण कार्यक्रम दयानंद कॉलेजचे भूगोल विभाग प्रमुख डॉ. एन जी शिंदे यांच्या हस्ते पार पडले.

भूगोल विभागातील प्राध्यापक देखिल संशोधनाच्या कार्यात सतत सहभागी होत आहेत त्यांनी विविध भौगोलिक संशोधन व संशोधनपर पेपर अंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय स्तरावरील चर्चासत्रात सहभाग नोंदवून संशोधन पेपरचे वाचन करत आहेत.

भूगोल विभागप्रमुख डॉ. एस. ए. राजगुरु यांना २१.०४.२०२३ बरोजी अंतरराष्ट्रीय सेमिनार मध्ये झालेल्या सेमिनार मध्ये ग्लोबल फंडेशनच्या पतीनो National Level Best Academician Award देवून सम्मानित करण्यात आले

* भूगोल विभाग *

भूगोल एक दिवसीय सेमिनारचे स्वागत व प्रास्ताविक करताना डॉ. एस.ए. राजगुरु

भूगोल एक दिवसीय सेमिनारचे उद्घाटन करताना मान्यवर

भूगोल एक दिवसीय सेमिनारचे प्रमुख पाहुणे माजी प्राचार्य के.एम.जमादार यांचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. तांबोळी सर

भूगोल एक दिवसीय सेमिनारचे उद्घाटन प्रसंगी भाषण करताना प्राचार्य डॉ. आडवीतोड सर

भूगोल एक दिवसीय विद्यापीठ सेमिनारमध्ये उत्कृष्ट पेपर वाचनास दुसरा क्रमांक बक्षिस स्विकारताना विद्यार्थी

भूगोल अभ्यास मंडळाचे उद्घाटन डॉ. दिपक देडे व प्राचार्य डॉ. आ.जे. तांबोळी

* भूगोल विभाग *

भूगोल अभ्यास मंडळाच्या उद्घाटन प्रसंगी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना डॉ. दिपक देडे सर

भूगोल दिन साजरा करताना विद्यार्थ्यांना भूगोल दिनाचे महत्व सांगताना डॉ. दिपक नारायणकर

भूगोल एक दिवसीय सेमिनार मध्ये संशोधन पेपर कसा लिहावा मार्गदर्शन करताना प्राचार्या डॉ. आडवीतोट सर

माती व पाणी परिक्षण केंद्राचे उद्घाटन करताना डॉ. दिपक देडे, डॉ. राजगुरु व डॉ. शेख.

भूगोल एक दिवसीय सेमिनार मध्ये सहभागी प्राध्यापक व विद्यार्थी

भूगोल दिना प्रसंगी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना भूगोल विभाग प्रमुख डॉ. एस.ए.राजगुरु

वाणिज्य विभाग

**SHOLAPUR SOCIAL ASSOCIATIONS ARTS &
COMMERCE COLLEGE SOLAPUR,
DEPARTMENT OF COMMERCE AND
MANAGEMENT
REPORT- 2022-23**

Department of commerce and management has achieved success in educational as well as in research fields. Dr. Jainoddin K. Mulla has been elected with huge majority as a senate member of PAH Solapur University Solapur and also elected as a Board of Study member in commerce of PAH Solapur University Solapur. Dr. T. B. Ladaf has been elected as a BOS member in Business Economics of PAH Solapur University Solapur. Mr. Nadaf Asim has been awarded SARATHI scholarship, Govt. of Maharashtra, for his doctoral research pursuing PhD under the guidance of Dr. Jainoddin K Mulla, H.D. of Commerce and Management Department of our college.

Department of commerce has organized various programmes for academic development of students for academic year 2022-23.

1. Commerce club inauguration ceremony was held on 11 December 2022. The chief guest of the programme Dr. Panchappa Waghmare, A. R. Burla College, Solapur, inaugurated programme and gave valuable lecture on Communication Skill Development.

2. Commerce department also held One Day Campus Selection Drive of HCC Pvt. Ltd. on. 20 January, 2023. Mr. Azim Dhale., Chief Guest and Human Resource Manager HCC Company, gave informative speech regarding employment opportunities available for commerce graduates. He also revealed various sources and techniques of application of knowledge in detail. Total 7 students got job under this placement drive with 2.5 lakh package per annum.

3. Sholapur Social Associations Arts & Commerce College Solapur collaborating with P A H Solapur University, organized research workshop on 'Entrepreneurship, Globalization & Modern Management' dated 25 March, 2023. This unique activity has continuously been organized by our college for Eleven years. Entrepreneurship is the compulsory subject for B.Com -II and Modern management practices is also a compulsory subject for B. Com-III in P A H Solapur University. B. Com II and III years students were invited to present their research papers in two sessions. Total 143 students were participated in this workshop from different commerce colleges of Solapur University. The beginning of session was done by valuable and enlightening lecture of Prof. S. V. Shinde, Principal DAV Velenkar

College, Solapur on research methodology including all major aspects of social research. Valedictory function and prize distribution was done with the hands of Ex. Principal Prof. M A Dalal and College I/C Principal Prof. Dr. I. J. Tamboli.

4. While studying Fundamentals of Management it is imperative to have the theories and approaches developed by various management thinkers. Hence, Commerce department has taken indicative to have study and presentation on management thinkers. B Com-I year students encouraged to study and present thoughts of Management thinkers. A competition on 'Introduction to Management Thinkers' was taken on 3rd March 2023 where 28 students presented their thoughts. And best presenter group awarded with trophy and certificate. Prof. A A Gadwal, Ex- Dean Mental Moral and Social Science PAH Solapur University, and Mr. I. M. Shaikh were present as a referee.

5. Bank visit for B com II year students has been organized to Punjab National Bank on 10th April 2023 to enhance the practical knowledge of the students with real banking transactions.

6. To enhance the practical knowledge of the students with industrial visit is one of the important motive of the

commerce department keeping this view Industrial visit has been organized to the Gujja textile Mills and Robotic Park, Akkalkot Road MIDC has been organized on 30 May 2023 for B.com-III students

7. Every year a competition for B Com II year students on 'An Introduction to Entrepreneurship ' arranged as an unique activity of Commerce Department. This year the competition was arranged for both Classes B Com –II and B Com-III where 4 teams, 2 from each class, of 31 students were participated. Students were nicely presented their presentations on famous entrepreneurs like J R D Tata, Jack Ma etc. The programme was held on 8 May, 2023 in the Function Hall. Prof. A A Gadwal, Ex-Dean Mental Moral and Social Science PAH Solapur University, was present as a referee.

8. College always provides a platform to various scholars and experts to communicate and provide knowledge to students and students also get benefits from reality of business world. On 27 April 2023, lectures were arranged on the topic 'How to be a Wise Consumer and Smart Investor?' 60 students were actively participated in this event Mr. Manoj M. Pawar- Trainer Consumer Guidance Society of India and Dr. I. S. Cholle has given the valuable guidance on consumer awareness and how to be smart investor.

**Sholapur Social Associations Arts & Commerce College Solapur,
One Day Workshop on
'Entrepreneurship, Globalization & Modern Management'
Date : 25th March, 2023**

**Report of One Day University Level
Commerce Research Workshop**

Having knowledge of Entrepreneurship and modern management provides an edge to commerce student while in seeking jobs or in personal business decision making. Research knowledge and skills development among students while taking regular theoretical knowledge becomes necessary now days. Considering this, a workshop was specially organized for commerce undergraduate students of P. A. H. Solapur University jurisdiction. The workshop was organized by Sholapur Social Associations Arts & Commerce College Solapur collaborating with P A H Solapur University, on 'Entrepreneurship, Globalization & Modern Management' dated 25 March, 2023.

This workshop has provided the platform to Commerce undergraduate students to present their research papers. This unique activity has continuously been organized by our college for Eleven years. Fundamentals of Entrepreneurship is the compulsory subject for B.Com -II and Modern management practices is also a compulsory subject for B. Com-III in P A H Solapur University. B. Com II and III year's students from PAH Solapur university affiliated colleges were invited to present their research papers in two sessions. In this research workshop total 143 students were participated from different commerce colleges of Solapur University.

The beginning of session was done by valuable and enlightening Key Note Address of Prof. Dr. S. V. Shinde, Principal DAV Velenkar College, Solapur on research

methodology including all major aspects of social research. Valedictory function and prize distribution was done with the hands of Ex. Principal Prof. M A Dalal and College I/C Principal Prof. Dr. I J Tamboli was the president of the program. Dr. Jainoddin K. Mulla was the Co-ordinator of this workshop.

Dr. S. S. Jagtap, Assit. Prof. in Commerce, H N College and Dr. A V Sakhare, Asso Prof. in Commerce, Sangmeshwar College were worked as referees for both session and evaluated and provided valuable suggestions to presenters.

Session 1st:

The first session was for B Com II year students where 10 students presented their research papers. Three best research papers got prizes. The winners are as follows:

First Prize: Mahek Sajid Shaikh and Shifa Naeem Mahajan (S.S.A's Arts and Commerce College, Solapur)

Second Prize: Shilvanti Bimshab Rampure and Mahadevi Nagnath Bandichode (C. B. K. Hedgiz College, Akkalkot)

Third Prize: Birajdar Suhasini Kalappa and Aarkel Tejaswi Ambadas (D.V.V. Velankar College of Commerce College, Solapur)

Session 2nd:

The first session was for B Com III year students where *students presented their research papers. In this session also three best research papers got prizes. The winners are as follows:

First Prize: Ameya Patwardhan and Parth Kulkarni (Sangmeshwar College, Solapur)

Second Prize: Lomate Harshada Dattatray and Jakapure Pratibha Sidharam (D.V.V. Velankar College of Commerce College, Solapur)

Third Prize: Nusrat Naushad Shaikh and Rehana Ab.Latif Phaniband (S.S.A's Arts and Commerce College, Solapur)

Goods and Services Tax (GST) in India

Saniya A Majid Nallamandu B.com - I st

The Goods and Services Tax (GST) is a value-added tax that was introduced in India on July 1, 2017. It replaced the previous complex system of multiple indirect taxes such as excise duty, service tax, VAT, and others. The GST is a comprehensive indirect tax that is levied on the supply of goods and services across India.

The GST system in India is designed to simplify the tax structure and create a common market by eliminating the cascading effect of taxes. The GST is a destination-based tax, which means that it is levied at the point of consumption. The tax revenue is shared between the central and state governments, depending on the location of the consumer and the place of supply.

The GST system in India is divided into four tax slabs - 5%, 12%, 18%, and 28%. The GST rates for goods and services are determined by the GST Council, which is a body comprising of representatives from the central and state governments. The GST rates are reviewed periodically and revised as per the economic needs of the country.

The GST system in India is based on the concept of Input Tax Credit (ITC). This means that the tax paid on inputs such as raw materials, capital goods, and services can be credited against the output tax liability. This helps to avoid the double taxation of goods and services and reduces the overall tax burden on businesses.

The GST system in India has several benefits for businesses. Firstly, it has simplified the tax structure and reduced compliance costs for businesses. Previously,

businesses had to comply with multiple tax laws, which were complex and often led to disputes. The GST has streamlined the tax structure and reduced the compliance burden for businesses.

Secondly, the GST has created a common market across India by removing the barriers to inter-state trade. Previously, businesses had to pay multiple taxes and comply with multiple tax laws when trading across state borders. The GST has eliminated these barriers and created a level playing field for businesses across India.

Thirdly, the GST has increased the tax base and revenue for the government. The GST has brought more businesses into the tax net and increased tax compliance, which has resulted in higher tax revenue for the government.

However, the GST system in India has also faced several challenges. One of the major challenges is the high compliance burden on small businesses. Small businesses, which form a significant part of the Indian economy, often lack the resources and expertise to comply with the complex GST regulations. This has led to a decline in their profitability and competitiveness.

Another challenge is the frequent changes in the GST rates and regulations, which have led to confusion and uncertainty among businesses. The GST Council has revised the GST rates and regulations several times since its introduction, which has made it difficult for businesses to plan their operations and investments.

In conclusion, the GST system in India is a significant reform that has simplified the tax structure, created a common market, and increased tax revenue for the government. However, the system still faces several challenges, particularly for small businesses. The government needs to address these challenges and ensure that the GST system is implemented effectively to realize its full potential.

Agile Management

- Nalwar Saniya Shahzaoor B.com- I

Agile management also encourages teams to identify and eliminate waste, which can help to reduce costs and improve overall efficiency.

Limitations and Challenges of Agile Management While agile management has many advantages, there are also some limitations and challenges that need to be considered.

One challenge of agile management is that it requires a significant level of collaboration and communication between team members. This can be difficult if team members are distributed across different locations or time zones. It can also be challenging if team members have different levels of experience or expertise.

Another challenge of agile management is that it can be difficult to measure progress and success. Agile management relies on frequent feedback and iterations, which can make it difficult to track progress over time. It can also be challenging to measure the impact of individual team members or tasks on the overall project.

Agile management can also be challenging to implement in organizations that have a hierarchical or

bureaucratic culture.

Agile management requires a significant level of autonomy and decision-making authority for team members, which can be difficult to reconcile with a more traditional management approach.

Conclusion

Overall, agile management is a valuable modern management practice that can help teams to improve efficiency, productivity, and customer satisfaction. However, it is important to recognize the limitations and challenges of agile management, and to ensure that it is implemented in a way that is appropriate for the specific organization and context. To be successful with agile management, organizations must provide the necessary resources, support, and training to their teams, and must be willing to adapt to changing requirements and circumstances.

Indian Recent Export Performance and Trade Policies.

- Nusrat Naushad Shaikh - B.com-III

India's recent export performance has been influenced by various internal and external factors, such as global economic trends, domestic policies, and the impact of the COVID-19 pandemic.

In the fiscal year 2020-21, India's merchandise exports stood at US\$290.63 billion, which is a decline of 7.26% from the previous year, mainly due to the impact of the COVID-19 pandemic. However, India's services exports increased by 2.16% to US\$204.29 billion in the same period.

India's top export products include petroleum products, precious stones, pharmaceuticals, chemicals, engineering goods, and textiles. The country's major export destinations are the United States, China, the United Arab Emirates, Hong Kong, and Singapore. To boost its export performance, India has been implementing various trade policies and measures. Some of the recent initiatives taken by the Indian government to promote exports include:

1. **Production-Linked Incentive (PLI) Scheme:** The Indian government has launched the PLI scheme to provide financial incentives to eligible companies in select sectors, such as pharmaceuticals, electronics, and textiles, to boost domestic manufacturing and exports.

2. **RoDTEP Scheme:** India has launched the Remission of Duties and Taxes on Exported Products (RoDTEP) scheme to provide a refund of various taxes and duties paid by exporters, to make Indian exports more competitive in the global market.

3. **Trade Agreements:** India has been negotiating and signing free trade agreements (FTAs) with various countries to expand its export markets and increase its competitiveness. Some of the recent FTAs signed by India include agreements with Japan, South Korea, and ASEAN.

4. **Export Promotion Schemes:** India has implemented various export promotion schemes, such as the Merchandise Exports from India Scheme (MEIS) and the Service Exports from India Scheme (SEIS), to provide financial assistance to exporters and encourage them to explore new markets.

5. **Digital Initiatives:** The Indian government has launched various digital initiatives, such as the Trade Infrastructure for Export Scheme (TIES) and the Electronic Negotiable Warehouse Receipt (e-NWR) system, to improve trade facilitation and reduce transaction costs for exporters.

Overall, India's recent export performance and trade policies indicate that the country is taking several initiatives to boost its export sector and increase its competitiveness in the global market.

Analysis of Indian Economy

- Riza A Rasheed Maniyar B.com - III

The Indian economy is the sixth-largest in the world by nominal GDP and the third-largest by purchasing power parity. It is a developing economy and has witnessed tremendous growth in the past few decades. However, the COVID-19 pandemic has had a significant impact on the Indian economy, leading to a slowdown and causing significant disruption.

One of the significant challenges facing the Indian economy is the rising inflation rate. Inflation has been rising due to a combination of factors, including high fuel prices, supply chain disruptions, and a weakening rupee. The Reserve Bank of India (RBI) has been taking steps to address inflation, such as increasing interest rates, but this has also affected economic growth.

The COVID-19 pandemic has had a significant impact on the Indian economy. The lockdowns imposed to control the spread of the virus led to a contraction of the economy in 2020. The Indian economy contracted by 7.7% in FY 2020-21, the worst in decades. However, the Indian government has taken steps to revive the economy, such as the Atmanirbhar Bharat Abhiyan (self-reliant India campaign), which aims to make India self-sufficient in various sectors.

One of the sectors that have been affected the most by the pandemic is the

Indian agriculture sector. The agricultural sector contributes to about 18% of India's GDP and employs over 50% of the population. The pandemic has caused significant disruptions in the supply chain, leading to a decrease in demand and income for farmers. The Indian government has launched several schemes to support the agriculture sector, such as the PM-KISAN scheme, which provides income support to farmers.

The Indian government has also launched several initiatives to promote manufacturing in India and reduce dependence on imports. The PLI (Production Linked Incentive) scheme aims to attract investment in various sectors, including electronics, pharmaceuticals, and textiles. The scheme provides incentives to companies that set up manufacturing units in India.

India's foreign exchange reserves have been rising steadily, which is a positive indicator for the Indian economy. India's foreign exchange reserves stood at over \$600 billion in April 2021, which is enough to cover over 18 months of imports. This has helped to stabilize the rupee and reduce volatility in the foreign exchange market.

In conclusion, the Indian economy is facing significant challenges due to the COVID-19 pandemic and rising inflation. However, the Indian government has taken several steps to revive the economy, such as the Atmanirbhar Bharat Abhiyan and the PLI scheme. The agriculture sector and the manufacturing sector are two areas that require further attention and support. The rise in foreign exchange reserves is a positive indicator for the Indian economy, and the government should continue to work towards stabilizing the economy and promoting sustainable growth.

How to Control Inflation in India

- Musataqem Abdul Raheman Nagavi B.com II

Inflation is a persistent challenge for the Indian economy and affects the purchasing power of individuals and businesses. The Reserve Bank of India (RBI) is responsible for managing inflation and has several tools at its disposal to control it. Here are some of the ways to control inflation in India:

1. Monetary Policy: The RBI uses monetary policy to control inflation by adjusting the interest rates. When inflation is high, the RBI may increase interest rates to reduce demand, which in turn, reduces inflation. Similarly, when inflation is low, the RBI may reduce interest rates to boost demand and stimulate economic growth.

2. Fiscal Policy: The government can use fiscal policy to control inflation by adjusting the taxation and spending. The government may increase taxes and reduce spending when inflation is high to reduce demand, or decrease taxes and increase spending when inflation is low to boost demand.

3. Supply-side policies: Supply-side policies can help to control inflation by increasing the supply of goods and services. The government can promote competition, encourage investment, and

reduce barriers to entry in various sectors, which can lead to an increase in supply and reduce prices.

4. Price controls: The government can use price controls to regulate the prices of essential goods and services such as food, fuel, and medicines. Price controls can help to protect consumers from price fluctuations, but they can also lead to shortages and reduced quality.

5. Exchange rate management: The RBI can also manage the exchange rate to control inflation. If the rupee appreciates, imports become cheaper, which can reduce inflation. However, an appreciating rupee can also hurt exports and reduce economic growth.

6. Structural Reforms: The government can undertake structural reforms to promote a competitive and efficient market. For example, the government can reduce bureaucracy, improve infrastructure, and promote innovation, which can lead to increased productivity and lower prices.

In conclusion, controlling inflation requires a combination of monetary policy, fiscal policy, supply-side policies, price controls, exchange rate management, and structural reforms. The RBI and the government need to work together to implement these policies effectively and maintain price stability in the economy.

Social Entrepreneurship

- Alisha Jilani Shaikh

- B.Com -II

Social entrepreneurship is a rapidly growing movement that combines the principles of entrepreneurship with a social mission. Social entrepreneurs aim to create innovative solutions to social and environmental problems, while also generating revenue and creating sustainable businesses. In this article, we will explore the concept of social entrepreneurship, its benefits, and some examples of successful social enterprises.

Social entrepreneurship can be defined as the use of entrepreneurial principles and practices to create social or environmental impact, while also generating revenue. Social entrepreneurs are driven by a desire to create positive change in their communities and the world, and they use their creativity and business skills to develop innovative solutions to social and environmental problems.

One of the key benefits of social entrepreneurship is its potential to create sustainable solutions to social problems. Unlike traditional charity or philanthropy, social entrepreneurship aims to create self-sustaining businesses that can continue to generate revenue and impact over the long term. By creating sustainable solutions, social entrepreneurs can help to address social problems in a more effective and lasting way.

Another benefit of social entrepreneurship is its ability to create jobs and stimulate economic growth. Social enterprises can create employment opportunities for disadvantaged communities, as well as provide training and support to help people develop new skills and improve their livelihoods. By creating

sustainable businesses, social entrepreneurs can also contribute to economic growth and development in their communities.

There are many examples of successful social enterprises around the world. One example is TOMS shoes, a company that donates a pair of shoes to a child in need for every pair of shoes purchased. By combining fashion with social impact, TOMS has been able to generate significant revenue while also providing shoes to millions of children in need around the world.

Another example is Grameen Bank, a microfinance institution founded by Nobel Peace Prize winner Muhammad Yunus. Grameen Bank provides small loans to poor women in rural Bangladesh, allowing them to start their own businesses and improve their economic status. By providing access to credit and financial services, Grameen Bank has helped to lift millions of people out of poverty and create sustainable businesses in rural communities.

A third example of a successful social enterprise is Warby Parker, a company that sells affordable eyewear and donates a pair of glasses to someone in need for every pair sold. By leveraging e-commerce and social media, Warby Parker has been able to disrupt the traditional eyewear industry and create a socially conscious brand that resonates with consumers.

In conclusion, social entrepreneurship is a powerful movement that combines the principles of entrepreneurship with a social mission. By creating sustainable businesses that address social and environmental problems, social entrepreneurs can create lasting impact and stimulate economic growth. With the support of government, investors, and communities, social entrepreneurship has the potential to revolutionize the way we approach social and environmental challenges, and create a more just and sustainable world.

क्रीडा विभाग

ANNUAL REPORT

Physical Education & Sports

Senior Sports

2022 – 23

In the Academic year 2022 - 23 our Senior college participated in PAH Solapur University, Solapur Intercollegiate Sports Council. Our college took part in Athletics, Hockey, Football, Weight Lifting, Volley Ball & Boxing. Our college organized PAH Solapur University, Solapur Intercollegiate Hockey (M) tournament and also organized Hockey (W) selection trials for AIU West Zone Inter University Championship which was held at Gwalior (MP) in Jan. 2023. Our college and Solapur District Shooting Ball Association jointly conducted Shooting Ball U 19 state selection trials for Shooting Ball National Championship and also conducted Shooting Ball U 19 inter college tournament with SMC Sports Department for Shooting Ball State Championship.

Mr. Altamash Valsankar was Selected for the Maharashtra Senior Foot Ball Coaching Camp held at Mumbai in Jan. 2023 for Prestigious Santosh Trophy Senior Foot Ball Championship, also selected in PAH Solapur University Foot Ball team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Jabalpur (MP) in Dec. 2022. Miss. Naushin Chanda was selected in PAH Solapur University Volley Ball (W) team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Amravati (MS) in Oct. 2022. Mr. Zaid Shaikh was selected in PAH Solapur University Athletics team for Maharashtra Krida Mahotsav which was held at Aurangabad in Dec. 2022, he was also selected for All India Inter University

Championship, which was held in Chennai in Jan.2023. Mr.Rehan Mulla was selected in PAH Solapur University Foot Ball team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Jabalpur (MP) in Dec.2022. Mr.Amjad Ali Shaikh & Mr.Arshad Qazi was selected in PAH Solapur University Hockey team for All India West Zone Inter University Championship, which was held in Gwalior (MP) in Jan.2023. Mr.Mohseen Mulla, Mr.Aftab Patel, Amjad Ali Shaikh & Mr.Arshad Qazi was selected for Maharashtra U 23 state selection tials which was held in Jan.2023 at Parbhani (MS) for the Under 23 Hockey National Games.

Mr.Altamash Valsankar & Mr. Rehan Mulla was selected in Solapur District Senior Foot Ball for Maharashtra state Foot Ball Championship which was held at Pune in Dec.2022, this team was Qualified for Maharashtra State Mini Olympic which was held at Pune in Jan.2023. Mr.Rehan Mulla Playing Professional Foot Ball for YMCA Club in Mumbai for Elite Division. Mr.Altamash Valsangkar is playing professional Football in Mumbai for Air India Juniors, Mumbai.

Junior Sports 2022 – 23

In this year 2022 - 23 our Junior college participated in Foot Ball, Volley Ball, Wrestling, Judo, Weight Lifting & Shooting Ball Under 19 Inter College Championship which was organized by DSO & SMC Sports Office Solapur. Our College Shooting Ball & Volley Ball team are Winner at District level and they were Qualified for Pune Divisional Championship. Mr.Muzzakir Qureshi Secured First Place in Wrestling 57 Kg. Under 19 District level tournament and Qualified for Pune Divisional Championship. Mr.Zaqwan Qazi Secured First Place in 81 Kg. Judo & Secured First Place in Wrestling Greco Roman Below 110 Kg. Under 17 District level tournament and Qualified for Pune Divisional Championship. Mr.Md. Mustakeem Qureshi Secured Second Place in Wrestling 57 Kg. Under 19 District level tournament. Mr.Tohid Shaikh Secured Second Place in 55 Kg. & Mr.Sohel Shaikh Secured Third Place in 61 Kg. Weight Lifting Under 17 District level tournament. Mr.Zaqwan Qazi Secured Second Place in Wrestling 91 Kg. Under 17 District level tournament.

Physical Education & Sports List of Players
Senior
2022 - 23

SN	NAME OF PLAYER	CLASS
1	Mr.SHAIKH ZAID ALTAF	B.A. III
	Represented PAH Solapur University Athletics team for All India Inter University Championship, which was held at Chennai in Jan.2023 and also Selected for Maharashtra Krida Mahotsav which was held at Aurangabad in Dec.2022.	
2	Mr.VALSANKAR ALTAMASH HUSAIN	B.Com. III
	Selected for the Maharashtra Senior Foot Ball Coaching Camp held at Mumbai in Jan.2023 for Prestigious Santosh Trophy Senior Foot Ball Championship also Represented P A H Solapur University Foot Ball Team in All India West Zone Inter University Championship which was held at Jabalpur in Dec.2022. Selected in Solapur District Senior Foot Ball for Maharashtra state Foot Ball Championship which was held at Pune in Dec.2022, team was Qualified for Maharashtra State Mini Olympic which was held at Pune in Jan. 2023. Member of College Foot Ball & Hockey team.	
3	Mr.REHAN AYYUB SAB MULLA	B.A. I
	Represented P A H Solapur University Foot Ball Team in All India West Zone Inter University Championship which was held at Jabalpur in Dec.2022. Selected in Solapur District Senior Foot Ball for Maharashtra state Foot Ball Championship which was held at Pune in Dec.2022, team was Qualified for Maharashtra State Mini Olympic which was held at Pune in Jan. 2023. Member of College Foot Ball & Hockey team.	
4	Mr.SHAIKH AMJAD ALI FAROOQUE	M.A. I
	Represented P A H Solapur University Hockey Team in All India West Zone Inter University Championship which was held at Gwalior in Jan.2023. Member of College Hockey & Foot Ball team.	
5	Mr.SIRQAZI ARSHAD MEHMOOD PASHA	B.A. II
	Represented P A H Solapur University Hockey Team in All India West Zone Inter University Championship which was held at Gwalior in Jan.2023. Member of College Hockey & Foot Ball team.	
6	Miss.CHANDA NAUSHEEN USMAN	B.A. I
	Represented P A H Solapur University Volley Ball (W) Team in All India West Zone Inter University Championship which was held at Amravati Jan.2023.	

7	Mr.SHAIKH SAHIL SIKANDAR	B.A. I
	Secured Second Place in P A H Solapur University Intercollegiate Weight Lifting Championship.	
8	Mr.MULLA MOHSEEN USMAN	M.A. II
	Selected for P A H Solapur University Hockey combined coaching camp and also selected for Maharashtra U 23 state selection trials which was held in Jan.2023 at Parbhani (MS) for the Under 23 Hockey National Games. Member of College Hockey & Foot Ball team,	
9	Mr.PATEL AFTAB ANWAR	B.Com. II
	Selected for P A H Solapur University Hockey combined coaching camp. Member of College Hockey & Foot Ball team,	
10	Mr.SHAIKH FARHAN VIKAR	B.A. III
	Selected for P A H Solapur University Foot Ball combined coaching camp. Member of College Hockey & Foot Ball team,	
11	Mr.SHAIKH IBRAHIM ILIYAS	B.A. III
	Selected for P A H Solapur University Foot Ball combined coaching camp. Member of College Hockey & Foot Ball team,	
12	Mr.SHAIKH ATIQ SALIM	B.A. II
	Selected for P A H Solapur University Hockey combined coaching camp. Member of College Hockey & Foot Ball team,	

Physical Education & Sports List of Players
Junior
2022 – 23

Members of College Volley Ball & Shooting Ball Winner Team

SN	NAME OF PLAYER	CLASS
1	Mr.Shaikh Abbas Saeedoddin	XII
2	Mr.Farooq Ahmed Raffiq Ahmed Shaikh	XII
3	Mr.Sayyad M Salman Babulal	XII
4	Mr.Shaikh Mubin Saheblal	XII
5	Mr.Chaudhari Faizan Jillani	XII
6	Mr. Manure Talha Rafiq	XII
7	Mr.Sayyad Mohammed Aleem Husain Aulad Husain	XII
8	Mr.Chanda Affan Mohamad Sameer	XII
9	Mr.Mujjamil Harun Kureshi	XII
10	Mr.Qazi Aburehan Sharfoddin	XII
11	Mr.Somanath Naganath Jadhav	XII
12	Mr.Makandar Md Ali Rasul	XI
13	Mr.Tauhid Sadique Shaikh	XII
14	Mr.Pagdiwale Vikar Ahemed Imtiyaz	XII

College Individual Games / Events Members

SN	Name of the Players	Class
1	Mr.Muzzakir Riyaj Ahmed Qureshi	XII
	Secured First Place in Wrestling 57 Kg. Under 19 District level tournament and Qualified for Pune Divisional Championship.	
2	Mr.Md Zakwan Mujahid Qazi	XI
	Secured First Place in 81 Kg. Judo & Secured FirstPlace in Wrestling Grecko Roman Below 110 Kg. Under 17 District level tournament and Qualified for Pune Divisional Championship.	
3	Mr.Md.Mustaqeem Haidar Ali Qureshi	XII
	Secured Second Place in Wrestling 57 Kg. Under 19 District level.	
4	Mr.Tohid Shamshoddin Shaikh	XI
	Secured First Place in 55 Kg. Weight Lifting Under 17 District level tournament.	
5	Mr.Sohel Sikandar Shaikh	XI
	Secured Third Place in 61 Kg. Weight Lifting Under 17 District level tournament.	

* क्रिडा विभाग *

PAH Solapur University Inter Collegiate Athletics Championship 800 Mtr. Gold Medal Winner Mr.Zaid Shaikh with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh (Org. By College of Education, Barshi)

Miss.Nausheen Chanda Member of PAH Solapur University Volley Ball (W) for West Zone Inter University with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Miss.Nausheen Chanda Member of PAH Solapur University Volley Ball (W) for West Zone Inter University with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Members of PAH Solapur University Football Team with Prin.Dr.I.J. Tamboli, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Members of College U 19 Volley Ball Inter College Winner Team with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Mr.J.A.Patel, Mr.Iqbal Dalal, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

College U 19 Wrestling Inter College Medallist Players with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Mr.J.A.Patel, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

* क्रिडा विभाग *

Members of PAH Solapur University Hockey Team with Prin.Dr.I.J. Tamboli, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Members of College U 19 Shooting Ball Inter College Winner Team with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Mr.J.A.Patel, Mr.Iqbal Dalal, Mr.A.A. Patel, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Ajmal Shaikh State & College Basket Ball Player with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Mr.Aejaz Shaikh, Head Master Mr. Aasif Iqbal, Dr.J.K.Mulla, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Sadique Ali Nadaf Foot Ball Best Goalkeeper with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Dr.N.A.Kakde, Dr.D.S.Narayankar & Dr.M.K.Shaikh.

Members of College Foot Ball Inter Collegiate Team with Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Dr.M.K.Shaikh introducing in the Opening Ceremony of PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Hockey (M/W) Championship with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Dy. SP of Rural Police Mr.Aanand Kajulkar, Prin.Dr.S.S.Koti, Dr.A.B.Patil, Dr.S.D.Manukar, Dr.D.S.Narayankar & Mr.T.S.Shaikh (Org. By Our College).

* क्रिडा विभाग *

I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli addressing in the Opening Ceremony of PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Hockey (M/W) Championship with Dy. SP of Rural Police Mr.Aanand Kajulkar, Prin.Dr.S.S.Koti, Dr.A.B.Patil, Dr.S.D.Manukar, Dr.D.S.Narayankar, Mr.T.S.Shaikh & Dr.M.K.Shaikh.(Org. By Our College)

Dy.SP of Rural Police Mr.Aanand Kajulkar addressing in the Opening Ceremony of PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Hockey (M/W) Championship with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Prin.Dr.S.S.Koti, Dr.A.B.Patil, Dr.S.D.Manukar, Dr.D.S.Narayankar, Mr.T.S.Shaikh & Dr.M.K.Shaikh.(Org. By Our College)

Members of All Participated Colleges for PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Hockey (M/W) Championship (Org. By Our College)

I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli Welcoming Dy.SP of Rural Police Mr.Aanand Kajulkar in the Opening Ceremony of PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Hockey (M/W) Championship with Prin. Dr.S.S.Koti, Dr.A.B.Patil, Dr.S.D.Manukar, Dr.D.S.Narayankar, Mr.T.S.Shaikh & Dr.M.K.Shaikh.(Org. By Our College)

I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli Welcoming Prin.Dr.S.S.Koti in the Opening Ceremony of PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Hockey (M/W) Championship with Dy.SP of Rural Police Mr.Aanand Kajulkar, Dr.A.B.Patil, Dr.S.D.Manukar, Dr.D.S.Narayankar, Mr.T.S.Shaikh & Dr.M.K.Shaikh.(Org. By Our College)

Members of Two Participated Colleges for PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Hockey (M/W) Championship with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Dy.SP of Rural Police Mr.Aanand Kajulkar, Dr.A.B.Patil, Dr.S.D.Manukar, Dr.D.S.Narayankar, Mr.T.S.Shaikh & Dr.M.K.Shaikh. (Org. By Our College)

* क्रिडा विभाग *

Members of our College Hockey Inter Collegiate Team with Dr.D.S. Narayankar, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Dr.M.K.Shaikh giving Guidance & Motivation to our Foot Ball team before the start of PAH Solapur University Inter Collegiate Zonal Foot Ball Championship's Semi Final Match.

Members of PAH Solapur University Hockey & Foot Ball Team with Prin.Dr.I.J. Tamboli, Dr.M.K.Shaikh & Mr.T.S.Shaikh.

Mr.T.S.Shaikh Basket Ball District Team Coach with I/C Prin.Dr.I.J.Tamboli, Mr.Aejaz Shaikh, Head Master Mr. Aasif Iqbal, Dr.J.K.Mulla &Dr.M.K.Shaikh

Mr.Sadique Ali Nadaf Member of our College Foot Ball Team Donating Blood in the Blood Donation Camp Org. by Our College with Dr.D.S. Narayankar Dr.M.K.Shaikh.

Dr.A.A. Gadwal & Mr.L.A. Waddo inaugurating 5 A Side Foot Ball League with Dr.M.K.Shaikh & Players (Organised By Our College)

S.S.A's Arts & Comm.College , Solapur

Physical Education & Sports (Junior & Senior)

Members of our College Various Team's Represented Solapur University
in All India, West Zone Inter University & Maharashtra State in 2022 - 23

ZAID SHAIKH
ATHLETICS

ALTAMASH VALSNGKAR
FOOT BALL

AMJAD ALI SHAIKH
HOCKEY

REHAN MULLA
FOOT BALL

ARSHAD SIRQAZI
HOCKEY

Miss.NAUSHEEN CHANDA
VOLLEY BALL

MOHSIN MULLA
HOCKEY

IBRAHIM SHAIKH
FOOT BALL

FARHAN SHAIKH
FOOT BALL

SAHIL SHAIKH
WEIGHT LIFTING - II

AFTAB PATEL
HOCKEY

ATIQ SHAIKH
HOCKEY

SADIQUE ALI NADAF
FOOT BALL

ABRAR JAMADAR
FOOT BALL

MUZAKIR QURESHI
WRESTLING - I

ZAQWAN QAZI
WRESTLING & JUDO - I

MUSTAQUEEM QURESHI
WRESTLING - II

TOHID SHAIKH
WEIGHT LIFTING - I

SOHEL SHAIKH
WEIGHT LIFTING - III

एन.एस.एस. विभाग

एन. एस. एस. अहवाल

योग दिवस पूर्व तयारी शिबीर

२८ मे २०२२ रोजी महाविद्यालयात योग दिवस पूर्व तयारी शिबीर आयोजित करण्यात आले होते या शिबिरात शारीरिक शिक्षण व क्रीडा संचालक डॉ एम के शेख यांनी महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना योगाचे प्रात्यक्षिक दाखवून उपस्थितांना विविध योगासने व प्राणायाम याचे प्रशिक्षण दिले. या वेळी २० प्राध्यापक व १५० विद्यार्थी उपस्थित होते. या वेळी ताडासन, वृक्षासन, पद्मासन इ योगासने तसेच भ्रामरी, अनुलोम विलोम, कपालभाती इ प्राणायाम घेण्यात आले. कार्यक्रमाची प्रस्तावना रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर यांनी केली तर आभार डॉ नभा काकडे यांनी मानले

जागतिक पर्यावरण दिवस

५ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात पर्यावरण दिवस साजरा करण्यात आला या वेळी महाविद्यालयातील आयक्यूएसी प्रमुख डॉ जे के मुल्ला यांनी पर्यावरण व जागतिक तापमान वाढ या विषयावर मार्गदर्शन केले या प्रसंगी कार्यामच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी उपस्थित होते व्यासपीठावर ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल, डॉ नभा काकडे उपस्थित होते कार्यक्रमाची प्रस्तावना डॉ दीपक नारायणकर यांनी केली तर आभार डॉ एस ए राजगुरु यांनी मांडले

शिवराज्याभिषेक दिन सोहळा

दि ६ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात शिवराज्याभिषेक दिन साजरा करण्यात आला या वेळी छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे

तांबोळी याच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.या वेळी महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गाडवाल व कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थिती होते

आंतरराष्ट्रीय योग दिवस

दि २१ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात योग दिवस साजरा करण्यात आला शारीरिक शिक्षण व क्रीडा संचालक डॉ एम के शेख यांनी महाविद्यालयातील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना योगाचे प्रात्यक्षिक दाखवून उपस्थितांना विविध योगासने व प्राणायाम याचे प्रशिक्षण दिले. या वेळी २० प्राध्यापक व ६० विद्यार्थी उपस्थित होते. या वेळी ताडासन, वृक्षासन, पद्मासन इ योगासने तसेच भ्रामरी, अनुलोम विलोम , कपालभाती इ प्राणायाम घेण्यात आले.

बीज गोळे कार्यशाळा

पर्यावरण दिनाचे औचित्य साधून ५ जून २०२२ रोजी संगमेश्वर महाविद्यालयाच्या वतीने सिद्धेश्वर वन विहार येथे बीज गोळे बनवण्याची कार्यशाळा आयोजित करण्यात आलेली होती सदर कार्यशाळेत डॉ दीपक नारायणकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयातील १५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला व १५०० बीज गोळे तयार करून वनविभागास सुपूर्द केले.

छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज जयंती

२६ जून २०२२ रोजी महाविद्यालयात छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज जयंती साजरी करण्यात आली या वेळी छत्रपती राजर्षी शाहू महाराज जयंती प्रतिमेस प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळी कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते

जागतिक लोकसंख्या दिवस रॅली

११ जुलै २०२२ रोजी फॅमिली प्लानिंग असोसिएशन्स ऑफ इंडिया सोलापूर शाखा व संगमेश्वर कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने जागतिक लोकसंख्या दिवसनिमित्त रॅली आयोजित करण्यात आली होती सदर रॅली मध्ये कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर यांच्या मार्गदर्शना खाली महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे ६० स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदवला होता

विद्यापीठ वर्धापन दिन

१ ऑगस्ट २०२१ रोजी महाविद्यालयात १८ वा विद्यापीठ वर्धापन दिन साजरा करण्यात आला. या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.आय.जे.तांबोळी यांच्या हस्ते ध्वजारोहण करण्यात आले या वेळी महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते.

सामूहिक राष्ट्रगीत गायन

०९ ऑगस्ट २०२२ रोजी भारताचा अमृत महोत्सव अभियाना अंतर्गत सामूहिक राष्ट्रगीत गायन घेण्यात आले या मध्ये महाविद्यालयातील १५० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला

स्वराज अभियान सप्ताह

९ ते १७ ऑगस्ट २०२२ दरम्यान भारताचा अमृत महोत्सव अभियाना अंतर्गत स्वराज अभियान घेण्यात आले या अभियान अंतर्गत वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा रांगोळी स्पर्धा व मेहंदी स्पर्धा या सारखे विविध उपक्रम घेण्यात आले. सदर अभियानाच्या बक्षीस वितरण महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते करण्यात आले या वेळी व्यासपीठावर डॉ दीपक नारायणकर डॉ जे के मुल्ला प्रा जैनोद्दीन पटेल उपस्थित होते.

स्वच्छ भारत अभियान रॅली

१३ ऑगस्ट २०२२ रोजी सोशल महाविद्यालयाच्या वतीने स्वच्छ भारत मिशन अंतर्गत सोलापूर साठी जनजागृती रॅली चे आयोजन करण्यात आले होते रॅलीचे उदघाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हास्ते करण्यात आले रॅलीची सुरुवात सोशल महाविद्यालय -राहुल गांधी झोपडपट्टी -सिव्हील -चौक घिसाड गल्ली -दाजी पेठ -तेलंगी पाच्छा पेठ- जेल रोड आशा मार्गाने स्वच्छ सोलापूर साठी घोषणा व संदेश देत

रॅलीचे विसर्जन सोशल महाविद्यालयात करण्यात आले। जनजागृती रॅली मध्ये 150 विद्यार्थी सहभाग घेतला.

आधार व मतदान जोडणी अभियान

२६ ऑगस्ट २०२२ रोजी महाविद्यालयांत राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने आधार व मतदान जोडणी अभियान आयोजित करण्यात आले होते सदर कार्यक्रमास सोलापूर उत्तर तहसील चे मतदान नोंदणी अधिकारी श्री श्रीकांत भोसले यांनी ऑनलाईन आधार व मतदान जोडणी या विषयी मार्गदर्शन केले. या वेळी व्यासपीठावर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते

आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवसानिमित्त परिसंवाद

दि.०८ सप्टेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयात आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस साजरा करण्यात आला. या वेळी ज्येष्ठ विचारवंत डॉ श्रीकांत येळेगावकर प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते ते विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना म्हणाले कि साक्षरता ही बहुआयामी संकल्पना असून ज्ञानसंपन्नता हि समाजाच्या विकासाची महत्वाची पायरी आहे. शिक्षण केवळ लिहिण्या वाचण्या पुरते मर्यादित नसून ज्ञानाधिष्ठित समाज निर्माण होणे हि काळाची गरज आहे. श्रुती व स्मृती संस्कृतीपासून डिजिटल संस्कृतीपर्यंत मानवाचा इतिहास थक्क करणारा आहे. म्हणूनच शिक्षण हे समाजपरिवर्तनाचे अत्यंत प्रभावी साधन ठरलेले आहे. व साक्षरता हि सर्वांगीण विकासाची गुरुकिल्ली आहे असा सूर सोशल महाविद्यालयत आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिना निमित्त संपन्न झालेल्या परिसंवादात उमटला परिसंवादात साधनव्यक्ती म्हणून माजी प्राचार्य के एम जमादार आणि डॉ श्रीकांत येळेगावकर होते . व्यासपीठावर प्र प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी होते

राष्ट्रीय सेवा योजना उदघाटन

दि .१६ सप्टेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग सन २०२२-२३ चे उदघाटन रासेयो सोलापूर विद्यापीठाचे माजी संचालक डॉ तुकाराम शिंदे यांच्या या हस्ते करण्यात आले वेळी राष्ट्रीय सेवा योजना म्हणजे आत्मसन्मान निर्माण करून देशाला प्रगती प्रथांवर घेऊन जाणारे व्यासपीठ आहे असे त्यांनी सांगितले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी होते. कार्यक्रमाची प्रस्तावना कार्यक्रम

अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर यांनी केले, सूत्र संचालन डॉ नभा काकडे यांनी केले तर आभार डॉ.ताजोद्दीन लडाफ यांनी मांडले सदर कार्यक्रमास १२० स्वयंसेवक उपस्थित होते.

सायबर क्राईम जनजागृती कार्यशाळा

२० सप्टेंबर २०२२ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग सोशल महाविद्यालय व सोलापूर पोलीस आयुक्तालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने १ दिवसीय सायबर क्राईम जनजागृती कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती सादर कार्यशाळेत सोलापूर पोलीस आयुक्तालय प्रमुख शौकत सय्यद यांनी विद्यार्थ्यांना मोबाइल द्वारे होणारी फसवणूक या विषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी होते , कार्यक्रमची प्रस्तावना ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल यांनी केले पाहुण्यांचा परिचय प्रा राहिसा मिर्झा यांनी केला तर आभार डॉ दीपक नारायणकर यांनी मानले या कार्यशाळेत १५५ विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग नोंदवला.

वाचन प्रेरणा दिवस

१५ ऑक्टोबर २०२२ रोजी डॉ ए.पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्म दिवस 'वाचन प्रेरणा दिन' म्हणून साजरा करण्यात आला दरवर्षी १५ ऑक्टोबर हा दिवस महाविद्यालयांमध्ये वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरा करण्यात येतो या वेळी डॉ ए.पी. जे. अब्दुल कलाम यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. या वेळी महाविद्यालयातील वरिष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल यांनी आपले विचार व्यक्त करताना म्हणाले कि डॉ. कलाम यांचे लेखन विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक विचार करण्याची दृष्टी, शक्तिशाली कृती करण्याची प्रेरणा आणि चेतना देण्याचे काम करते, या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य आय जे तांबोळी तसेच कार्यकारी अधिकारी डॉ डी एस नारायणकर डॉ टी बी लडाफ व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते.

राष्ट्रीय एकता दिवस व सरदार वल्लभभाई पटेल जयंती

दि ३१ ऑक्टोबर २०२२ हा दिवस भारताचे पहिले गृहमंत्री सरदार वल्लभभाई पटेल यांचा जन्म दिवस महाविद्यालय राष्ट्रीय एकता दिवस म्हणून साजरा करण्यात आला या वेळी सरदार वल्लभभाई पटेल यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या

हस्ते पुष्पहार अर्पण करण्यात आले. सरदार पटेल यांनी स्वातंत्र्य चळवळीत आणि त्यानंतर देशाची राष्ट्रीय एकात्मता साधण्यासाठी दिलेल्या योगदानाविषयी जनजागृती निर्माण होणे महत्वाचे आहे उद्गार प्राचार्य तांबोळी यांनी काढले. या वेळी कार्यकारी अधिकारी डॉ डी एस नारायणकर डॉ टी बी लडाफ व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते.

राष्ट्रीय शिक्षण दिवस

दि ११ नोव्हेंबर २०२२ रोजी स्वतंत्र भारताचे पहिले शिक्षा मंत्री मौलाना अबुल आझाद याची जयंती महाविद्यालयात राष्ट्रीय शिक्षण दिवस म्हणून साजरी करण्यात आली या वेळी महाविद्यालयातील वरिष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल यांच्या हस्ते प्रतिमेस पुष्पहार घालून अभिवादन करण्यात आले पुढे ते म्हणाले कि मौलाना आझाद हे कवी, पत्रकार आणि स्वातंत्र्यसैनिक होते. देशातील अनेक मोठ्या शैक्षणिक संस्थांचा पाया रचण्यात त्यांचा मोठा वाटा होता. ११ नोव्हेंबर रोजी राष्ट्रीय शिक्षण दिनानिमित्त शाळा, महाविद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांमध्ये चर्चासत्र, परिसंवाद, निबंध लेखन आदी स्पर्धांचे आयोजन करण्यात यावे . शिक्षणाच्या सर्व पैलूंवर विद्यार्थी आणि शिक्षक यांच्यात चर्चाही होईल. या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य आय जे तांबोळी तसेच कार्यकारी अधिकारी डॉ डी एस नारायणकर डॉ टी बी लडाफ व इतर प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते.

सोशल मध्ये रक्तदान शिबीर संपन्न

दि २२ नोव्हेंबर २०२२ महाराष्ट्र शासनाच्या रक्तदानाच्या आवाहनाला प्रतिसाद देऊन विद्यार्थ्यांनी रक्तदान करावे . रक्तदान हे राष्ट्रीय कर्तव्य असून कोविडमधील या बिकट प्रसंगामध्ये सर्वांनी सहकार्य करण्याची गरज आहे . असे प्रतिपादन त्रयंबक ठेगळे पाटील , मुख्य कार्यकारी अधिकारी , स्मार्ट सिटी सोलापूर यांनी केले सोशल महाविद्यालय आयोजित अतहर ब्लड बँक यांच्या सहाकार्याने संपन्न झालेल्या रक्तदान शिबीराच्या उद्घाटन प्रसंगी त्यांनी मत व्यक्त केले या प्रसंगी स्मार्ट सिटी समन्वयक डॉ.नरेंद्र काटीकर,महाविद्यालयाचे प्राचार्य.इ.जा.तांबोळी,डॉ.ए.ए.गढवाल,एन.सी.सी. चे कॅ.डॉ.गौसशेख, एन.एस.एस. कार्यक्रम अधिकारी डॉ.डी.एस. नारायणकर क्रिडा विभाग प्रमुख डॉ.मुश्ताक शेख,अतहर ब्लड बँकचे संचालक मुश्ताक चौधरी ,डॉ.जे.के.मुल्ला,डॉ . सचिन राजगुरु, डॉ .नभा काकडे ,डॉ.आसमा खान आदी उपस्थित होते कोरोनासंबंधित सर्व नियमांचे पालन करून आयोजित करण्यात आलेल्या या शिबीरात १३० विद्यार्थी व माजी विद्यार्थी यांनी रक्तदान केले .प्र .प्राचार्य डॉ . इ.जा.तांबोळी यांनी एन.एस.एस.,एन.सी.सी. व क्रिडा विभाग तसेच माजी

विद्यार्थी यांनी सहकार्य केले याबद्दल समाधान व्यक्त केले . " रक्तदान हे श्रेष्ठदान असून विद्यार्थ्यांनी यात सहभागी व्हावे असे आवाहन त्यांनी केले

संविधान दिवस

२६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयात संविधान दिन साजरा करण्यात आला या वेळी सामुदायिक रित्या भारताच्या संविधानाचे वाचन करण्यात आले या वेळी महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांनी सर्वाना संबोधित करताना म्हणाले कि भारताचं संविधान हे जगातील सर्वात मोठं आणि सर्वात विस्तृत संविधान आहे. यामध्ये २५ भाग, ४४८ अनुच्छेद आणि १२ परिशिष्ट आहेत. मूळ संविधानात ३९५ आर्टिकल्स आणि ९ परिशिष्ट होते. भारतीय संविधानाचं सर्वात मोठं सौंदर्य म्हणजे हे तयार करताना सांस्कृतिक, धार्मिक आणि भौगोलिक विविधता ध्यानात घेतली आहे याचे पालन सर्व भारतीयांनी करणे गरजेचे आहे.

अल्पसंख्याक हक्क दिवस

दि १८. डिसेंबर २०२२ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने अल्पसंख्याक हक्क दिवसाच्या निमित्ताने कार्यक्रमाचे चे आयोजन करण्यात आले या वेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून ज्येष्ठ विचारवंत श्री निजामुद्दीन शेख हे उपस्थित होते यांनी अल्पसंख्याक हक्क व कायदे या विषयवार मार्गदर्शन केले. तसेच शासनाकडून अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांना दिल्या जाणाऱ्या सुविधा या विषयी देखील त्यांनी मार्गदर्शन केले कार्यक्रमाच्या अद्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी सर होते. सूत्रसंचालन डॉ नारायणकर यांनी केले तर आभार डॉ लडाफ यांनी मांडले व्यासपीठावर ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल उपस्थित होते सदर वेबिनार मध्ये ५५ विद्यार्थी व प्राध्यापकांनी सहभाग नोंदवला

सावित्रीबाई फुले जयंती व बालिका दिन

दि ०३-०१-२०२३ रोजी क्रांतीज्योती सावित्री बाई फुले यांची जयंती साजरी करण्यात आला या वेळी सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्प हार घालून त्यांना अभिवादन करण्यात आले. या वेळी महाविद्यालयातील ज्येष्ठ प्राध्यापिका डॉ नभा काकडे यांनी विद्यार्थ्यांना सावित्रीबाई फुले यांचा जीवन पट या विषयावर मार्गदर्शन केले तसेच समाजातील नितिभ्रष्टता वाढते अत्याचार महिलांवरील अन्याय, बालविवाह कामगार व शेतकऱ्यांवरील अन्याय या असे अभिनव विचार मा ज्योतिबा फुले यांचे होते त्यांना समर्थ पणे साथ क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांनी दिले असे विचार

हि त्यांनी व्यक्त केले कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी होत.

स्वच्छता अभियान

दि ०८ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग मार्फत महाविद्यालयातील व परिसरातील स्वच्छता करण्यात आली या वेळी परिसरातील ओला व सुका कचरा जमा करून वेगळा करण्यात आला त्या बरोबरच झाडे झुडपे हि काढण्यात आले या स्वच्छता मोहीम मध्ये ५६ विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग नोंदवला होता

युवा दिन

दिनांक १२ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात जागतिक युवा दिन साजरा करण्यात आला यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून उर्दू विभाग प्रमुख डॉ.एम ए चोबदार हे उपस्थित होते त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना म्हणाले की आधुनिक युगामध्ये नवीन ज्ञान आत्मसात करून युवकांनी देशाच्या प्रगतीमध्ये आपला हातभार लावणे अत्यंत गरज गरजेचे आहे तसेच थोर पुरुषांच्या विचारांचे आत्मसमर्पण करून स्वतःची प्रगती करणे हे देखील महत्वाचे आहे असे त्यांनी मत व्यक्त केले कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयातील जेष्ठ प्राध्यापिका डॉक्टर नभा काकडे या उपस्थित होत्या कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉक्टर डी एस नारायणकर केले तर आभार प्रदर्शन डॉक्टर लडाफ यांनी मानले.

राष्ट्रीय मतदान दिवस

दि २५ जानेवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयाचे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विभाग विभागाच्यावतीने राष्ट्रीय मतदार दिवस साजरा करण्यात आला यामध्ये जवळजवळ १२० स्वयंसेवकांनी सहभाग नोंदवून यामध्ये शपथ घेतली महाविद्यालयातील जेष्ठ प्राध्यापिका डॉक्टर लडाफ यांनी विद्यार्थ्यांना मतदान जनजागृती विषयी शपथ दिली.

आपत्ती व्यवस्थापन व नेतृत्व विकास कार्यशाळा

दि ६ ते ८ फेब्रुवारी २०२३ दरम्यान पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी सोलापूर विद्यापीठ राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व एस एस ए आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने ३ दिवसीय आपत्ती व्यवस्थापन व नेतृत्व विकास कार्यशाळा या कार्यशाळेचे उदघाटन प्रिसिजन कंशॉफ्ट चे जनसंपर्क अधिकारी श्री माधव देशपांडे यांच्या हस्ते करण्यात आले.

कार्यशाळेत आपत्ती व्यवस्थापन या विषयावर डॉ ए ए गढवाल यांनी मार्दर्शन केले. डॉ जवाहर मोरे यांनी व्यक्तिमत्व विकास व नेतृत्व गुण कौशल्य या वर डॉ.जे.के.मुल्ला यांनी स्वतःची ओळख या वर मार्गदर्शन केले. कार्यशाळेच्या समारोपास पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी सोलापूर विद्यापीठाच्या कुलसचिव डॉ योगिनी घरे व शहर मध्य च्या आमदार प्रणिती शिंदे उपस्थित राहून मार्दर्शन केले.

छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती

दि १९ फेब्रुवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते.

संत गाडगे बाबा जयंती

दि २३ फेब्रुवारी २०२३ रोजी महाविद्यालयात संत गाडगे बाबा जयंती साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते.

आंतरराष्ट्रीय महिला दिन

०८ मार्च २०२३ रोजी इंग्रजी विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना मार्फत आंतरराष्ट्रीय महिला दिन साजरा करण्यात आला या वेळी ज्येष्ठ विचारवंत नासिर मुन्शी हे प्रमुख पाहुणे म्हणुन उपस्थित होते यांनी महिलांचे हक्क या विषयावर मत व्यक्त केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्ष स्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी उपस्थित होते कार्यक्रमाची प्रस्तावना इंग्रजी विभाग प्रमुख डॉ ए एस खान यांनी केली तर आभार प्रा खानास मुछाले यांनी मांडले

महात्मा फुले जयंती

दि ११ एप्रिल २०२३ रोजी महाविद्यालयात महात्मा फुले जयंती जयंती साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू व रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर डॉ जे के मुल्ला , डॉ गौस शेख डॉ एम के शेख उपस्थित होते.

डॉ बाबासाहेब आंबेडकर जयंती

दि १४ एप्रिल २०२३ रोजी महाविद्यालयात डॉ बाबासाहेब आंबेडकर साजरी करण्यात आली प्राचार्य डॉ आय जे तांबोळी यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले या वेळ ज्येष्ठ प्राध्यापक डॉ ए ए गढवाल भूगोल विभाग प्रमुख डॉ सचिन राजगुरू , प्रा जैनोद्दीन पटेल, प्रा इनस शेख रासेयो कार्यक्रम अधिकारी डॉ दीपक नारायणकर उपस्थित होते

मद्रे येथे राष्ट्रीय सेवा योजनाचे विशेष श्रम संस्कार शिबिर संपन्न

सोलापूर:पुण्यश्लोक आहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ सोलापूर व सोलापूर सोशल असोसिएशन आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज राष्ट्रीय सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रीय सेवा योजनेचे सात दिवसीय विशेष श्रमसंस्कार शिबिर मु. पो.मद्रे ता.दक्षिण सोलापूर या ठिकाणी दि २७ डिसेंबर २०२२ ते ३ जानेवारी २०२३ दरम्यान आयोजित करण्यात आले होते.या शिबिराचे उद्घाटन आर.पी.आय महा. प्रदेशाध्यक्ष तथा पु.अ.हो.सोलापूर विद्यापीठाचे आधीसभा सदस्य मा. राजाभाऊ सरवदे यांच्या हस्ते करण्यात आले.कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आय .जे .तांबोळी हे उपस्थित होते. विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना माननीय राजाभाऊ सरवदे म्हणाले की शहरी भागातील विद्यार्थ्यांनी ग्रामीण भागातील नागरिकांशी सुसंवाद साधून ग्रामीण भागातील सामाजिक आर्थिक परिस्थिती चा आढावा घेऊन संदेश द्यावा. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष व महाविद्यालयाचे प्र.प्रा. डॉ. तांबोळी म्हणाले की युवकांनी ग्रामीण भागातील लोकांच्या भावना जाणून घेऊन त्यांच्या समस्या सोडवण्यासाठी नेहमी अग्रेसर असायला पाहिजे हाच देशासाठी एक महत्वाचा संदेश आहे. शिबिराच्या समारोपाला वळसंग पोलीस ठाण्याचे पी.एस.आय .अतुलजी भोसले साहेब हे उपस्थित होते.त्यांनी विद्यार्थ्यांना सतत कार्यशील राहून समाजसेवा करण्याचा संदेश दिला.व्यासपीठावर सरपंच कु.स्वाती माने, महाविद्यालयाचे वरिष्ठ प्रा.डॉ.ए.ए गढवाल, सो.जि.उपाध्यक्ष आर.पी.आय.बाबासाहेब माने, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी डॉ.दीपक नारायणकर, ग्राम. सदस्य परवीन पटेल, प्रा.रईसा मिर्झा,पो.पाटील अनील हक्के, जि.प.प्रा.शाळेचे मुख्याध्यापक तळे सर, प्रतिष्ठीत नागरिक प्रविण कांबळे ,प्रकाश वाघमैतर, लियाकत शेख इत्यादी उपस्थित होते.कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन तस्लीम वड्डो यांनी केले तर आभार प्रदर्शन प्रा.मजीद पटेल यांनी केले.

*** एन.एस.एस विभाग ***

युवा महोत्सव

युवा महोत्सवातील विजय संघा सोबत
प्राध्यापक वर्ग

युवा महोत्सवातील मुख्य नाट्य संघ

युवा महोत्सवातील मुख नाट्य विजय संघा सोबत
प्राध्यापक वर्ग

प्र. कुलगुरु हस्ते बक्षिस स्विकारताना विद्यार्थी व प्राध्यापक

पथनाट्य विजयी संघासोबत संघ व्यवस्थापक व प्राध्यापक

प्र. कुलगुरु हस्ते बक्षिस स्विकारताना
विद्यार्थी व प्राध्यापक

* एन.एस.एस विशेष श्रमसंस्कार शिबीर *

मद्रे या गावची स्वच्छता करताना
एन.एस.एस. चे स्वयंसेवक

श्रमसंस्कार शिबीरात मद्रे गावची स्वच्छता
करताना स्वयंसेवक

एन.एस.एस. मध्ये श्रमसंस्कार शिबीरात
सहभागी विद्यार्थी

रा.सो.मा.च्या ग्रामसंस्था शिबीरात
सहभागी स्वयंसेवक

रा.सो.मा.च्या विशेष श्रमसंस्कार शिबीरच्या उद्घाटन
प्रसंगी मार्गदर्शन करताना ना. राजाभाऊ सरवदे

मद्रे गावात श्रमसंस्कार शिबीरात लहान मुलांची वैद्यकिय
तपासणी करताना

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

महिला सक्षमीकरण कार्यशाळेचे उद्घाटन
प्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे

शिक्षक दिन साजरा करताना प्राध्यापक वर्ग

छत्रपती शिवाजी महाराज यांची जयंती करताना प्राध्यापक

राष्ट्रीय एकता दिवस सरदार वल्लभभाई पटेल
यांची जयंती साजरी करताना प्राध्यापक

छत्रपती शाहु महाराज यांची जयंती
साजरी करताना प्राध्यापक

भारतरत्न मौलाना अबुल कलाम यांची जयंती
साजरी करताना प्राध्यापक

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

महात्मा ज्योतिबा फुले यांची जयंती साजरी करताना प्राध्यापक वर्ग

जागतिक पर्यावरण दिन साजरा करताना प्राध्यापक वर्ग

भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब अंबेडकर जयंती साजरी करताना प्राध्यापक वर्ग

पु.अ.हो. सोलापूर विद्यापीठ वर्धापन दिन साजरा करताना प्राध्यापक वर्ग

सावित्रीबाई फुले यांची जयंती साजरी करताना सर्व प्राध्यापक वर्ग

अंतरराष्ट्रीय योग दिन साजरा करताना प्राध्यापक वर्ग

एन.सी.सी. विभाग

एन.सी.सी.- २०२२-२०२३ वार्षिक अहवाल

महाविद्यालयात राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC) विभाग अतिशय कार्यक्षम आहे. या विभागात एकूण ५४ विद्यार्थी असून त्यामध्ये ४२ मुले (SD) आणि १२ मुली (SW) चा समावेश आहेत.

१) ०१/०६/२०२२ ते १०/०६/२०२२ १ MAH BN NCC तर्फे सहस्त्रार्जुन प्रशाला सोलापूर येथे CATC कॅम्प आयोजित करण्यात आले होते. या कॅम्प मध्ये ०८ (SD) आणि २ (SW)) कॅडेटसनी सहभाग नोंदविले या कॅम्प मध्ये कॅडेट शाहिद रसूल मकानदार यांना (Best Cadet) म्हणून सन्मान चिन्ह देण्यात आले.

२) १३ /०६/२०२२ ते २२/०६/२०२२ १ MAH BN NCC तर्फे सहस्त्रार्जुन प्रशाला सोलापूर येथे CATC camp मध्ये एकूण (१३) कॅडेटस नी सहभाग नोंदविले.

३) महाविद्यालयात एन.सी.सी विभागातर्फे दरवर्षी प्रमाणे यंदा कारगिल दिवस २६ जुलै २०२२ ला साजरा करण्यात आले होते या कार्यक्रमात प्राचार्या डॉ. इ.जा. तांबोळी यांनी अध्यक्ष म्हणून मार्गदर्शन केले.

४) महाविद्यालयात दरवर्षी प्रमाणे यंदा दि. १५ ऑगस्ट रोजी झंडावंदन निमित्त एन.सी.सी कॅडेटसनी परेड करून झेंडावंदन साजरा करण्यात आले. तसेच त्यादिवशी स्वातंत्र्याचा इतिहासावर महाविद्यालयाचे कनिष्ठ महाविद्यालयचे सुपरव्हायजर प्रा. जैनुद्धिन पटेल सरांनी मार्गदर्शन केले.

५) महाविद्यालयाचा एन.सी.सी विभाग तर्फे २८ सप्टेंबर २०२२ रोजी महाविद्यालयाच्या परिसरात स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले होते या अभियानमध्ये एकूण ४८ एन.सी.सी. कॅडेटसनी सहभाग नोंदवून परिसर पुर्ण स्वच्छ केले.

६) महात्मा गांधी जयंती निमित्त एन.सी.सी. विभागात २ ऑक्टोबर रोजी गांधी जयंती साजरी करण्यात आली होते. या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे म्हणून ९ मार्च एन.सी.सी चे हवालदार घोमसाले उपस्थित होते.

७) ९ अक्टोबर ते १९ अक्टोबर पर्यंत EBSB Camp Odisha साठी एन.सी.सी कॅडेटस फरहान बाबूलाल शेख यांनी सहभाग नोंदविले.

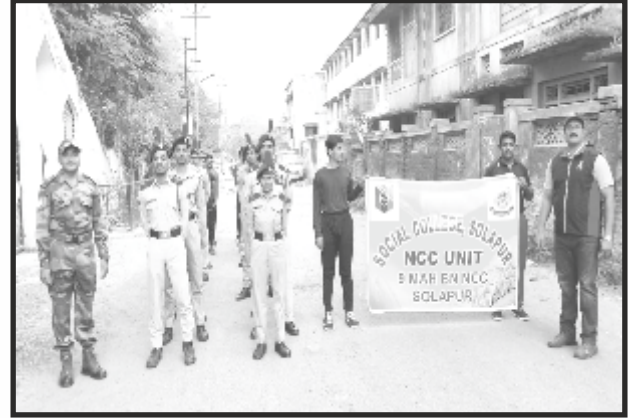
८) १९ सप्टेंबर ते २४ सप्टेंबर २०२२ पर्यंत आर्मी अँटेचमेंट कॅम्प, पुणे येथे संपन्न झाला. या कॅम्प मध्ये एन.सी.सी. विभाग तर्फे एकूण (५) कॅडेटसनी या कॅम्प मध्ये सहभाग घेतला होता.

९) २२ नोव्हेंबर २०२२ रोजी एन.सी.सी. विभागातर्फे रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते या शिबिरात एकूण २४ एन.सी.सी. कॅडेटसनी रक्तादन करून देशसेवा केली.

* एन.सी.सी विभाग *

एकता रॅली मध्ये सहभागी एन.सी.सी कॅडेट्स

एकता रॅली मध्ये सहभागी एन.सी.सी कॅडेट्स

स्वच्छता अभियान मार्फत कॉलेजच्या परिसर स्वच्छ करताना

स्वातंत्र्य दिवस साजरा करताना
एन.सी.सी. कॅडेट्स आणि प्रमुख पाहुणे

एन.सी.सी. कॅम्प मध्ये फायरिंगची चावणी करत असताना एन.सी.सी. ऑफिसर

एकता रॅलीत सहभागी प्राध्यापक वर्ग

* एन.सी.सी विभाग *

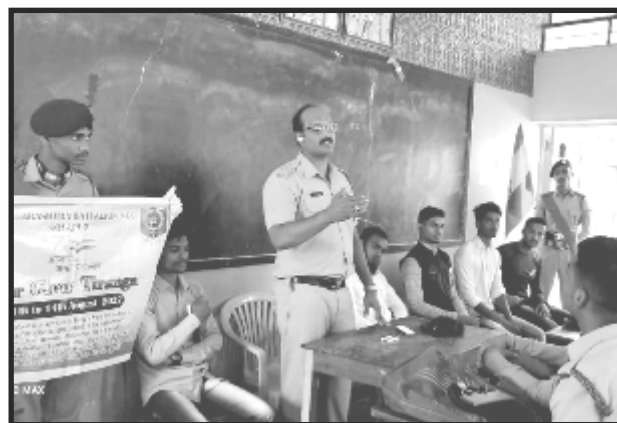
हर घर तिरंगा भव्य तिरंगा रॅली मध्ये
सहभागी एन.सी.सी. कॅडेटस्

हर घर तिरंगी कॅडेटसना मार्गदर्शन करताना
एन.सी.सी. ऑफिसर

गांधी जयंती निमित्त कॅडेटसना मार्गदर्शन करतांना
एन.सी.सी. ऑफिसर

हर घर तिरंगी कार्यक्रमास कॅडेटसला मार्गदर्शन करताना
डॉ. गौस शेख

रक्तदान शिबिरात रक्तदान करताना
एन.सी.सी ऑफिसर

हर घर तिरंगी रॅलीत उद्घाटन करताना
प्राचार्य व शिक्षक वर्ग

राष्ट्रीय सेवा योजना आपत्ती व्यवस्थापन कार्यशाळेचे
उद्घाटन करताना प्रमुख आतिथी
डॉ. योगीनी घारे मॅडम

इंग्रजी विभागाचे उद्घाटन करताना प्राध्यापक
डॉ. एच.के. अवताडे व प्राचार्य डॉ. आय.जे.तांबोळी

हिंदी दिवस कार्यक्रमास डॉ. अदटराव यांचा सत्कार करताना
प्राचार्य डॉ. आय.जे.तांबोळी

एक दिवसीय कार्यशाळेत उत्कृष्ट पेपर वाचन केल्या बद्दल
द्वितीय क्रमांकाचे बक्षिस स्विकारताना बी.ए.भाग-३ चा
विद्यार्थी व प्राध्यापक वर्ग

१५ ऑगस्ट या कार्यक्रमात ध्वज वंदन करताना
प्राचार्य डॉ. आय.जे.तांबोळी व प्राध्यापक वर्ग

प्राचार्य डॉ. आय.जे.तांबोळी यांची पु.अ.हो. च्या
प्र.सहा.डी.न. पदी नियुक्ती झाल्याबद्दल
सत्कार करताना कमळे गुरुजी

ईद मिलन कार्यक्रमा प्रसंगी कुलगुरु डॉ. मृणालिनी फडणवीस,
डॉ. राजेश गादेवार व प्राचार्य डॉ. आय.जे. तांबोळी

स्वराज्य अभियान रॅलीचे उद्घाटन
करताना प्राचार्य डॉ. आय.जे.तांबोळी

स्वराज्य अभियान कार्यक्रमा प्रसंगी मार्गदर्शन
करताना मान्यवर

बक्षिस वितरण कार्यक्रमात सहभागी
सर्व प्राध्यापक वर्ग

पु.अ.हो. विद्यापीठाच्या वर्धापण दिन साजरा करताना प्राचार्य
डॉ. आय.जे.तांबोळी व प्राध्यापक वर्ग

प्रजासत्ताक कार्यक्रमा प्रसंगी
प्राध्यापक वर्ग व एन.सी.सी. कॅडेस्